

إِنَّ الْبَيِّنَاتِ حُرَّاءُ مِنَ الْعَمَلِ وَأَنَّ الشُّعْرَاءَ هُمُ الْيَوْمَانِ

تذکرہ شعرا

مؤلفہ

عالی جناب لانا محمد عبدالغنی خاں صاحب غنی مؤرخ آبادی مدظلہم

مؤلف ارغمان صفی و حواری العرب

ہستام محمد مقدسی خاں شہانی

در مطبع نئی ٹیوٹ گزٹ علی گڑھ چھپ کر دید

ارمغانِ اصفیٰ

مولف صاحب تذکرہ ہذا کی مشہور تالیف موسوم بہ ارمغانِ اصفیٰ میں فارسی و اردو
یعنی نقطوں کا طریق استعمال مصادر کے ساتھ نہایت واضح طور پر بتایا گیا ہے۔ ہر محاورہ کا
ثبوت ان ہتذہ مسلم کے کلام سے دیا گیا ہے جن کا اس کتاب یعنی تذکرہ اشعار میں تذکرہ
ہے۔ تقریباً ساٹھ ہزار اشعار (غیر مکرر) شواہد کے سلسلہ میں لکھے گئے ہیں۔ مثل محاورات کو
معنی فٹ نوٹ میں درج ہیں۔ اعلیٰ حضرت حضور نظام انارکلیہ برہانہ کے خزانہ فیض سے پانچواں
دفعہ اس کتاب کے صلد میں مرحمت ہوئے تھے۔ جملہ آٹھ حصص کی تعداد صفحات ۱۷۳۱ اور قیمت
صرف چار روپے للہ ہو محمول علاوہ۔

علمای سلف

ہماری قومی زبان اردو کے مشہور مصنف جناب مولانا مولوی محمد حبیب الرحمن خان صاحب
شروانی کی نہایت مقبول تصنیف (جو عربی کی مستند ترین تاریخی کتابوں کے تقریباً چھ ہزار
صفحات کے عمیق مطالعہ کا نتیجہ ہے) بغرض فروخت موجود ہے۔ اس کتاب کے ایک نظر میں معلوم
ہو سکتا ہے کہ اپنے عروج کے زمانہ میں مسلمانوں کے اندر علم کا کتنا قدردان تھا۔ اور مسلمان علما کی
سبکدوش اور پیرایہ زندگی کی کیا کیفیت تھی۔ مختصر یہ کہ ایسی کتاب دنیا کی کسی زبان میں
آج تک نہیں لکھی گئی۔ کتاب کی خوبی صرف دیکھنے سے تعلق رکھتی ہے۔ بیان اور زبان کی پاکیزگی
دشمنی کے ساتھ لکھی اچھی پائی بھی نہایت دیدہ زیب ہے۔ قیمت بارہ گتے (۱۲ روپے)
ملنے کا پتہ:- میسر صاحب لٹریٹریٹ علی گڑھ

انتساب

جب کتاب ہذا کے چھپنے کی رائے قرار پائی تو فاضل و محترم مولف صاحب نے مجھ سے اس کے ڈیڈیکیشن کے متعلق مشورہ کیا۔ میرا ذہن معاجناب والا نواب حاجی محمد اسحاق خاں صاحب بہادری ایس کی جانب منتقل ہوا جو اشارۃً نہ صرف خود بہت بڑے سخن فہم و محنتہ سیخ اور اسلامی لٹریچر کے بقاء اور اس کی ترقی و اشاعت سے خاص دلچسپی رکھنے والے ہیں بلکہ انیسویں صدی کے فارسی وارد و کے بہت بلند پایہ اور مستند شاعر نواب حاجی محمد مصطفیٰ خاں صاحب شیفۃ و حسرتی مرحوم کے خلف صدق ہونے کی حیثیت سے "اَلْاَلِیْ لَکُمُّ مَثَرٌ کَا بَیْدَہ" کے پورے طور پر مصداق ہیں۔ جس اتفاق سے یہی نام نامی پیشتر سے خود جناب مولف صاحب کے خیال میں بھی تھا۔ چنانچہ نواب صاحب کی خدمت میں نیا بیٹہ میں نے درخواست پیش کی جس کو موقع نے ازراہ غایت عنایت منظور فرمایا۔

نہایت افسوس ہے کہ آجکل مولانا بوجہ ضعف پیری و عدالت صاحب فریض ہیں اور دنیا و مافیہا کو فراموش کئے ہوئے ہیں ورنہ اس وقت اُن کو حقیقی مسرت حاصل ہوتی اور وہی نواب صاحب بہادر کا شکریہ بھی ادا کرتے۔ مگر اب اس خدمت کو بھی میں ہی ادا کرتا ہوں اور یقین کرتا ہوں کہ عالی جناب مشار الیہ بفرمائے "مَا لَا یَدْرُکُ کَلْمًا لَا یُنْزِکُ جَلْدًا" اس بالواسطہ شکریہ کو بھی (جو بہ سبب میرے توسط کے لفظ کے اصلی معنی میں حقیقہ ہو گیا ہے) اسی فراخ دلی کے ساتھ قبول فرمائیں گے۔

درپس آئینہ طوی صفت مناشہ اند
آنچہ استاد ازل گفت بہاں می گویم

محمد مقتدی خاں شرانی

یکم اکتوبر ۱۹۱۶ء

بسم اللہ الرحمن الرحیم

عرض حال

خلت الدیار فسدت غیر مسود

ومن البلاء تفر دی بالسود

حضرت والد ماجد مرحوم و مخفور (مؤلف تذکرہ ہذا) علم کا صحیح ذوق لیکر دنیا میں آئے تھے اور خدا نے انھیں محض تحصیل و ترویج علم کے لئے پیدا کیا تھا۔ چنانچہ سالہا سال کی محنت ثابۃ کے بعد جس وقت نظر اور جامعیت کے ساتھ آزمغانِ صحفی اور حوار العرب کا سلسلہ انھوں نے مکمل کیا وہ اس بیان کا ایک حسی ثبوت ہے۔

آزمغان کے عین دورانِ تالیف میں انھیں اس تذکرہ کی تیاری کا خیال پیدا ہوا تھا۔ لیکن آزمغانِ صحفی کے زمانہ انطباع میں مطابع کی جن مصوبتوں سے دوچار ہونا پڑا اُس نے آئندہ تالیفات کے سلسلہ کے جاری رہنے کی طرف سے گو نہ مایوس کر دیا مگر یادش بخیر انسٹی ٹیوٹ پریس کا تجربہ ہونے سے اُمید کی جھلک نظر آئی۔ حوار العرب کے پہلے حصے کی تیاری نے اس اُمید کو مُبدلِ بہشتین کر دیا اور قرار پایا کہ قبل اس کے کہ حوار العرب کے باقی حصوں

پر نظر ثانی ہو کر انھیں مطبع کے سپرد کیا جائے اول تذکرۃ الشعراء سے فرخت حاصل کر لیجئے لیکن

تجرى الرياح بما لا تشقى السفن

جس وقت متن کتاب چھپ کر مکمل ہوا ہی تو مرحوم مرض الموت میں مبتلا ہو کر دنیا و مافیہا سے بخیر ہوجکے تھے۔ یہاں تک کہ ۱۵ اکتوبر ۱۹۱۶ء کو آپ نے داعی اجل کو لبیک کہا اور تمام عملی حسرتیں اُن کے ساتھ تہ خاک و فن ہو گئیں انا للہ وانا الیہ راجعون۔ رضینا بقضاء اللہ اے بسا آرزو کہ خاک شدہ

اور اب کہ میں یہ سطرین لکھ رہا ہوں ایک عجیب کیفیت میرے قلب پر طاری ہے جس کا اندازہ کر سکتا ناظرین کرام کے لئے یقیناً کچھ دشوار نہ ہوگا۔ ایک طرف باپ (اور ان جیسے باپ) کے شفیق سایہ کے سر سے اٹھ جانے کا قلق ہے۔ دوسری جانب وہ شغف یا دانا اور دل کو پاش پاش کرتا ہی جو مرحوم کو (محض ترویج علم کی خاطر نہ حاشا جالب مال کی غرض سے) اپنی تالیفات کی اشاعت و اذاعت کے ساتھ تھا۔ اس کے علاوہ ایک خیال یہ بھی ہے کہ دیباچہ نگاری کی خدمت اُن کے پیچھے ایک ایسے شخص کو انجام دینی پڑی ہے جو محض بے بضاعت ہی اور بدنام کسندہ کونامے چند

حشمتہ میں جب علامہ محمد ابن احمد نے نظامیہ بغداد کی مسند درس پر قدم رکھا تو رو در کو مسند رجب عنوان شعر پڑھا تھا جس کا مطلب یہ ہے کہ جب دنیا بڑوں سے خالی ہو جائے اور چھوٹے صرف تنہا رہ جانے کی وجہ سے بڑے بن جائیں تو حقیقت یہ بجائے خود ایک بہت بڑی مصیبت اور نصیب ہے علامہ موصوف کا زمانہ وہ زمانہ تھا جس کی قبل اور بعد کی صدیوں نے ابو حنیفہ اور شافعی، مسلم اور بخاری، امام الحرمین اور غزالی، ابن رشد اور فارابی، طوسی و دوانی، خطیب بغدادی و لازمی

خمسروہائی و سعدی شیرازی وغیرہم جیسے ہزاروں ذوقن ایسے پیدا کئے تھے جنکے تذکروں سے
تاریخ کے ادراک ہمیشہ فرین رہیں گے۔ اور بلاشبہ جن میں سے ہزاروں ہی دوسرے ایسے ہوں گے
جن کے نام تک خود تاریخ کو یاد نہیں رہے۔

واقعہ یہ ہے کہ علامہ محمد ابن احمد موصوف خود مسلم الثبوت امام فن اور فخر الاسلام کے پُر فخر
لقب سے لُقب تھے جب ان کا اپنی نسبت یہ خیال تھا تو ظاہر ہے کہ میں چنانچہ مولف کی بدرجہ
بجوری قائم مقامی کر رہا ہوں اپنی نسبت جو کچھ خیال نہ کروں کم اور بہت ہی کم ہی۔ مگر کیا کیا جائے۔

قضا اللہ امر ارجف القلم

مجھے نہیں معلوم کہ مرحوم اس کتاب کا دیباچہ کس طور پر لکھتے اور اس میں کیا لکھتے لیکن میرے لئے
سوائے اسکے کوئی اور چارہ کار نہیں ہے کہ میں تالیف کتاب کی نسبت چند واقعات عرض حال کے
طور پر پیش کر دوں اور ناظرین سے مرحوم کے لئے (اور اپنے لئے) مطلب دعائے خیر کروں۔

جیسا کہ پیشتر عرض کیا جا چکا ہے اس تذکرہ کی تالیف کا خیال ارغمان کی تالیف کے
دوران میں پیدا ہوا تھا۔ مسئلہ یہ ہے اس خیال نے عملی صورت اختیار کی اور شعرا کے تخلص اور
ناموں کا تسلسل جدول خاکہ تیار ہوا۔ جبکہ تذکرہ شعرا کے اب تک لکھے جا چکے ہیں زیادہ تر ایسے ہیں
جن میں تعریفوں کے ٹوٹی بندھے ہوئے ہیں مگر تاریخی حالات دریا میں قطرہ کے برابر بھی نہیں ہیں اس لئے
جن قیود کے ساتھ اس تذکرہ کی ترتیب منظور تھی ان کو پورا کرنے میں بہت سی رکاوٹیں پیش آئیں جن کو
دور کرنا آسان امر نہ تھا۔ لہذا میں (جب کہ خود مرحوم کی صحت تقریباً جواب دے چکی تھی) مختلف
تذکروں سے مقابلہ کر نیکی خدمت میرے سپرد ہوئی۔ تذکرہ بعض تاریخوں کے اکتانے کا مادہ نہیں لکھا
یہ ہیں: لب الالباب، مجمع النعماء، کلمات اشعراء، تذکرہ منظر، لطائف الخیال، نتائج الافکار

تذکرہ دولت شاہ سمرقندی، فانوس خیال، تذکرہ حسین دوست آتش کدہ، خزانہ عامرہ، ریاض الشعر
 پھر بھی بہت سے شعرا کے حالات غیر مکمل رہ گئے جن شاعروں کا ہندوستان آنا ثابت
 ہوا ہے اُن کے سامنے ہند حکومت کے خانہ میں اسی بادشاہ کا نام لکھا گیا ہے جو اس وقت ہندوستان
 میں حکمران تھا کسی واقعہ کے متعلق اختلاف کی صورت میں اس پہلو کو ترجیح دی گئی جس پر کتب
 مدار علیہ کا اتفاق یا کثرت آرا پایا گیا بسلائے اعرام کی تالیف و مقابلہ سے فراغت حاصل ہو گئی اور
 قصہ تو یہ تھا کہ آرمغان کی اشاعت کے بعد ہی اس تذکرہ کو بھی چھپوایا جائے مگر والد قبلہ کی
 تمام تر توجہ تکمیل حواء العرب میں مصروف تھی اور اس کے پھینکنے کی نوبت غالباً اب بھی نہ آئی اگر بعض
 جو ہر شناس کرم فرماؤں کا غلط فہمی اصرار غالب نہ آتا۔ بہر حال اب کتاب ناظرین کے سامنے ہے
 اور اُس کے حسن بیع کا اندازہ کرنا اُن کے اختیار میں۔ اپنی جانب سے

من اچھے شرط ادب بود با تو می گویم تو خواہ معذرت از من پذیر یا سپذیر

خاکسار

عبد الحمید خاں

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَحْقِيقُ وَصْفِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ

باب الف

تخلص	نام	شہادت	وطن	ملک	عہد
آذر	حاجی لطف بیگ	۱۲۰۰ھ	صفهان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
آذری	شیخ نورالدین جلال	۸۶۶ھ	اسفراین	خراسان	شاہخ مرزا والی ہرات

۱۔ حاجی لطف بیگ، اول والد و بعدہ نکمت تخلص می کرد، و آخر بہ آذر قرار گرفت، باقتضای زمان قدسے شوخ بلع و لاپرواہ واقع شدہ، در ۱۲۰۰ھ تذکرہ موسوم بہ آتشکدہ، تالیف کرد، ۱۲

۲۔ شیخ نورالدین جلال حمزہ، از فضلاء عصر و بلغای دہر بود، مرید شیخ محی الدین ملو و مصاحبہ نورالدین کرمانی ست، کتاب جوہر الاسرار، و عجائب الدنیا و سعی النفا و بہمن نامہ از ویادگار ست، در زمان احمد شاہ بہمنی بہند آمدن، بعد چندے مراجعت بسوی خراسان نمودہ، وقتے احمد شاہ صدر ہزار درم باوانعام کرد، شیخ از کمال بے نیازی قبول نفوذ، و دیوانش سی ہزار بیت بہر ہشتاد و دو سال در خراسان فوت کرد، ۱۲

تخلص	نام	نُفَات	وطن	ملک	عمد
آرزو	سراج الدین علیخان	۱۱۶۹	اکبرآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
آزاد	میر غلام علی	۱۲۰۰	بلگرام	"	"
آشنا	میرزا محمد طاهر	۱۰۸۱	تربت	خراسان	شاه جهان والی هند
آفتاب	ملاحسین	۱۰۹۹	مازندران	بلخستان	"
آصف	محمد علی		قم	عراق عجم	"

سراج الدین علیخان جامع اصناف فضائل بود تصانیف عیدیه مثل سراج اللغات ،
 مجمع الفلاس ، چراغ هدایت ، تنبیه الغافلین ، شرح سکندرنامه ، موهبت عظمی ، عطیه کبری ، غرائب اللغات ،
 خیابان گلستان ، مصطلحات الشعراء و ادب الالفاظ ، جواب اعتراضات میرزا شریح قاصد عربی ، شرح مختصر المعانی ،
 شرح گل کشتی میرغیاث ، از وی یادگارست ، بایشیخ خزین و از نظر حاجانان و آزاد بلگرامی معاصر بود ، بهار دهلوی
 مؤلف بهار عجم از شگردان دوست ، از دیوان شریح خزین قریب پانصد بیت نامربوط و محل یاد برآورد ،
 دیوانش سی هزار بیت است ۱۲

میر غلام علی ولادت او در دست پنجم صفر ۱۱۶۹ در قصبه بلگرام از توابع اوده بوده است ، هشتاد و
 علوم از میرعباس بخایل بلگرامی ، میرسید محمد بلگرامی و میر طفیل احمد بلگرامی غیر جم نموده ، سرآمد روزگار گردید در
 شعر عربی فارسی و دهلوی دشت ، علاوه دیوان فارسی دیوان عربی سه هزار بیت از مدینه اقصای هند و دیوانه
 میرزا محمد طاهر لقب هدایت خان خلف الصدق خلف ذوالحسن ، جامع کمالات بوده ۱۲
 ملا حسین ، بهندوستان آمده بدتها با ظفر خان حسن بسری برد ۱۲
 محمد علی ، بهندوستان آمده بود ۱۲

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عهد
آصفی	خواجه صفی	۹۲۸ هـ	شیراز	فارس	شاه طهماسب صفوی والی ایران
آفرین	شیخ فقیر الله	۱۱۵۲ هـ	لاهور	هندستان	مهر شاه والی هند
آگهی	مولانا جلال الدین	۱۱۵۲ هـ	یزد	عراق عجم	سلطان حسین مرزا والی هرات
آبی	سلطان قلی بیگ	۹۲۴ هـ	ترشیز	خراسان	"
ابدال	مولانا ابدال	۱۱۵۲ هـ	صفهان	عراق عجم	سام مرزا صفوی والی ایران
ابراهیم	میرزا ابراهیم	۱۱۵۲ هـ	"	"	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
ابن حاتم	شمس الدین محمد	۸۶۵ هـ	برجند	خراسان	سلطان حسین مرزا والی هرات

۱- خواجه صفی، خلف خواجه تقیم از صفای هر بود، دیوانش نا حال در عرصه روزگار باقی است ۱۲

۲- شیخ فقیر الله، شاعر خوش خیال، صاحب دیوان است، و مصنف میر و راجها ۱۲

۳- مولانا جلال الدین، مداحی خاندان نبوت می کرد ۱۲

۴- سلطان قلی بیگ، از امرای الو سس خجاست، شاعر عاشق پتیه بود، در تبریز در گذشت

صاحب دیوان است در نهایت شرفی و نزاکت ۱۲

۵- مولانا ابدال، مداح شاهزاده سام مرزا صفوی است در جنگ قندهار برادر شهادت پیدا ۱۲

۶- میرزا ابراهیم، جامع اکثر کمالات بود، فرهنگ در لغت فارسی مشهور است،

در آخر عهد شاه طهماسب در گذشت ۱۲

۷- شمس الدین محمد، پسر جمال الدین ابن حاتم است، خاور نامه در میر خجاست، تقضوی بکمال فصاحت

نوشته از فضیلهای عالمیت دار بود ۱۲

تخلص	نام	نسبت	وطن	ملک	عهد
ابن جبرئیل	مولانا ابن جبرئیل	.	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابوسعید خراسانی
ابن جلال	ابن جلال	.	عراق	"	"
ابن نصوح	ابن نصوح	.	شیراز	فارس	سلطان ابوسعید خراسانی
ابن بنین	فخرالدین امیر محمود	۵۷۳ هـ	فریوند	خراسان	سلطان محمد خدابنده الی هرات
ابوالبرکه	خواجه ابوالبرکه	سه	سمرقند	"	سلطان حسین زاولی هرات
ابو الحسن	ابو الحسن	سه	بخارا	"	"
ابو حسن	مولانا ابوالحسن	سه	مهنه	"	شاه اسماعیل صفوی والی ایران

۱. ابن جبرئیل، پسر بدرالدین جبرئیل است، در مرثیه سلطان ابوسعید خراسانی اصفهان قصیده گفته است، ۱۲۰

۲. ابن جلال، از ارباب کمال است، ۱۲۰

۳. ابن نصوح، تذکره سلطان ابوسعید شیخ اویس بود، معاصر خواجه سلمان ساوجی است، ده نامه بنام خواجه فیاض الدین ابن خواجه رشید وزیر در نظم نوشته است، ۱۲۰

۴. ابن بنین، خلف ملک الفضل، امیر بنین الدین است از عارفان کمال است، در نظم قدسیه بکمال داشت، دیوانه در کتب سر بهاران در ۲۲۸۰ از دست رفت، ۱۲

۵. خواجه ابوالبرکه، غریب بن برندی بود، و ابوالیوب ابوالبرکه خلف صدق دوست، معاصر شیخ بنی نایب است، همدانی است، ۱۲۰

۶. مولانا ابوالحسن، ابن مولانا احمد بنی است در کاشانی بود در صغر سن فضیله عاید شد، راز حسن نگینت، خواجه اسماعیل تبرک از تلامذه او است، ۱۲۰

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عبد
ابو الحسن	ابو الحسن	۵۴۲۵	خرقان	آذربایجان	عطارالدوله دیلمی الی دایلم
ابو البقا	میر ابو البقا	.	تنفش	عراق عجم	شاه عباس انسی صفوی الی ایران
ابو العباس	خواجه ابو العباس	۵۲۰	مرو	خراسان	مامون الرشید والی بغداد و خراسان
ابو العلاء	نظام الدین	۵۵۵۴	گنجه	آذربایجان	منوچهرشروانشاه والی شمران
ابو الفتح	نظام الدین	۵۴۳۰	بست	خراسان	امیر ناصر الدین سبکتگین الی غزنی
ابو الفتح	حکیم ابو الفتح	۵۹۹۹	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبیر الی هند
ابو الفرج	ابو الفرج بن مسعود	۵۴۸۴	روند	خراسان	سلطان ابراهیم بن مسعود الی غزنی
<p>۱۰ ابو الحسن علی بن جعفر، او کمال دلیاست، تکمیل کمالات معنوی از روح شیخ بایزید سبطانی تهری منوده، شیخ ابوعلی بن سینا در خدمتش سیده است از فین صحبتش سر از فلسفه به طریقت کشیده ۱۲</p> <p>۱۱ میر ابو البقا، از فرقه علمای و جگر شعر است، تذکره شعرا در پیشش داشته توفیق تمام نیافته ۱۲</p> <p>۱۲ نظام الدین ابو العلاء، استاد فقهی شروانی، و از الدین شروانی، و عاتقانی شروانی است ۱۲</p> <p>۱۳ نظام الدین ابو الفتح، از اهل بغداد است، وزیر محمود غزنوی بوده ۱۲</p> <p>۱۴ حکیم ابو الفتح، ابن عبدلرزاق گیلانی است، غنی شیرازی مداحی و بسیار کرده، هر دو در یک سال (۵۹۹۹) رحلت کردند ۱۲</p> <p>۱۵ ابو الفرج بن مسعود، هشتاد و سه سال از قصبه روند است، (از مضافات دشت خاوران) در خدمت سلطان ظهیر الدین ابراهیم بن مسعود، و محمود بن ابراهیم غزنوی راه نمادست یافته، استاد شعر است بغزنی و لاهور افتاده، مداح ابوعلی بن خورشید است، مسعود سلطان سبب عبادی مجوس گردید و گوشه نشین قریب دو هزار بیت متداول است باقی تلف گردیده ۱۲</p>					

مخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمر
ابو الفضل	شیخ ابو الفضل	۱۰	اکبر آباد	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند
ابو الفضل	شیخ ابو الفضل	.	منه	خراسان	.
ابو القاسم	شیخ ابو القاسم	.	گازرون	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
ابو القاسم	میرزا ابو القاسم	.	استرآباد	طبرستان	"
ابو القاسم	ابو القاسم بشری	.	منه	خراسان	سلطان مسعود غزنوی الی غزنی
ابو القاسم	خواجه ابو القاسم	.	خواف	"	شاه طهماسب ماضی صفوی الی ایران
ابو المعالی	میر ابو المعالی	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱۰ شیخ ابو الفضل، از اولاد شیخ ابو سعید ابو انجیر است، در کمال پیرمیزگاری و در کار برتری بود

۱۱ شیخ ابو القاسم، از افضل عصر بود، معاصر تقی اودری مصوفی مازندرانی است، ۱۲

۱۲ میرزا ابو القاسم، در جمیع علوم قدرت کامل داشت، خصوصاً حکمت و جبر و آداب کیمیا،

و در سخنوری دستگاه عالی داشت، ۱۲

۱۳ ابو القاسم بشری، از مشاییر علما و مشایخ عصر است، مولدش منه، شیخ ابو سعید ابو انجیر

از سفیدان دست، ۱۲

۱۴ خواجه ابو القاسم، پسر خواجه شهاب غنی است، بصلاح می زیست و تعلیق را خوب می نوشت، ۱۲

۱۵ میر ابو المعالی، در سخن سنجی طبع عالی داشت، از ارباب علم و مشرف مصلح شاه عباس

ماضی بوده ۱۲

تخلص	نام	سنوات	وطن	ملک	عہد
ابوالمعالی	شیخ ابوالمعالی	۵۵۴ھ	رے	عراق عجم	مسعود بن محمد بن ملکشاہ سلجوقی والی خوارزم
ابوالمعالی	میر ابوالمعالی	.	"	"	نادر شاہ قہرمان ایران
ابوالمعالی	ابوالمعالی نحاس	۵۵۲ھ	صفہان	"	ملکشاہ سلجوقی والی خوارزم
ابوالوفا	خواجہ ابوالوفا	۵۸۳ھ	خوارزم	"	شاپرہ مرزا والی خراسان
ابوالہادی	میر ابوالہادی
ابوجابر	شیخ ابوجابر	.	غزنی	خراسان	بہرام شاہ ابن مسعود والی غزنی
ابوحنیفہ	ابوحنیفہ	۶۲۸ھ	"	"	سلطان مسعود غزنوی والی غزنی
ابوحیان	ابوحیان	.	شیراز	فارس	.
ابورجا	شہاب الدین شہا	۵۹۵ھ	غزنی	خراسان	بہرام شاہ ابن مسعود شاہ والی غزنی

۱۵ میرزا ابوالمعالی، شعرش خالی از بلاغت حالت نیست ۱۲
 ۱۶ خواجہ ابوالوفا، از کبار مشائخ خوارزم و مشہور بفرشتہ روی زمین بود، مرید
 شیخ ابوالفتوح و خلیفہ نجم الدین گبری ست، کتاب کنز الجواہر از وی یادگار ست، ۱۲
 ۱۷ میر ابوالہادی، از موزنان شیرین خیال بود، ۱۲
 ۱۸ شیخ ابوجابر، از جملہ فصحا ست، قصائد غرا در مدح بہرام شاہ گفتہ، ۱۲

تخلص	نام	رشته فکات	وطن	ملک	عهد
ابوسعید	ابوسعید فضل الله	۵۳۳ هـ	مهنه	خراسان	سلطان مستغنی عنی الی غزنی
ابوشکور	استاد ابوشکور	۵۳۴ هـ	بلخ	"	امیر نصر بن احمد والی بخارا
ابوعلی	ابوعلی بن سینا	۵۲۷ هـ	"	"	علاءالدوله دیلمی والی ديلم
ابوسلم	ابوسلم	"	نیشاپور	"	"
ابونصر	شیخ ابونصر	"	مهنه	"	سلطان حسین مرزا والی هرات
اثر	اخوند شفیعا	۱۱۳۳ هـ	شیراز	فارس	سلطان حسین صفوی الی ایران

له ابو سعید فضل الله بن ابوالخیر پیر طقیش شیخ ابوالفضل برحق است ارفض خدش اکثر
 اولیای کبار معارج و مدارج رسیده اند رباعیات می شود و خواص فوائدش بسیار از آنها ماثورست
 در مهنه مدفون شد ۱۲۰

۵ استاد ابوشکور از شهید و رودکی پیشتر بوده کتابی در ۳۳۳ تمام کرده شعرا و
 اگر چه بسیار بوده اما کیابست ۱۲۰

۵ ابوعلی بن سینا مولیش بلخ است در سن هفت سالگی جامع جمیع مراتب حکمت شد
 در غرقان صحبت شیخ ابوالحسن خغانی رسیده و شیخ ابوسعید ابوالخیر قدس سره ابا و اوقات سؤالات
 اتفاق افتاده در بهمان معروض اسماعیل در گذشت ۱۲۰

۵ خواجه ابونصر برادر خواجه ابوسعید و در خواجه مؤید است ۱۲۰
 ۵ اخوند شفیعا اعمی در سن سالگی از عارضه آبله بے بصر گردید با اینهمه تحصیل مراتب علمی نموده
 در شعر رتبه خوبی بهم رسانید کافیه نیز بهر زبان را استاد می سلم داشتند کلیاتش که مشتمل بر مباحث
 شریعت بوده هزار بیت می رسد در جمله کافیه فوت گردید ۱۲۰

تخلص	نام	شہادت	وطن	ملک	عمد
اشیر	اشیر الدین	۵۵۶۲ھ	تھیک	فرغانہ	اتابک قزل ارسلان الی شیراز
اشیر	اشیر الدین عبداللہ	۵۶۵۶ھ	ادیان	عراق عجم	ہلاکو خان والی خوارزم
اجری	میراجری جفری	.	یزد	"	"
احسان	ملا مقیمافروش	.	مشہد	خراسان	شاہ سلیمان صفوی الی ایران
احسن	میر احسن اللہ	۵۷۳۸ھ	تربت	"	شاہجہاں الی ہند
احسنی	میرزا احسنی	.	خوانسار	عراق عجم	.
احمد	سید احمد

۱۰ اشیر الدین، معاصر مجیر سلطانی و خاقانی شروانی است، حریف و مقابل او، مرید شیخ
 نجم الدین کبریٰ بوده، در دیار خمال فوت کرد، ۱۲

۱۱ اشیر الدین عبداللہ، معاصر کمال اصفہانی و شاگرد نصیر طوسی است، دیوانہ
 مشتمل بر اشعار فارسی عربی است، ۱۲

۱۲ میراجری جفری، در نہایت لیاقت و نارت طبع بوده، ۱۲

۱۳ ملا مقیمافروش، از شعرا و شہد مقدس است، بلطف طبع و شیرین بانی مشہور است، در زمان
 شاہ سلیمان صفوی یا صفہاں بوده، ۱۲

۱۴ میرزا احسن اللہ ظفر خان، با صائب و کلیم و قدسی و سیام و دانش و صیدی طہرانی
 ہم صحبت بوده، در زمان شاہجہاں مریدہ دار کشیر بوده، محدث صاحب ہست، ۱۲

۱۵ میرزا احسنی، بہ پیشہ خیاطی جوہ معاش اندوختہ، ۱۲

۱۶ سید احمد، مشہور بہ آقا احمد کاسہ گر ہست، ۱۲

تخلص	نام	تلفات	وطن	ملک	عبد
احمد	فریدالدین احمد کانی	.	.	.	سلطان غیاث الدین بن ساء و ناصر الدین الله والی بغداد
احمد	ابو نصر شیخ احمد	۵۴۶ هـ	جام	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
احمد	امام احمد غزالی	۵۲۴ هـ	قزوین	عراق عجم	"
احمد	احمد بیگ	۵۲۲ هـ	صفهان	"	شاه جهان الی هند
احمدی	خان احمد خاں	۹۲۰ هـ	گیلان	طبرستان	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
اختری	مولانا اختری	.	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
<p>۱۰ شیخ الاسلام ابو نصر احمد، زنده پیل ای بود، در سبست دو سالگی توفیق توبه یافت بهیتره سال در کوه نشست، مقتدای زمان گردید، در معرفت توحید و حکمت تصانیف کامله دارد از آن جمله کتاب سراج السائرین است، احمد جامی قدس سره ماده سال فوت دست ۱۲</p> <p>۱۱ امام احمد، برادر حجة الاسلام امام محمد غزالی است، شیخ عراقی در لغات تتبع طرزوی کرده است، دفاتش در سنه پانصد و شصت هجرت بوده، و صاحب مجمع نفیحات و فوات و در سن پانصد و هفده نوشته، تصانیف تألیفات بسیار دارد، ۱۲</p> <p>۱۳ احمد بیگ لنگ، از وطن بهند آمده، و بدولت صاحبقران بانی کارش بحال رسیده و بدیوانی پندیده سر بلند شده، پیش از آنکه مت، سیاق را خوب میدانست، ۱۲</p> <p>۱۴ خان احمد خاں، برادر زاده قاسم خاں نقاش است، حاکم گیلان بوده، و نظم صاحب سنگا هست، ۱۳</p> <p>۱۵ مولانا اختری، بهندستان آمده، در خدمت میر علی شهرستانی می بود، بعد از فوت می بایران فرستاده، از مراجعت فرمود، ۱۲</p>					

تخلص	نام	نسبت	وطن	ملک	عهد
اولی	میر محمد موسی	۱۰۳۰	یزد	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
ادیم	میرزا ادیم	.	بغداد	عراق عرب	سلطان سلیمان الی ترکی
ادیم	میرزا ابراهیم	۱۰۶۰	ایلیان	عراق عجم	شاه جهان الی هند
ادیم	میرزا ابراهیم	۹۶۹	کاشان	"	.
ادیب	شهاب الدین صابر	۵۴۶	ترمز	خراسان	سلطان شجر سلجوقی والی خوارزم
ارسلان	محمد قاسم	۹۹۵	مشهد	"	جلال الدین اکبر والی هند
ارشدی	استاد ابو محمد	.	سمرقند	"	مغزالدین ملک شاه الی خوارزم
<p>۱- میر محمد موسی منتم به کادشده به بندر سورت درآمد در نهایت فرخ سیری برد پیوسته صاعقه بود و افطار بقدر نان جوین می نمود، در دکن مرد، ۱۲</p> <p>۲- میرزا ابراهیم، خلف مرزا رضی ارتیمانی است در شهر مندی کمال زنادر دهر بود در زمان شاه جهان بهند آمده اقرار یافت، ۱۲</p> <p>۳- میرزا ابراهیم، اکثر در تبریز بسر کرده، ۱۲۰</p> <p>۴- شهاب الدین صابر، اصلش از تجار است، معاصر رشید طو اط و حکیم انوری است در فنون شعر استادان مسلم است، عبدالواسع جبل و آذی سوزنی سمرقندی و بابا ستادی دیکند سلطان التزدالی خوارزم او را در حیون غرق کرده، ۱۲</p> <p>۵- محمد قاسم، در عهد اکبر شاه بهند آمده در احمد آباد در گذشت، ۱۲</p> <p>۶- استاد ابو محمد، معاصر عشق بخاری و مسعود سلیمان میر مغزی است قصه مهر و وفا از منظومات اوست، در برات فوت کرد، ۱۲</p>					

شخص	نام	شرفات	وطن	ملک	عمد
ازل	میرزا محمد امین	.	صفهان	عراق عجم	
ازرتی	حکیم فضل الدین	۵۵۲۶	هرات	خراسان	سلطان بنجر بلوچی والی خوارزم
اسحق	حکیم اسحق	.	شیراز	فارس	.
اسحق	میرزا اسحق	.	یزد	عراق عجم	.
اسد	میرزا اسد بیگ	۱۰۲۸	قزوین	"	.
اسدی	حکیم ابونصر	۵۴۲۵	طوس	خراسان	.
اسمعیل	میرزا اسمعیل	۱۳۳۶	طهران	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران
اسمعیل	حاجی اسمعیل	.	قزوین	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران

۱۵۰ میرزا محمد امین، از سخن سنجی قدرت تمام داشت، برادر میرزا مهدی مستونی موقوف است
در محاصره صفهان فوت شد ۱۲

۱۵۱ حکیم فضل الدین، به محاصر احمد بی و نسبی نظامی عروسی معبد الله قرشی است، ملج
طغانشاه بلوچی ابن مؤید است، ۱۲

۱۵۲ میرزا اسد بیگ، در هندی بود، ۱۲

۱۵۳ حکیم ابونصر، استاد فردوسی طوسی است، بعد فردوسی فوت کرد که گشتا پنامه

از وی یادگار است، در زمان سلطان محمود غزنوی علم سحر بانی برافروخته، ۱۲

۱۵۴ میرزا اسمعیل، از به طر حان شیخ سنیه رازی است، ۱۲

۱۵۵ حاجی اسمعیل، از سخن سنجان قزوین است، ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عهد
۱۰۰ اسیری	میراجلال الدین	۱۰۲۹	شهرستان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی دلی ایران
۱۰۱ اسیری	امیر قاضی	۹۸۲	قزوین	"	جلال الدین اکبر دلی میند
۱۰۲ اسیری	شیخ محمد نور بخشی	۰	لاپجان	طبرستان	"
۱۰۳ اسیری	میر قاسم	۱۰۱۰	قائن	خراسان	شاه عباس ماضی صفوی دلی ایران
۱۰۴ اسیری	فخار بیگ	۰	منهمان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی دلی ایران
۱۰۵ اسیری	ملا اسیری	شیراز	فارس	۰	شاه عباس ماضی صفوی دلی ایران
۱۰۶ اسیری	ملا اسیری	مشهد	خراسان	۰	"

۱۰۰ میراجلال الدین بمصاهرست شاه عباس ماضی ممتاز بود، در انشاء شعر نهایت اکت و شریکی کار برده است از سستی باده بعضی اشعارش بمعنی بوده، ۱۲

۱۰۱ امیر قاضی، پسر قاضی مسعود سیفی (قاضی طهران) است سی سال قاضی سست بوده در فن بلاغت فصاحت مشهور است دستورالانث از دست، ۱۲

۱۰۲ شیخ محمد نور بخشی، از کبار صوفیه صافیست برثنوی گلشن از محمود شبستری شرحه موسوم به مفاتیح الاعجاز نوشته که احسن شرح است خوابگاهش خاک پاک شیراز است شیخ زاده فدائی تخلص خلف الصدق است، ۱۲

۱۰۳ فخار بیگ، در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد، ۱۲

۱۰۴ ملا اسیری، پسر صحنی شیرازی است، ۱۲

۱۰۵ ملا اسیری، از شعرای عهد شاه عباس ماضی بوده، ۱۲

تخلص	نام	صفات	وطن	ملک	عمد
اشتیاق	شاه ولی الله	۱۱۵۰	دهلی	هندستان	فرخ سیر بادشاه هند
اشراق	میر محمد باقر داماد	۹۲۹	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
اشراق	میر حسین
اشرف	محمد سعید	۱۱۶۰	مازندران	طبرستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
اشرفی	معین الدین حسن	۵۹۵	سمرقند	خراسان	ملک پیغوشاه والی هرات

۱۰ شاه ولی الله قدس سره العزیز، از احفاد شیخ محمد الف ثانی شیخ احمد سرسندی حقه الله است
در شعرش اگر دیمیزا بعد از نبی قبول بود، در علوم عقلیه و نقلیه بهره کامل داشت، تفسیر فتح القرآن و دیگر
تصانیف کثیره از وی یادگار است ۱۲

۱۱ میر محمد باقر داماد پسر میر شمس الدین داماد میر عبدالعالی عالمی است، داماد شاه عباس
صفوی بوده، در انشاء شعر کمال قدرت داشته، تصانیف عالیه اشش از علیه فضلانا دار است
مشنوی مشرق الانوار از دست ۱۲

۱۳ محمد سعید، پسر محمد صالح مازندرانی است، در شعر طرازی دست تمام داشته
استاد زیب النساء رصیه عالمگیر و معاصر صائب و حید بود، در مکتب وفات یافت یک دیوان
و چند مشنوی گذشت، ۱۲

۱۴ معین الدین حسن، اعلم علماء صاحب کلمات انسانی بوده، دیوانش اول است
در سمرقند فوت شد ۱۲

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عمد
اشکی	میرشکی	۹۷۲هـ	قم	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
اشتری	حکیم جمال الدین	.	نیشاپور	خراسان	اتابک ذل سلطان الی شیراز
اصدق	ملا محمد اصدق	۹۷۵هـ	همدان	عراق عجم	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
اعجاز	ملا محمد سعید	۱۱۱۶هـ	دهلی	هندوستان	اوزنگ نایب عالمگیر والی هند
اعجازی	ملا اعجازی	.	مازندران	طبرستان	
عظم	علی قلی خاں	.	هرات	عراق عجم	

۱۰ میرشکی، برادر صفوری قتی و معاصر غزالی شهیدی است، در حین وفات دیوانه خور
 به میرجدهائی داد که اشعارش را مربوط سازد، وی آنچه بکار می آید بنام خود می گرد و بانی را باب
 شست، چنانچه غزالی در بحیویرجدهائی مذکور این طعنه کرده است ۱۲

۱۱ حکیم جمال الدین، در علوم مقول و منقول و نظم و نثر و تفسیر فارسی است، در
 تبریز فوت شد و در مقبره اشعار سرخاب دفن شد ۱۳

۱۲ ملا محمد اصدق، خلف اصدق شاه اسماعیل صفوی است، ۱۲

۱۳ ملا محمد سعید، معاصر تبدیل فطرت و سرخوش سبت است جمع کلمات بوده، اعجاز فزونی

داشته سال فوت است ۱۴

۱۴ ملا اعجازی، از معاصرین سلاجقه است ۱۵

۱۵ علی قلی خاں، خلف حسن خان شاملوست، دیوانش قریب و هزار بیت، ۱۶

تخلص	نام	نشأت	وطن	ملک	عمر
افسری	میرزا محمد علی	.	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه الی هند
افسر	ملا افسر	.	صفهان	"	فرخ سیراب عظیم الشان الی هند
افسری	ملا افسری	.	مشهد	خراسان	سلطان بابر میرزا دالی هند
افضل	جلال الدین	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
افضل	خواجہ فضل الدین ترک	۹۹۱ھ	"	"	شاه اسماعیل ثانی صفوی الی ایران
افضل	فضل الدین	.	"	"	شاه طهماسب صفوی الی ایران
افضل	بابا فضل الدین	.	کاشان	"	بلاکو خاں والی خوارزم
افضل	خواجہ فضل الدین	.	کرمان	خراسان	سلطان حسین میرزا دالی سمرات
افندی	ملا محمد آقا حس	۹۹۱ھ	مشهد	"	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

۱. میرزا محمد علی ولد میر سحر ابن میر حیدر شمالی است ۱۲
 ۲. ملا افسری، از شعرا و مشہور عند سلطان بابر میرزا است ۱۲
 ۳. جلال الدین، معاصر تقی اوحدی است ۱۲
 ۴. خواجہ فضل الدین ترک، فاضلی عالی مقدار بوده، جنی نور الدین صفهانی و علمای صلی
 از شاگردان او ویند تقی اوحدی گوید من او را در صغر سن دیده ام ۱۲
 ۵. بابا فضل الدین، او را مسائل بسیار است مملو از حکمت و معرفت و در شیوہ بیان پایی
 بے نظیر بوده، خواجہ نصیر طوسی او کمال اخلاص داشت او خال خواجہ است ۱۲
 ۶. خواجہ فضل الدین ابن ضیاء الدین کرمانی است از وزراء سلطان حسین یز باقیہ بوده ۱۲
 ۷. ملا محمد آقا حس، بی نہایت ہزل شوخ طبع بوده در قرین در گذشت ۱۲

تخلص	نام	شرفیات	وطن	ملک	عهد
آق‌دلی	میررضی‌الدین	.	شوشتر	فارس	محمدشاه والی هند
اکبر	میرزا محمد اکبر	.	دولت‌آباد	هندستان	.
اکبر	میرزا محمد اکبر	.	قزوین	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
اکبر	جلال‌الدین اکبر	۱۲۰۰	آگره	هندستان	خودبادشاه هند
اکبر	استاد علی اکبر	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
اکسیر	میرنورالدین	.	قم	..	.
الترک	سلطان علاءالدین	.	خوارزم	..	خودبادشاه خوارزم
الهام	میرزا شریف	.	صفهان	..	چهارنگیرشاه والی هند
الشدقی	خواجهدادقلی	شاه طهماسب ماضی صفوی والی ایران

۱۰ میررضی، علم منقول و منقول از پدر بزرگوار خود از بر ساخت بهند آمد بملازمت نواب
شجاع الدوله ناظم نگاره بسربرد و یک چند بانواب آصف جاه نظام الملک بود ۱۲

۱۱ میرزا محمد اکبر، از اکابر شهر قزوین است ۱۲

۱۲ استاد علی اکبر، مسجد جامع جدید عباسی بمحاری و تمام یافت ۱۲

۱۳ میرنورالدین، از کهنه شاعران بوده در فتنه افغانه فوت کرد ۱۲

۱۴ سلطان علاءالدین، بادشاه عادل و فہم بود، رشید و طواط و طہیرناریابی و
ادیب صابر از مداحان اویند ۱۲

۱۵ میرزا شریف، از اقوام میرصبری صفهانی است، بهند و تستان آمده در سنه یکینار
ولست و شش ہجری باز مراجعت باصفهان نمود ۱۲

تخلص	نام	توفات	وطن	ملک	عهد
الفی ^۱	میر حسین	۰	یزد	عراق عجم	همایون شاه والی هند
الی ^۲	سید الدین محمد	۰	-	-	-
الی ^۳	میر عماد الدین محمود	۱۰۶۲	همدان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
الی ^۴	حکیم صدر الدین	۱۰۳۳	قلم	"	"
امام ^۵	میرزا امام قلی	۰	شیراز	فارس	-
امامی ^۶	ابو عبد الله	۶۶۶	هرات	خراسان	ابا قاجان بن ملک خان الی خراسان

۱- میر حسین، مرثیه خصال خسته افعال بود، در عهد همایون شاه بهند آمده ۱۲
 ۲- سید الدین محمد، گاهی الی و گاهی سید تخلص میکرد، صاحب دیوان سرت^{۱۲}
 ۳- میر عماد الدین محمود، فصلش از بهاد من توابع بهدان است، بیشتر اوقات در بهن^{۱۲}
 ۴- بر سر می برد، معاصر شقای و قدسی است و باقی او حدی مصحبت بوده ۱۲
 ۵- حکیم صدر الدین، مخاطب بیخ الزمان بهند آمد و براتب مناصب عالی^{۱۲}
 ۶- سر و از گردید در ۱۰۳۳ ام بزیارت کعبه معظمه رفته باز بهند آمد ۱۲
 ۷- میرزا امام قلی، برادر عالیجاه خلیل خان نخبیار است ۱۲
 ۸- ابو عبد الله، از احرار علمای نامدار خراسان است، در کرمان نشو و نما
 یافته در علوم عربیه، روش سخن کمال مهارت داشت، صاحب دیوان است
 مداح اتابکان فارس و معاصر سعدی شیرازی و عماد کرمانی است، در اصفهان
 فوت شد ۱۲

تخلص	نام	شرفات	وطن	ملک	عہد
امانی	.	.	دہلی	ہندوستان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
امانی	میرزا امان اللہ	۱۰۲۷ھ	کابل	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند
ہیت	میرزا محمد رضا	۱۱۵۹ھ	ہمدان	عراق عجم	شاہ عالم بادشاہ والی ہند
امیدی	خواجہ ارجاسپ	۹۲۵ھ	رے	"	شاہ اسماعیل صفوی الی ایران
امیر	خواجہ امیر بیگ	.	نطنز	"	شاہ طہماسپ ماضی صفوی الی ایران
امیری	میرزا قاسم	۹۹۹ھ	شیراز	فارس	"

۱۱۔ امانی، از مثلخ ہنرست، اشعار سادہ دہے تخلص می گفت ۱۲
 ۱۲۔ میرزا امان اللہ، مخاطبہ خان زماں صوبہ دار بنگالہ، در سخن سنجی گمانہ دہر بود
 طبع عالی داشت، صاحب یوان ست ۱۲

۱۳۔ میرزا محمد رضا، شاگرد میرزا طاہر وحید ست، معاصر میرنجات و فاضل آہری
 از صفہان بہند آمدہ بالواب آصف جاہ در دکن بسر بردہ ہمراہ او بہ شاہجہاں آباد رفت،
 و ہجاء فوٹ کرد ۱۲

۱۴۔ خواجہ ارجاسپ، شاگرد ملا جلال ولانی ست مداح نجم ثانی ہلوانی وزیر شاہ اسماعیل صفوی
 صفوی ست بہ تحریک شاہ قاسم نور بخشی در رے شہید شد، شاہ نعمت اللہ شاہ قاسم نور بخشی و را قتل رسانید
 ۱۵۔ خواجہ امیر بیگ، از تراوشیخ غیاث الدین تبریزی ست در نطنز من تابع صفہان
 متولد شد، صاحب کمال بغایت فہیم بود، ۱۲

۱۶۔ میرزا قاسم، در علوم اعداد و اسرار نقطہ بے نظیر بود، اہل عصر و راہتہم باجاہ
 کردمانہ بکرم بادشاہ در ۹۹۹ھ در چشمش میل کشیدند و در ۹۹۹ھ در شیراز شہید شس کردند ۱۲

تخلص	نام	وفات	وطن	ملک	عمر
ایمن	خواجه امین الدین	۷۲۲ هـ	صفهان	عراق عجم	شاه شجاع والی شیراز
ایمن	.	.	یزد	"	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
ایمن	خواجه امین	.	بخج	خراسان	.
ایمن	میر محمد امین	.	سنزوار	"	.
ایمن	امیر ابراهیم	۹۳۱ هـ	بلخ	"	سلطان حسین زوالی هرات
نسی	محمد شاه	.	قندهار	"	نمایند شاه والی هند
نسی	سمیع بیگ	۱۰۲۶ هـ	.	.	جلال الدین اکبر شاه الی هند
نسی	قطب الدین	۸۲۵ هـ	جناز	خراسان	سلطان حسین زوالی هرات
نسی	حسن بیگ	.	صفهان	عراق عجم	جانیگر شاه والی هند

۱۲ هـ خواجه امین الدین معاصر خواجه حافظ شیرازی است
 ۱۲ هـ خواجه امین سپهر ملامتجو و کلید دارستانه شاه اولیا است
 ۱۲ هـ امیر ابراهیم از اعیان هرات است بغایت فیم و شیرین با لب و در کباب و شیر
 ۱۲ هـ سام میزداد جنگ از یک شهید شد
 ۱۲ هـ سمیع بیگ در خدمت خانان عمر خود را بسر کرده در عین جوانی درگذشت
 ۱۲ هـ قطب الدین تخلص میرد قصائد میر حاج و در غزلیات نبی بود و در طرخی و بدیهی
 کمال قدرت داشته و قتی پهل غزل امیر خسرو را در یک مجلس جواب گفته امیر علی شیر خرد
 آمده صله گزرا نیده مقبول شد
 ۱۲ هـ حسن بیگ و التمه در ایران دلیری تخلص میکرد و در هندی نبی قرار داد

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عبد
انوری ^{۱۱}	اوحده الدین	۵۸۵	اسپورد	خراسان	سلطان بن خورشید قلی والی خوارزم
انصاف ^{۱۲}	میرزا ابراهیم	۵۱۰۲	لاهور	هندوستان	اوزنگ نیک عالمگیر والی هند
انسی ^{۱۳}	حسن بنجر	.	مشهد	خراسان	.
انسی ^{۱۴}	بلقی بیگ	۱۰۳۳	صفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
اوجی ^{۱۵}	ملا اوجی	۱۰۳۲	کشمیر	هندستان	جہانگیر شاه والی هند
اوجی ^{۱۶}	ملا اوجی	.	نطنز	عراق عجم	شاه عباسی ماضی صفوی الی ایران
اوحده ^{۱۷}	خواجہ فخر الدین سنو	۵۸۶	سبزوار	خراسان	.

۱۱- اوحده الدین اول خادری تخلص میکرد، قبل از شاعری بدینا در مدرسه منصوب کتب علوم عقلی نقل نموده در شریعت و حکایات خصوصاً ریاضیات سرآمد روزگار گردید، ادب و اهل پیشه و شاعری نبود چون زاده شاعری نمود از بنگیان گوی ربود، در پنج وفات یافته ۱۲

۱۲- میرزا ابراهیم، از تازه خیال بود ۱۲

۱۳- تقی اوحده در تذکره خویش ذکر کرده است ۱۲

۱۴- بلقی بیگ از اعیان طائفه شلوست بهنر آمد در خدمت خانخانان سمرقند،

سنو محمود ایاز دی مشهور است ۱۲

۱۵- ملا اوجی، از شرای زبردست بوده، دیوانش بده هزار بیت می رسد ۱۲

۱۶- خواجہ فخر الدین سنو، از فضلای کمال است در اکثر علوم خصوصاً ریاضی و

شعر دانش گاه آفاق است مجلس و بی جمع فضل بود، در شیراز حکمت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و ق	وطن	ملک	عہد
۱۰ اوحدی	ابو حامد اوحد الدین	۵۴۳ھ	کرمان	خراسان	ہلاکو خان ڈالی خراسان
۱۱ اوحدی	شیخ اوحدی اعنی	۵۶۳ھ	صفہان	عراق عجم	سلطان ابوسعید خیل ڈالی فارس
۱۲ اہلی	مولانا اہلی	۵۹۳ھ	ترشیز	خراسان	سلطان حسین میرزا والی ہرات
۱۳ اہلی	مولانا اہلی	۵۹۳ھ	شیراز	فارس	شاہ تغیل صفوی والی ایران
۱۴ ایاز	ایاز نجم	.	صفہان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی والی ایران
۱۵ ایجاد	میر محمد حسن	۱۱۳۳ھ	سامانہ	خراسان	شاہ عالم بادشاہ والی ہند

۱۰ ابو حامد اوحد الدین، مرید خواجہ معین الدین چشتی رحمۃ اللہ علیہ ہے، معاصر ابن عربی (تاریخ فرشتہ) از مریدان شیخ شہاب الدین ہمدردی ہے، بایں شیخ عراقی و سید حسینی ہم صحبت ہم چلے بود
 ۱۱ شیخ محی الدین ابن عربی را دریافتہ ہے ۱۲

۱۲ شیخ اوحدی ہراغی، مرید شیخ اوحد الدین کرمانی ہے، مشنوی جامع جم از دیباگہ است
 اکثر صفحاں بے سری کرد، ظهورش زمان ارغون خان ہے، در صفہان فوت شدہ ۱۳

۱۳ مولانا اہلی، ترشیزی مشہور بحر ساسانی از علمای مشہور و ندامے سلطان حسین مرزا بودہ
 در عالم سنخوری اگرچہ بابائی شیرازی میرسد اما از استادان ہے ۱۴

۱۴ مشنوی ذو بحرین موسوم بسبح حلال اوست ۱۵
 ۱۵ ایاز نجم، غلام زینت بیک (عہد شاہ عباس ماضی) ہے، بہ تیغ قرآن بادشاہ ہلاک شدہ ۱۶
 ۱۶ میر محمد احسن، چندے با آصف جاہ نظام الملک بمسرود، و از پیشگاہ شاہ عالم
 بنصبتش صدی ممتاز گردید، دو عہد فرخ سیر بہ تحریر شاہنامہ نامور شد و تا آخر عہد بہ انجام
 رسانید، مرزا نعمت خان عالی اور ابیاری ستود، مرقدش در آگرہ ہے ۱۷

شخص	نام	سنه و قاجار	وطن	ملک	عهد
ایزدی ^{۱۰}	محمد شریف	۰	قزوین	عراق عجم	هماگیر شاه والی هند
ایما ^{۱۱}	میرزا هادی	۰	صفهان	"	"
ایما ^{۱۲}	میرزا اسماعیل	۱۱۳۲	"	"	سلطان حسین صفوی والی ایران

باب بار موحده

بابر ^{۱۳}	ظهير الدين بابر شاه	۹۳۸	بهرات	خراسان	خود پادشاه بود
بازل ^{۱۴}	میرزا رفیع خان	۱۱۲۳	مشهد	"	اوزنگ نیب والی هند
باقر ^{۱۵}	میر باقر	۰	کاشان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی بجا پور

۱۰ محمد شریف از شعری عهد جاگیر است، در ششوی گوی همارت دشت ۱۲
 ۱۱ میرزا هادی از شهدا صفهان آمده مشغول فاده بود، در اوایل ساله انقلاب ایران
 فوت شد ۱۲

۱۳ میرزا اسماعیل، تنها بامیر نجات و شفیعا و غیره مطرح بود ۱۲
 ۱۴ ظهير الدين بابر شاه از سلاطین عالیجاه بود، کمال فهم و فرهت دشت قامت بلتیش
 کمالات ظاهری آراسته بود، در کابل میراے جاوید رفت و هجا بخامد فون شد ۱۲
 ۱۵ میرزا رفیع خان، پسر از محمود شاهی است، کتاب حمله جیری از و مت، در ملک زمان قلیگیر حکومت
 سرکار بانی بی قتا ز بود، با خال خود محمد ظاهر شاهی معروف بوزیر خاں از مشهد دارد و هند و تان شد ۱۲
 ۱۶ میرزا باقر، هلس از کاشان است، از انجا هند و تان فته، در شهر خود کارخانه بانگی
 داشته، انچه هم میرزا نذر شعر او ارباب کمال صرف می نمود ۱۲

تخلص	نام	سند و قضا	وطن	ملک	عهد
باقی ^۱	میرزا باقر وزیر	سند ^۱	نطنز	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
باقی ^۲	باقر خورده فروش	سند ^۲	کاشان	"	ابراهیم عادل شاه والی دکن
باقی ^۳	عبدالباقی	"	نائن	"	جهانگیر شاه والی هند
باقی ^۴	میر عبدالباقی صدایران	"	کاشان	عراق عجم	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
باقی ^۵	عبدالباقی	سند ^۵	قزوین	"	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
باقی ^۶	عبدالباقی	"	گونا یاد	خراسان	

۱- میرزا باقر در زمان شاه سلیمان صفوی در ملک قزوین شاهی بود بعد از آن وزارت توپخانه
سفر از گردید، سپس از سادات نطنز است و در اصفهان نشود نمایانته ۱۲

۲- باقر خورده فروش از ایران بدکن آمده در یحیای پور اقامت دهشته ۱۲

۳- عبدالباقی در زمان شاه عباس ثانی هند آمده مدت دربارس توطن اختیار نمود، قصد
در مع صاحبقران ثانی بسامع بادشاهی رسانید بفرمان خاقان هنر پرور او را بر سر بنجیده مبلغ هشتاد
که پنجاه روپیه بود باو دادند، در زمان شاه سلیمان صفوی باز گشته در اصفهان ساکن گردید ۱۲

۴- میر عبدالباقی از اولاد شاه نعمت الله ولی قدس سره الفریست در عهد شاه اسماعیل ثانی
بصدارت ایران اخصاص شست و دیوان شعر نیز ترتیب دهست در انشا مهارت تمام داشت ۱۲

۵- این قاضی جهان مست ۱۲

۶- عبدالباقی از سنخوران زمان مساجان سلطان ابراهیم میرزا جایی بود ۱۲

تخص	نام	سند و قاف	وطن	ملک	عهد
بدرو	بدرالدین	سنة ۶۹۵	جاجرم	خراسان	سلطان ارغون خان والی خراسان
بدرو	بدرالدین	.	کرمان	"	سلطان علاء الدین خوارزم شاه والی خوارزم
بدرو	بدرالدین فخر الزمان	سنة ۷۴۵	چلیچ	"	محمد شاه بن تغلق شاه والی هند
بدرو	مولانا علی بدر	.	بهرات	"	امیر تیمور گورکان والی سمرقند
بدرو	میرزا بدیع الزمان	سنة ۱۱۲۱	نصیر آباد	عراق عجم	سلطان حسین راضوی والی ایران
بدرو	میرزا ابوبکر	.	سمنه وار	خراسان	شاه سلیمان صفوی والی ایران

۱۰ بدرالدین شاکر دجله الدین بکرست اکثر در صفهان می بود مدراج خواجہ بہار الدین صبادی

بود از خواجہ شمس الدین صاحب دیوان ابن خواجہ بہار الدین صاحب دیوان فرستاد و دیدہ است ۱۲

۱۱ بدرالدین معاصر خواجہ شمس الدین صاحب دیوان است ۱۲

۱۲ بدرالدین فخر الزمان از مدراء ان سلطان محمد تغلق و از شعراء مشہور است بخطاب

فخر الزمان ممتاز بود چلیچ و شام مشہور باشد و از توابع فرماندہ خراسان است ۱۲

۱۳ مولانا علی بدر معاصر صاحب تاریخ لالہ باک است از جملہ افاضل عہد بود ۱۲

۱۴ میرزا بدیع الزمان خلف محمد طاهر صاحب تذکرہ مشہور است سلطان حسین صفوی در

بدینک الشرائی اختیار بخشیدہ در تمام عمارت چهل ستون دولت خانہ مبارکہ صفهان قصیدہ گفت کہ

از صہبت متجاوز بود و بہر تاریخ بود مصرع اول تاریخ آغاز عمارت مصرع دوم تاریخ اتمام مولود

سکنش قویہ نصیر آباد متصل بہ صفهان است ۱۲

۱۵ میرزا بدیع از مدراء است سمرقند است در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قیام	وطن	ملک	عهد
بدیع	میرزا بدیع	۰	صفهان	عاق نجم	شاه عباس یاضی صفوی
بدیع	میرزا بدیع الزمان	۰	همدان	"	"
بدیع	بدیع الدین آتابک	۰	انجیران	"	سلطان خورشید قلی والی خوارزم
بدیع	ملا محمد یوسف	۸۹۷	خراسان	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
برهان	آقا صالح	۱۱۵۷	مازندران	طبرستان	محمد شاه والی هند
برهان	میر برهان	۰	ابرقوه	فارس	"
برندق	ملا برندق	۰	سمرقند	خراسان	شاه رخ مرزا والی هرات
برزی	خواجہ غیاث الدین	۱۱۵۷	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب یاضی صفوی الی ایران

۱۲ ^{۱۱۵۷} میرزا بدیع، ابن قاضی شمس الدین اردستانی است، در صفهان می بود

۱۲ ^{۱۱۵۷} میرزا بدیع الزمان، استاد منصوب سقایی رازی است، قبل از اکبر بوده

۱۲ ^{۱۱۵۷} بدیع الدین آتابک، از وزرای نامدار دینمندان روزگار بود، صاحب تصانیف است

رشید و طو اطرا از غضب سلطان سنجار آورجاند ۱۲

۱۲ ^{۱۱۵۷} ملا محمد یوسف، امیر علمی شیر در مجالس احوال او ذکر کرده است، در

معارف سال نوشته ۱۲

۱۲ ^{۱۱۵۷} آقا صالح، از مدتها بندهستان متوکلانه نشسته اوقات بصری بود، در روز قتل عام

شاه جهان آباد از دست لشکریان قتلش زخم خورد و بهماں جراحت مرد ۱۲

۱۲ ^{۱۱۵۷} میر برهان، از میدان قاضی اسد موم بود، در مخموری کمال قدرت داشته ۱۲

تخلص	نام	سنه وقت	وطن	ملک	عهد
برمی	عبدالشکور	۰	همدان		صاحبقرانی شاهجان الی هند
بساطی	ملاباطی	۰	سمرقند	خراسان	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بسمل	حاجی محمد تقی	۰	تبریز	عراق عجم	۰
بسیاق	جمال الدین	۸۲۴	شیراز	فارس	امیر تیمور صاحبقران الی سمرقند
بقای	میر ابوالقبا	۸۴۸	ابرقوه	فارس	سلطان حسین میراد الی هرات
بیل	ملابیل	۰	یزد	عراق عجم	۰
بذار	خواجه کمال الدین	۸۵۰	کے	"	سلطان محمد الدوله والی دہلی
بہار	بہار الدین	۰	خوارزم	"	سلطان ککش ازرم شاه الی خوارزم

۱۰ عبد الشکور اکثر اردوی شاه عباس ماضی می بود، بطبابت شہنشاہ دشت شنوی
 ذہاد و شیریں در سلک نظم کشیده ۱۲

۱۱ ملابساطی اذل حصیری تخلص میکرد، آنقدر مودہ خواجه عصمت بجاری بساطی تخلص نمود، یا شیخ

کمال نجدی مباحثات دشت سلطان خلیل امین میرانشاه اورا بیک بیت ہزار دینار صلہ داد ۱۲

۱۳ جمال الدین بسیاق اطعمہ مدیے فضل کامل و معاصر شاه نعمت اللہ کرمانی است بیشتر

مصایر خواجه حافظ و گاہی مصارع شاه نعمت اللہ در تعریف طعمہ تضمین کرده است ۱۲

۱۴ میر ابوالقبا از فضلا در دہشمنان روزگار و از معاصرین سلطان میرزا باقیہ است ۱۲

۱۵ خواجه کمال الدین ملای صاحب بن عباد و معاصر او بود و ملای محمد الدولہ دہلی،

از اجلہ روزگار بود، بہ لغت عربی و فارسی دہلی اشارہ دارد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قری	وطن	ملک	عبد
بها	بهارالدین محمد	۵۲۴	مرفینان	خراسان	قطب الدین خوارزمشاه و الخوارزمی
بها	شیخ بهارالدین گریا	۵۶۶	مقان	هندوستان	سلطان علاء الدین بلبن و الی سند
بهائی	شیخ بهارالدین	۵۳۰	آمل	طبرستان	شاه طهماسب و الی ایران
بهائی	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
بهائی	میرزا جهان	.	صفهان	"	شاه عباس ماضی الی ایران
بهجتی	مولانا بهجتی
بهرام	حاجی بهرام	۹۹۹	بخارا	خراسان	شاه سلیمان صفوی و الی ایران
بهرامی	استاد ابو الحسن علی	۵۵۵	سرخس	"	امیر ناصرالدین سبکتگین و الی غزنی

۱. بهارالدین محمد راوشی از فتلای روزگار و شعری نادر بود ۱۲
 ۲. شیخ بهارالدین گریا، معاصر شیخ عراقی و مرید شیخ شهاب الدین سروردی
 ۳. شیخ بهارالدین معاصرتاج دانا و شاگرد عبداللہ یزدی است؛ رساله صطلاب و
 تشریح الاخلاق و خلاصه الحساب و التبعین و مشرق الشمسین و مفترق الفلاح، و کشف الیقین و تنویر
 نان حلوا، و تنویر شکر بنیہ از تصنیفات شریفه است؛ ملا محمد تقی مجلسی مرید و شاگرد او بود ۱۳

۴. از مستعدان زمان خویش بود ۱۲

۵. برادر میرزا و اسباب صفا یابی است، در کوی ازطوس مدفون شد ۱۲

۶. بهجتی، در هند سیاست نموده ۱۳

۷. حاجی بهرام، از فاضل بخارا بود ۱۲

۸. ابو الحسن علی، در فن سخن کمال مهارت قدرت داشت؛ بانا ناصرالدین سبکتگین

معاصر بوده و مرید وی میگرد ۱۲

شخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
بهشتی	ملا محمود	سنه ۱۰۶۰	گیلان	طبرستان	شاهجهان الی هند
بیان	میرزا مهدی	سنه ۹۵۰	همدان	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بنائی	بنائی قلندر	سنه ۹۲۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
بیانی	خواجه شهاب الدین	سنه ۹۲۲	کرمان	"	"
بیخود	ملانادر اجامی	سنه ۱۰۸۲	جام	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
بخودی	ملا بخودی	"	سمنان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
بیدل	میرزا عبدالقادر	سنه ۱۱۳۳	عظیم آباد	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند

ناله ملا محمود در فن بخودی مهارت داشته در ادب طبع شاهجهان بنده شده در ملک زمان شاهی
به تعلیم شاهزاده مراکشش مامور گردید و فائز در شهر آگره واقع شد ۱۲

میرزا مهدی همیشه زاده ابوطالب کلیم است در زمان عالمگیر بادشاه بنده شد و در کفایت شد ۱۲

بنائی قلندر بین تربیت با میرزا در مازندران الهه تربیت به مهارت رسیده ۱۲

خواجه شهاب الدین عید شد و وارید در فن انشا بر زبان غامه سخنرانی در بیضا خوانده

شعری مولف الاحباب و خسر و شیرین از دست، قریب دو هزار بیت از غزلیات قصائد و رباعیات
و قطعات دارد در هرات وفات یافته ۱۲

سرخوش بلوی تاریخ وفات او گفته سه حاجی از جام خمیخود شدند ۱۲

میرزا عید از عارفان متقن بوده کلیاتش از صد هزار بیت متجاوز است هر چند

اکثر اشعارش موافق محاوره فصیحی عجمیت اما شعرهای بلند دارد - میرزا بیدل از عالم رفت

ماده تاریخ فوت او است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عهد
بیله	ملا بیدی	۰	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ماضی صفوی دالی ایران
بیکسی	ملا بیکسی	۳۰۰	غزنی	خراسان	جلال الدین کبک دالی هند
بیگانه	میرزا ابوالحسن کلانتر	۰	نیشاپور	"	شاه جهان دالی هند
بنفش	میر بدیع	۰	مشهد	"	"
بنفش	ملا محمد جعفر بیگ	۳۰۰	کشمیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر دالی هند
بینوا	شاه خلیل الله	۰	دهلی	"	محمد شاه دالی هند
پلور	پور بهار جانی	۰	جام	خراسان	اباقاخان دالی فارس

له ملا بیدی معاصر محمد درویش پهلوان مولوی جامی هست، شاعر نخلستان بود ۱۲

له ملا بیکسی از ملازمان محمد حکیم میرزا بوده است ۱۲

له میرزا ابوالحسن از خوشیشان میرزا ابوالسالی نیشاپوری در زمان شاه سلیمان صفوی فوت شده ۱۲

له ملا محمد جعفر بیگ در زمان اورنگ زیب در هندوستان پوره دیوان شعر ترتیب داده،

ابیات خوب از وی به نظر رسید ۱۲

له شاه خلیل الله خلف المصدق خلیفه ابراهیم است، مطالب عالیہ تصوف را در رباعیات

موزون کرده است ۱۲

له پور پها، از معاصرین بدرالدین جاجری بدرالدین کرمانی است شاگرد میر رکن الدین قباوی

جانبازی است از خواجہ شمس الدین صاحب دیوان نواز شهید دیده در محو و پهلوت تمام دشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
پیامی	شیخ عبدالسلام	.	لار	فارس	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران

باب تافوقانی

تأثیر	میرزا محسن	.	صفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
تاج	رئیس تاج الدین	.	سرخس	خراسان	.
تاج	میرزا تاج	.	تبریز	عراق عجم	.
تجلی	ملا علی رضا	سنه	یزد	..	شاه جهان دالی هند
تجلی	محمد محسن	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۰ شیخ عبدالسلام از شاگردان علامه دانی بوده مدتها وزارت شاه عللارالملک ابن نورالدین لاری کرده عاقبت مغفول شد و از وطن بدکن شتافته بخدمت نظام شاه درجه مارت یافت
 ۱۱ میرزا محسن شاعر شیرین مقام است دیوانش به هزار بیت است مدتی وزارت یزد
 با و مغفول بود مقارن فتنه صفهان فوت کرد ۱۲

۱۳ تاج الدین رئیس سرخس بوده در نظم و شعر صاحب قدرت است ۱۲
 ۱۴ ملا علی رضا در فضیلت کمالات یگانه دوران بود از تلامذه آقا حسین خوانساری است
 اکثر صفهان با فاده مشغول می بود، در او اهل شباب بهند آمده در گجرات با ملا نظیری رفقت
 داشت ۱۲

۱۵ محمد محسن اعمی مادر زاد بود، در علم و عمل نظیر نداشت و در شعر شناسی منفرد

زمان بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عبد
تختیر	شرفی خاں
تراب	میرزا ابوتراب	۱۱۴۲ هـ	اصفهان	عراق عجم	فرخ میرزا شاه ولی هند
ترابی	ملاترابی	.	بلخ	خراسان	امام قلی خاں الی بلخ
تشی	حاجی محمد ابراهیم	.	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر ولی هند
تشبیهی	میر علی اکبر	.	کاشان	عراق عجم	"
تضییع	حاجی محمد طالب	.	اصفهان	"	شاه پیران سنوئی الی ایران
تغییم	ملا محمد تقی	۱۱۴۲ هـ	مازندران	طبرستان	اوزنگ بیگ مالکیر و الی هند
تغییم	شاه تغیم	.	قم	عراق عجم	"

له ابن محمد طاهر است ۱۲

له ملا ترابی شاه سنجید بود امام قلی تبار الی بلخ وزیر بزرگ شیراز

له حاجی محمد ابراهیم، هندوستان آمد و بیایج الزمان آید و بود در دولت اقامت نماید

شاه گردنمیست بابا افضل محبت هادشت ۱۳

له میر علی اکبر چهل سال در مملکت هند بسر کرده صاحب دیوان است بابا افضل محبت بود

له حاجی محمد طالب، هند آمد ۱۲

له ملا محمد تقی، در غزلهای طریحی شریک موزون می باشد و در هیئت نجوم خالی از

جهارت نبود ۱۲

له شاه گردنمیرزا صاب است و هند آمده ۱۳

تخلص	نام	سنة وقت	وطن	ملک	عبد
تقی ^{۱۰}	میر تقی اودری	۵۸۰	صفهان	عراق عجم	شاه جهان والی هند
تقی ^{۱۱}	حکیم تقی الدین	.	قم	"	.
تقی ^{۱۲}	ملا تقی	.	نیشاپور	خراسان	جلال الدین کبیر والی هند
تقی ^{۱۳}	آقا تقی معروف	.	صفهان	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
تکمین ^{۱۴}	رضاخان	.	کرمان	خراسان	محمد شاه والی هند
تمنا ^{۱۵}	میرزا محمد علی	۱۱۴۰	کابل	خراسان	فرخ میرزا پادشاه والی هند

۱۰ میر تقی اودری از اولاد تقی اودری بلانی است در اصفهان مدت دراز در خدمت شاه عباس صفوی ملازم رکاب بوده بهند جم آمد تذکره مسی بر عرفات که مرزفات بسیار دارد تالیف نموده مشتمل بر شش هزار بیت و باز از آن انتخاب کرده است و آن را کعبه عرفان نام نهاده ۱۲

۱۱ حکیم تقی الدین از شاه میر عراق است ۱۲

۱۲ ملا تقی از اقوام ملا نظیری است در هند نیز همراه او بسنیکرد ۱۳

۱۳ آقا تقی معروف در عهد جهانگیر پادشاه هندوستان آمد مدت ملازمت شاهزاده کرده

خطاشکسته خوب درست می نوشت معاصر مرشد یزدی است ۱۴

۱۴ سیارضا خان از اولاد شاه نعمت الله دلی کرانی است مطالب عالی تصوف را در کمال

تفصیح و تحقیق فمیده است امراد سلاطین هند غرض احترام او مرعی داشته اند پادشاه عالم پناه محمد شاه

اکمال توجه در حق او مبذول میفرمود ۱۵

۱۵ میرزا محمد علی در کابل متولد شده نسبت به با علی مردان خان مرحوم داشت ۱۶

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
تنها	میرزا عبداللطیف خان	۱۱۱۴	شهرستان	عراق عجم	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
تنها	میرزا محمد سعید	.	قم	"	شاه عباس ثانی والی ایران

باب ثانی

شابست	میر محمد فضل	۱۱۵۵	الآباد	هندستان	محمد شاه والی هند
ثانی	ملا محمد حسن	۱۱۰۶	مشهد	خراسان	صاحبقران ثانی شاهیجان والی هند
ثانی	خواجہ حسین	۹۹۴	مشهد	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند

۱- میرزا عبداللطیف خان شاه کامل خواهرزاده میرزا جلال اسیرست ۱۲

۲- میرزا محمد سعید خلف حکیم باقر از اطباء شاه عباس ثانی بوده دیوانش متداولست قریب به هزار بیت دارد، گاهی سقید هم تخلص میکرد، ابن عم میرزا جلال اسیرست ۱۲

۳- میرزا محمد فضل، بر ثانی اصل است مولدش در آله آباد بود، بنیره سلامت خان متخلص بلا و برادرزاده ذاب است خان است که در هند عالمگیری بمنصب امیرالامرای می پرداخت امرای دارالخلافه استخرش می کردند و سخوران شهر در جمیع فنون شعر سلسله میدادند، داغستانی گوید که تولدش در دارالخلافه دلی واقع شده، دیوانش تقریباً پنج هزار بیت بوده باشد ۱۲

۴- ملا محمد حسن، اسپرستانی مشهور است در عین جوانی فوت کرده، هند آمدن بود ۱۲

۵- خواجہ حسین، در غفوان جوانی در مشهد مقدس بخدمت سلطان برآیم جاسی منصوبی بود، قبل از آمدن به هند با وی دشت بیاضی مشاعرات و مباحثات داشت در هند در استان باغالی فیضی معنی هم صحبت بود

عددی که در کلام شیخ فیض است از فیض صحبت خواجہ حسین است، مرقه شش در لاهور است ۱۲

باب حیم

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
جابر	ملا ابوجابر	۰	غزنی	خراسان	
جامی	مولانا عبد الرحمن	۸۹۹ هـ	جام	»	سلطان سن میرزا والی بهرات
جامی	ملا جامی	۰	نهادند	عراق عجم	
جاوید	ملا علی	۱۰۰۰ هـ	مازندران	بلخستان	
جامی	ابراهیم میرزا	۹۱۵ هـ	صفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
جلی	سید عبدالواسع	۵۵۵ هـ	خرجستان	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم

له مولانا عبد الرحمن صاحب تصانیف عالیہ است کہ عدالتنا موافق مدہش پنجاہ چار می شود
 در فن مخوری قدرت بکمال ارد امیر علی شیر تارخ و فاش گفته سه کاشف سرا الی بود بیشک زان سبب
 گشت تارخ و فاش کاشف سرا لک ۱۲

له ملا علی در فضیلت کجالات مشہور زماں بود، در اول دانش و آخر جاوید تخلص می کرد،
 در اصفهان فوت کرد ۱۲

له ابراهیم میرزا، از شاهزادہ بے والا گوہر صفویہ است جامع جمیع حسنات صورتیہ
 و معنویہ بود، روز یک شنبہ چار دہم دیگجہ در ۹۱۵ هـ برادرش شاه اسماعیل ثانی شہید کرد ۱۱
 له سید عبدالواسع، در فن خویش گایہ دوران است، تا حال کہے را از شعر اشپوہ
 مخوری اودست نداده، مداحی سلطان سنجر سلجوقی می کرد، دیوانش قریب بہ ہشت ہزار
 بیت است ۱۲

تخلص	نام	سنه و ق	وطن	ملک	عهد
جذلی	میرزا جذلی	۰	خوانسار	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه الی هند
جرات	میر موسوی خاں	۱۱۵۵	اوزنگ آباد	هندستان	محمد شاه والی هند
جسمی	ملا جسمی	۰	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
جعفر	جعفر بیگ	۰	"	"	"
جعفر	ابوالحسن جلال الدین	۰	قزاقان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
جعفر	میر جعفر	۰	کاشان	"	"
جعفر	قوام الدین	۱۰۶۱	قزوین	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند
جعفری	میر محمد جعفر	۰	تبریز	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران

له میرزا جذلی از کائنات زاد های خوانسار است ۱۲

له میر موسوی خاں گیلانی اصل است پدرش محمد شیخ در اوزنگ آباد می بود، خودش

باز نظام الملک آصف جاده بسری برد، صاحب استقرا و در شتر نویسی ممتاز بود ۱۲

له ملا جسمی جسم سخن ارجان است در عهد اکبر شاه و جهانگیر شاه بهند آمدن ۱۲

له ابوالحسن جلال الدین از افاضل عالی مقدار و شعرای فصاحت شعار بود، شورش

بر قصائد انوری مشهور اصاری است و اعستانی تخلص و ابوالحسن نوشته ۱۲

له میر جعفر، کتب از خوش نشان کاشان است، در عهد شاه عباس ماضی بوده ۱۲

له میرزا قوام الدین آصف خاں خلیف میرا بدیع الزمان است در اول حال

بهند آمدن ترقیات کرده از شاه سلیمان خان هند (اکبر شاه) آصف خاں لقب یافته ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عهد
جعفری	میر سرخود	.	ساده	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
جلال	خواجہ جلال الدین	.	شروان	آذربایجان	شاه شجاع والی فارس
جلال	جلال الدین	.	زواره	عراق عجم	صاحبقران ثانی شاه جهان الی ہند
جلال	ملک جلال الدین	.	سیتان	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
جلال	سید جلال الدین	.	یزد	عراق عجم	سلطان مظفر والی فارس
جلال	خواجہ جلال الدین	.	اردستان	"	.
جلالی	میرزا قمر الدین خان	.	بیجاپور	ہندستان	.
جمال	جمال الدین الزرقا	.	اصفہان	عراق عجم	جلال الدین خوارزم شاہ والی خوارزم

۱۰ خواجہ جلال الدین، از شعراء کامل و اطباء حاذق بود، در خدمت شاہ محمود د

شاہ شجاع کمال تقرب داشت ۱۲

۱۱ ملک جلال الدین، از ملازمان شاہ عباس ماضی بود ۱۲

۱۲ سید جلال الدین، بغایت دانشمند و فہم بود، وزارت سلطان محمد مظفر والی

شیراز می کرد ۱۲

۱۳ جمال الدین عبدالرزاق، پدر خلاق المعانی کمال الدین اصفہانی ست، از

اساطین شعرا بود بیشتر اشعارش در مدح صاعدیہ اصفہان ست، کلیاتش قریب بہ ہزار

بیت میرسد، معاصر مداح رشید و طوطا و طیر فاریابی و مجرب ہرگز و رکن الدین معوید ارتقی و اشہری

و تحفیر بلیغانی است ۱۳

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
جمال	میر جمال الدین	۰	خجند	خراسان	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
جمال	میر جمال الدین	۰	همدان	عراق عجم	
جمالی	شیخ فضل الله	۱۱۴۲	دهلی	هندستان	بابر شاه والی هند
جناب	میرزا ابوطالب	۱۱۳۵	کشمیر	"	صاحبقرانانی شاه جهان الی هند
جناب	میرزا فتح الله	۱۱۴۸	صفهان	عراق عجم	فرخ سیر والی هند
جنتی	شیخ زین الدین	۰	"	"	"

۱۰ میر جمال الدین از استادان سخن بوده، فرخ جمال الدین عبدالرزاق بسیار کرده،

معاصر طبرقاریابی است، ظمیر بجا آورده ۱۲

۱۱ میر جمال الدین از اجله اسدآباد (از توابع همدان) است، از علوم رسمی بهره یاب بود ۱۲
۱۳ شیخ فضل الله از معرفت بهره دانی داشت، بامولوی جامی مصححت بوده است

دفنش در دهلی است ۱۲

۱۴ میرزا ابوطالب، در فن انشا و حسن خطیگانه آفاق بود، دیوانه مشتمل بر دوسه هزار

بیت دارد، در صفهان فوت و همانجا مدفون شد ۱۲

۱۵ میرزا فتح الله وکله میرزا مهدی، در ترتیب نظم طبعی بغایت قادر داشت، بهمه طور سخن شناس

بود، بانخصوص بطرز قدما بسیار میل میکرد، دیوانش چهار هزار بیت میرسد ۱۲

۱۶ شیخ زین الدین از جمله درویشان صفهان است، کلیاتش قریب بهست هزار است ۱۳

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
جودت	میرزا یوب بیگ	۱۱۲۵	دهلی	هندستان	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
جوشی	حسین بیگ
جویا	میرزا ارباب بیگ	۱۱۱۸	کشمیر	هندستان	صاحبقرانی شاه جهان والی هند

باب حاء

حاتم	حاتم بیگ عطار	.	همدان	عراق عجم	.
حاتم	خواجه حاتم بیگ	۱۱۰۹	اردو باد	آذربایجان	شاه عباس ماضی الی ایران
حاتم	مولانا حاتم	۹۹۶	کاشان	عراق عجم	"
حاجی	ملا محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حاجی	ملا محمد حاجی	.	طهران	عراق عجم	.

۱۱. میرزا ارباب بیگ پیش از ایران است تواریش در کشمیر بوده بصحت میرزا ابوطالب
 کلیم و میرزا صائب در آنجا رسید در زمان عالمگیر فوت شد ۱۲
 ۱۲. خواجه حاتم بیگ از اولاد خواجه نصیر الدین طوسی است در کرمان وزیر بکاش خان
 بعد از آن بوزارت شاه عباس ماضی مقرر شد ۱۲
 ۱۳. مولانا حاتم، از شعرا و مقرر زمان شاه عباس ماضی است در مخوری صاحب رتبه بود،
 به چشم و توشی و فنی و تجار و نظیر شاعرات مباحثات در میان داشت ۱۲
 ۱۴. ملا محمد، از افاضل زمان بوده ۱۲
 ۱۵. ملا محمد حاجی، مرد خوش حالت بوده ۱۲

تخلص	نام	سنه و ق	وطن	ملک	عهد
حادث	حکیم کمال الدین	سنه ۷۴۰	گیلان	طبرستان	صاحبقران ثانی شاه جهان
حارثی	شیخ الاسلام حارثی	.	بلخ	خراسان	.
حاصل	شاه باقر	سنه ۱۱۲۰	تبریز	عراق عجم	جهانگیر شاه والی هند
حافظ	خواجہ شمس الدین	سنه ۷۹۱	شیراز	فارس	شاه شجاع والی فارس

له حکیم کمال الدین خلف حکیم تمام ابن مولانا عبدالرزاق ست کمال قابلیت و شرف
اشعار خوب گفته در خدمت صاحبقران ثانی شاه جهان می بود ۱۲

شیخ الاسلام حارثی، قدوه ارباب طریقت هست محمد عوفی گوید در عالم سخن بسیار
داشت من از خدمت وی استفادہ نموده ام در برج اہل بیت سالت بزبان تازی قصائدش مشہورست
خواجہ شمس الدین، خوش فکر و معانی دیوسف مصرخندانی ست نکلامش شور انگیز انجمنهاست
و سوز سینه اش آتش زن غرضها، در ابتدائی حال دامن سعی با کتاب علوم برزده بیایہ اعلامی فضیلت
ار تلقا نمود کسب علم تصوف از شیخ عطار نیشاپوری کہ از مشایخ آن زمان بود نمود -

از شعرای صوفیہ صافیہ ست کلامش از غایت صفا و بلال ست از نهایت آبداری سکال
از چاشنی درد و مشرب لذت دارد حقائق و معارف الہیہ پرده نشین استعارات مجاز کرده
معانی خاص ابیبارت خط و خال بر آورده تا نظر ہر نا محرم بر رخسارہ حالات ایشان نیفتد و جمال
حال از چشم نا فہان محفوظ ماند چوں در سخن او اثر تکلف نیست فال دیوانش از غیب خبر میدہد
لسان الغیب لقب یافته، در ۷۹۱ و بقول بعض در ۷۹۲ از عالم فانی رفت در خاک مصلحان
دفن گشت خاک مصطفی مادہ تیغ اوست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
حاکم	حکیم بیگ خان	۱۰۵۲	لاهور	هندستان	محمد شاه والی هند
حالتی	قاسم بیگ افشار	۱۰۵۲	طهران	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حالی	سید عبد الله	.	اصفهان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
حالی	شمس الدین	.	یزد	"	"
حالی	میرزا عالی	.	بخارا	خراسان	"
حالی	آمال الدین میرزا شری	۱۰۹۲	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی هرات
حامدی	میرزا حامد	.	قشم	عراق عجم	طهماسب شاه ماضی والی ایران
حامی	ملاحامدی	.	شوشتر	فارس	شاه عباس ماضی والی ایران
حارری	ملاحارری	.	یزد	عراق عجم	.
حبیب	میرزا حبیب	.	شوشتر	فارس	.

۱۰۵۲ قاسم بیگ افشار از مشایخ شرای شاه طهماسب صفوی است از علوم صاحب بود
اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۱۰۵۲ سید عبد الله، متبع او فضل میرزا صاحب است تخلص نیز از ایشان یافته، دیوان قصیده
و غزلش تخمیناً بستم هزار بیت باشد ۱۲

۱۰۵۲ شمس الدین از جمله افاضل زمان شاه عباس ماضی بوده ۱۲

۱۰۵۲ میرزا حامد، از شعرای زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

۱۰۵۲ ملاحامدی از افاضل در شاعری کامل بود ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عهد
حبیب	خواجہ حبیب اللہ	.	اصفہان	عراق عجم	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
حبیب	میراجیب اللہ	.	شیراز	فارس	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
حجت	میرزا مهدی	.	مشهد	خراسان	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
حرنی	ملاحرنی	۹۹۷	اصفہان	عراق عجم	شاہ طہماسپ ماضی الی ایران
حزین	شیخ محمد علی	۱۱۸۰	سلطان حسین صفوی والی ایران
					محمد شاہ والی ہند
حزنی	تقی الدین	۹۹۷	شاہ طہماسپ صفوی والی ایران
حسابی	میرزا سلیمان	.	نطنز	عراق عجم	شاہ عباس ماضی والی ایران

۱۰ خواجہ حبیب اللہ، از قضاہ ترکہ اصفہان و ضل مالیشان بود ۱۲

۱۱ میراجیب اللہ، برادر میراجعلی عشق و عم میراداد دوست در زمان سلیمان صفوی، شیراز جوہر جمہتالی سب

۱۲ ملاحرنی، خواہر زادہ ملایکی بہت ۱۲

۱۳ شیخ محمد علی اصلش از لاجان سست در اصفہان نشو و نما یافتہ، در بعضی علوم مہارت داشت و جامع انواع طرز سخن در عہد خود بود، در اداسط عمر بہند و سہمان سید، در بنارس در گذشت و در تکیہ پنجم شاہ مدفون گشت ۱۲

۱۴ تقی الدین، تدرہ فضل و کعبہ بلخ و شعر او از شعرای زمان شاہ طہماسپ ماضی شاہ عباس ماضی

بود، اشعار خوب بسیار دارد ۱۲

۱۵ میرزا سلیمان، در فضیلت موسیقی صاحب نگاہ بود و در طرز سخنوری گمانہ عصر ۱۳

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
حضرت	ملا سید محمد	.	مشهد	خراسان	محمد شاه دالی هند
حسن	مولانا حسن	.	کاشان	عراق عجم	
حسن ۵۶	سید شرف الدین حسن	۵۶۵	غزنی	خراسان	بهرام شاه دالی غزنی
حسن ۵۷	خواجه نجم الدین حسن	۵۷۳	دهلی	هندستان	علاء الدین خلجی و تغلق شاه دالی هند
حسن ۵۸	ملا حسن متکلم	.	نیشاپور	خراسان	ملک مغزالدین کرکثالی هرات
حسن ۵۹	حسن علی	.	اصفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی دالی ایران

۱- ملا سید محمد شاعر شهسو و از سادات موسویه مشهد مقدس بود، پدرش میرزا صدر اهنبره
 آمدن تولد سید مذکور در آن بلاد اتفاق افتاد، در صغیرین بهرامی پدر خود بطن معادوت نمود، در فن
 سخاوری از میرزا مهدی عالمی شهیدی تربیت یافته، داغستانی گوید اگر چه شعر او کمتر است اما خود
 دسلست بسیار دارد ۱۲

۲- سید شرف الدین حسن ابن ناصر علوی از اهل سلوک زهد و صلاح بود، محمد عوفی گوید
 " روزی و غمی گفت بنهادن بر کس در پانی ممبراد حاضری بودند می گریستند، در میح بهرام شاه
 غزنی قصاید زیاد دارد ۱۳

۳- خواجه نجم الدین پیشین از مریدان قدوة السالکین حضرت خواجه نظام الدین اولیا دهلوی
 قدس سره، فضائل و کمالاتش از غایت شهرت نتایج بیان نیست صاحب خبانه عاونه فاش در ۳۵۰ نوشته ۱۴
 ۴- ملا حسن شهرت متکلم از ندیمان سلطان نجات الدین کرکث و معاصر مظفر بیدی است ۱۵
 ۵- حسن علی از اجله اصفهان است ۱۶

شخص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عبد
حسن علی	حسن علی	.	شوشتر	فارس	.
حسن علی	قاضی حسن	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین کبروالی هند
حسن علی	میرزا احسان خان	.	مشهد	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حسن علی	آقا حسن خان شادلو	سنه ۹۰۲	هرات	خراسان	عباس شاه ماضی والی ایران
حسن علی	حسن علی	.	یزد	عراق عجم	جلال الدین کبروالی هند
حسن علی	تاج الدین حسن	.	رے	"	شاه طهماسب ماضی والی ایران
حسین	میر حسین معالی	سنه ۹۰۲	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
حسین	حسین خلفاؤ	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۱ ملا حسن علی، خلف ملا عبداللہ شوشتری است؛ در فضل و کمال هر دو مشہور زمانند ۱۲

۱۲ قاضی حسن، کمال فضائل معروف بود؛ در خدمت اکبر شاه براتب عالیہ رسیدہ، مدتها

صوبہ داری گجرات نمود ۱۳

۱۳ میرزا احسان خان، در اوایل حال در زمان شاه سلیمان صفوی بہمات دیوانی مشغول بود،

آخر در مشہور مقام بس عبادت پرداختہ در گذشت ۱۴

۱۴ آقا حسن خان شادلو، ولد حسین خان بعد از پدر ب حکومت ہرات سر فرار گردید، میرزا لاک شترانی

و میرزا فیضی ہروی و ملا ادبی از مصاحبان وی بودہ، دیوانش قریب بسہ ہزار بیت است ۱۵

۱۵ حسن علی، بہندان، باز بایران رفت، خوش صحبت بود ۱۶

۱۶ تاج الدین حسن، شاگرد مولانا میرزا جان شیرازی است ۱۷

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
حسین ^{۱۱}	خواجه حسین	۹۶۹هـ	مرو	خراسان	جلال الدین اکبر شاه الی هند
حسین ^{۱۲}	آقا حسین	۱۰۱۱هـ	خوانسار	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
حسین ^{۱۳}	تاج الدین حسین	۱۰۱۱هـ	اصفهان	"	"
حسینی ^{۱۴}	سلطان حسین میرزا	۹۱۱هـ	هرات	خراسان	"
حسینی ^{۱۵}	میر حسین بیادات	۹۱۵هـ	"	"	هلاکو خان والی خراسان
حسین	مولانا حسین	"	اردبیل	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران

۱۱ خواجه حسین حکیم اکبر شاه ترجمه سنگاسن بنی در نظم نموده ۱۲
 ۱۲ آقا حسین اعلم علمای زمان بود، تلمیذ خلیفه سلطان است، تصانیف عالییه دارد.

اکثر علمای ایران شاگرد اویند ۱۳

۱۳ امیر تاج الدین از اکابر اصفهان است، بزرگ و صلاح و تقوی گوشه نشین بوده ۱۴
 ۱۴ سلطان حسین میرزا، ابن نمیه میرزا ابن الباقرا ابن عمر شیخ مرزا ابن امیر قیور
 صاحبقران است، در ۳۳۸ هجری تاجت نشست، کتاب مجالس العشاق از تصنیفات است، دیوان هم
 در ترکی و فارسی دارد، اشعارش در کمال غنویت و چاشنی است ۱۵

۱۵ میر حسین قدوه ارباب دین صاحب کلمات است، تصنیفات عالییه از دیوانه کارمانند
 خرقة از شیخ شهاب الدین سهروردی قدس سره گرفته، بایشخ عراقی و شیخ اوحدی هم صحبت بوده،
 کنز الرموز، وزاد المسافرین، و زبده الارواح، و سوالات گلشن راز از جمله تصانیف مشهور است
 در هرات فوت شد ۱۶

شخص	نام	منه و قبا	وطن	ملک	عهد
حشری	علا حشری	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
شمس	امام قلی	۱۲۰۰ هـ	صفهان	"	محمد شاه دالی هند
شمس	میر ششم علی	۱۶۲۷ هـ	دهلی	هندوستان	"
صنوری	میر عزیز الله	۱۰۰۰ هـ	قم	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی دالی ایران
حفیظ	میر حفیظ الله	۱۱۶۰ هـ	صفهان	"	اوزنگ نایب عالمگیر دالی هند
تقصیری	شهاب الدین احمد	۰	تبریز	"	سلطان حسین میرزا دالی خراسان
حکاک	میرزا انعم	۰	شیراز فارس	"	"
حکیم	فضل الله	۰	اردکان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
حکیم	میرزا جانی	۰	سند	هندستان	"

۱۰ امام قلی در خدمت کلام از امثال گوی سبقت ربود ۱۲

۱۱ میر ششم علی اصل دی از بهشتان است دیوانش قریب بهفت هزار بیت است

بسیار خوش سلیقه و شیرین زبان از قصیده ۱۲

۱۳ میر عزیز الله برادر کوچک اشکی قلی است ۱۲

۱۴ شهاب الدین احمد پرنیزه کار می بود معروف معاصر شاه طهماسب صفوی است

در فن شعر و معما معروف بود و در نظم قصیده و غزل مهارت کامل داشت ۱۲

۱۵ میرزا جانی از شاهزاده های سند است در نظم سلیقه کامل داشت ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
حمید ^۱	حمید الدین	۵۹۷	بخارا	خراسان	سلطان بنجر بلجی والی خوارزم
حمید ^۲	شیخ حمید الدین	۵۹۳	ناگور	هندستان	شهاب الدین غوری والی هند
خطله ^۳	حکیم خطله	۶۱۹	بادعیش	خراسان	یعقوب بن لیث والی خراسان
حیات ^۴	مولانا حیاتی	۶۱۱	کاشان	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند
حیات ^۵	ملاحیاتی	۶۱۵	گیلان	طبرستان	...
حیدر ^۶	میر حیدر کلچر	۶۲۸	هرات	خراسان	شاه طهماسب پاشا والی ایران
حیدری ^۷	میر حیدر	۶۱۵	تبریز	عراق عجم	جلال الدین کبر شاه والی هند
<p>۱- حمید الدین ابن استاد و معتمد بخاری است بغایت شوخ طبع وزیر کبیر و وزیر ابی حکیم نوی ابو کرده ۲- شیخ حمید الدین از کبار طبقه علمیه صوفیه است مولد فخرش ناگور است بخار مت شیخ شهاب الدین سهروردی رسیده و خرقه از خواجہ مصطفی الدین چشتی یافته ۱۲ ۳- حکیم خطله از استادان قدیم است گویند از وی پیشتر کثر شعر فارسی گفته اند از شعر عجمی ال لیث ابو ۴- مولانا حیاتی از شعرای زمان شاه طهماسب صفوی بوده تلقی او حدیثی نوشته که من ادرا دین ام در بنده وفات یافته ۱۲ ۵- ملاحیاتی در زمان کبر شاه بهند آمد یکبار جهانگیر بادشاه او را بر کشید به نقلی شش شاعر ماضی حیاتی کاشانی را بر کشید ۱۲ ۶- میر حیدر کلچر با آنکه اتمی بود در میدان فصاحت گوی از بنگال می ر بود ۱۲ ۷- میر حیدر از شاگردان مولانا لسانی است باو خوشی مباحثات داشت در برابر هموالسان شریف تبریزی اشعار مولانا لسانی را تضمینهای خوب کرده است ۱۲</p>					

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
حیرتی ^{له}	ملاحیرت	۹۴۱ هـ	تون	فارس	شاه طهماسب ماضی والی ایران

باب چهارم

خاری ^{له}	ملاحاری	۰	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خازن ^{له}	میراشریف	۰	"	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
خاقانی ^{له}	حسن العظمی	۵۸۲ هـ	شروان	آذربایجان	سلطان حسین قاجاری والی ایران
خاکی ^{له}	میراجانی	۰	شیراز	فارس	شاه طهماسب ماضی والی ایران
خالص ^{له}	سید حسین	۱۱۲۶ هـ	اصفهان	عراق عجم	ادبک نیک عالمگیر والی هند

له ملاحیرت اصلش از راه رکنزست پیوسته به جبال تستقن قصائد میگفت که نمی توان دید، در کاشان از بام کاروانسرای افتاد و بمرد، در زمان شاه طهماسب ماضی از وطن گریخته به ایران آمد و بملازمت شاه مشرف ماند ۱۲

له ملاحاری از غریزان عهد اکبری بوده است ۱۲

له میراشریف از تبار روضه صفیان است وزیر یوسف خان بختاری بود ۱۲

له فضل الدین در میان عجم با تفاق خردمندان سخنوران محکوم گوی شاعر پیدانده است احدی را عدیل خود ندید است مگر حکیم موم سنائی غزنوی را، در او احوال حقایق تخلص میکرد، بالاخر از خاقان کبیر شروانشان الپارسلان سلجوقی خاقانی لقب یافته، و در تبریز فوت کرد و در سرخاب دفن شد ۱۲

له میراجانی از اعظم زمان شاه طهماسب ماضی است ۱۲

له سید حسین در زمان عالمگیر هند آمده و بخطاب امتیاز خان متاخر گردید و دانش بسبب ارمیت ۱۲

تخلص	نام	سنة و قضا	وطن	ملک	عبد
خالص	فخرالدین	۰	هرات	خراسان	
خالد	فخرالدین	۰	مرو	"	سلطان سنجری قوتی والی خوارزم
خروش	حسین بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس صفوی والی ایران
خسرو	امیر ابو الحسن	۷۲۵ هـ	دهلی	هندوستان	سلطان غیاث الدین بلبن و تغلق شاه والی هند
خضالی	مولانا حیدر	۰	قون	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
خضری	ملا خضر	۰	تبریز	عراق عجم	
خضری	ملا خضر	۱۰۲۴ هـ	لار	فارس	شاه عباس صفوی والی ایران

۱۰ فخرالدین از افاضل دانشمندان بایکیم انوری دوستی بسیار داشته ۱۲
 ۱۱ حسین بیگ در عهد شاه عباس صفی بمرتبه بارت رسید و کمال قابلیت داشت ۱۲
 ۱۳ امیر ابو الحسن امیر شعراء خسرو و بلاء است بعضی از انکار بلاغت اشعارش چنان واقع شده
 که هر یک بصد هزار بیت برابری می کند اصل امیر خسرو از اترک است هشتاد و چهار سال عمر یافت
 خیالات امیر خسرو از مشنوی ددیوان قصائد و غزلیات از چهار صد هزار بیت بیشتر بود، طوطی شکرتا
 ماده تاریخ فوت او است ۱۲

۱۴ مولانا حیدر بهندوستان آمد بلازمیت مهابت خاں لهری برد ۱۲

۱۵ ملا خضر معاصر جامی است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
خطاط	فخرالدین	.	بهرات	خراسان	.
خطائی	شاه اسماعیل صفوی	سنه ۹۰۷	صفهان	عراق عجم	.
خلقی	ملا خلقي	.	شوشتر	فارس	جلال الدین اکبر شاه والی هند
خلقی	میر محمد یوسف	.	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
خلیل	سلطان خلیل میرزا	سنه ۹۰۷	سمرقند	"	"
خلیل	میرزا باقر	.	کاشان	عراق	شاه سلیمان صفوی والی ایران
خواجو	ابوالعطاء محمود	سنه ۹۰۳	اکرمان	خراسان	سلطان ابوسعید خان والی فارس

۱۰ شاه اسماعیل صفوی از شهریار ایران ابن سلطان حیدر حسینی صفوی است در فارسی و ترکی

صاحب دیوان است ۱۲

۱۱ ملا خلقي از شاهان اکبر شاه بود، آخر بشیر از مراجعت کرد ۱۲

۱۳ میر محمد یوسف به تجارت معیشت می کرد ۱۲

۱۴ سلطان خلیل ابن میران شاه ابن امیر تیمور صاحبقران است بعد از امیر تیمور بر سریر سلطنت

سمرقند جلوس فرمود، در نظم کمال قدرت داشته ۱۲

۱۵ میرزا باقر، در شهر مقدس مکن بود و بهما بخافوت شد دیوانش چهارده هزار بیت است ۱۲

۱۶ ابوالعطاء محمود، مرید شیخ علما الدین سمنانی و تراح سلطان ابوسعید خان بوده،

معاصر شیخ سعدی است صاحب دیوان است مثنوی روضه الانوار در جواب مخزن اسرار گفته و

مثنوی بهایون تناسی در بقعه اد گفته، خوابگاهش قلعه اکبر بشیر است ۱۳

شخص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عمر
خواجہ خیال	میرزا غیاث	.	ہرات	شیراز فارس	شاه عباس ماضی والی ایران
باب ۵					
داعی	ملا داعی	.	انجدران	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
داعی	شاه داعی الی اللہ	۸۴۵ھ	شیراز	فارس	شاه شجاع والی فارس
دانش	میررضی	۱۰۴۵ھ	مشهد	خراسان	صاحبقران فی شاہجہاں الی سند
<p>۱۵ داغستانی در تذکرہ خود ذکر او کرده ۱۲</p> <p>۱۶ میرزا غیاث، خلف الصدق میرزا صدر او نوادہ میر باقر داماد مست، ہمہ طوخن آشنا بود، در نظم کمال قدرت داشت و در فضل و عرفان نمونہ جد خود بود ۱۲</p> <p>۱۷ ملا داعی، مرد صوفی منش برادر ملک طیفور بہت، بیشتر در کاشان بہر میکرد ۱۲</p> <p>۱۸ شاہ داعی الی اللہ، مولد و منش شیرازست از کاملان محقق و اصلان حق بود، معاصر شاہ نعمت اللہ دلی و حافظ شیرازیست، علم حدیث از ابن حجر و اگر فتہ دیوانش پنجاہ ہزار بیت بودہ باشد، شش مثنوی مسمی بہ ستہ منکومست و ہشتونوی مولانا روم شرح نگاشتہست، مرقدش در خارج شیراز زیارت گاہ اہل رازست ۱۴</p> <p>۱۹ میررضی، از باب دانش کمال بود، بہند آمدن در خدمت شاہجہاں نوازش یافت، و آخر بطن باز گردید ۱۲</p>					

تخلص	نام	سند و تاریخ	وطن	ملک	عهد
داود ^{۱۵}	میرزا داود	۱۳۳۳	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
درکی ^{۱۶}	ملا درکی	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
دریش ^{۱۷}	غزیر الله	.	قزوین	"	سلطان حسین میرزا الی خراسان
دستور ^{۱۸}	میرزا رفیع	.	.	.	جلال الدین اکبر شاه والی هند
دقیقی ^{۱۹}	استاد ابو منصور	۳۳۴	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
دوست ^{۲۰}	دوست علی	.	سبزوار	"	سلطان حسین میرزا الی خراسان
دولت ^{۲۱}	دولت شاه	۳۹۰	سمرقند	"	"

۱۵ میرزا داود، خلف الصدق میرزا عبد الله عشق است در وفور فضل و کمال گنجانه زبان خود بوده، اشعار آیدار از بویادگار است مدتی بتولیت مشهد مقدس سمرزار بود ۱۲

۱۶ ملا درکی، از شعرا و مقرر زمان معاصر شاه عباس است ۱۲

۱۷ غزیر الله، در فن سخنوری کمال داشت از ندای مجلس سلطان یعقوب، هفت هشت هزار بیت دارد، معاصر مولوی جامی است و منکر کمال شاعری او است ۱۲

۱۸ میرزا رفیع، در حکمت صاحب تشنگاه بود، همراه شیخ محمد خاں بهند آمد و از اصف خان نوازش یافته ۱۲

۱۹ استاد ابو منصور، ملک الشعرا و عهد سلطان محمود غزنوی است کتاب گزاشپناه

از دوست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عهد
دوانی	علامه جلال الدین	۳۹۰۸	دوال	گازرون	ابوسعید بن در حال الی فارس
باب د					
ذره	میرزا عبداللہ	۱۱۳۷	صہنان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
ذکی	لطیف الدین اغی	.	تبریز	"	.
ذکی	ملا ذکی	۱۱۰۳	ہمدان	"	شاه عباس ماضی الی ایران
ذوقی	علی شاہ	.	اردشہان	"	"
ذوقی	محمد امین تہکمان	۱۱۴۹	کاشان	"	شاه طہماسپ ماضی الی ایران
<p>۱۱ علامہ جلال الدین معاصر صدر شیرازی ست کہ در سنہ فوت شد و دوانی را بتجلیف تخلص ذکر دہست دوان از تونج کا ذرون ست سالہا در شیراز تحصیل علوم کردہ مسلم عہد شد، صاحب تصانیف عالیہ ست ۱۲</p> <p>۱۲ میرزا عبداللہ فرزند ملا محمد باقر مجلسی ست، طبعی در کمال سخن شناسی دہشت در بلکہ خرم با</p> <p>فوت شد، مادر رمضان مادہ تاریخ فوت اوست ۱۲</p> <p>۱۳ ملا ذکی، معاصر شکوہ ہمدانی و شاگرد ابراہیم ہمدانی ست ۱۲</p> <p>۱۴ علی شاہ، اگرچہ از کتب علوم بے برہ بود، اما در سخوری مرتبہ عالی دہشت و قی حکیم شفا فی ازوی رنجیدہ شد صدر باعی در ہجو او گفتہ، ذوقی اصفہانی و از دوستانی یکے ست ۱۲</p> <p>۱۵ محمد امین، با کمال نفیلت پرہیزکاری در عالم سخوری چون کتاب التاب بے مثل بود، از شاگردان میرزا جہان شیرازی ست چندی در غرآسان فارس و عراق سیاحت کردہ در قصبہ لاجان فوت شد ۱۲</p>					

تخلص	نام	سنه و ق	وطن	ملک	عمد
ذوالفقار	سید قوام الدین حسینی	۷۴، ۷۵	شروان	آذربایجان	سلطان محمد بن کیش والی عراق و فارس
ذهبی	میر حیدر	.	صفهان	عراق عجم	ابراهیم عادل شاه والی بجاپور

باب ۱

رابعه	رابعه	.	بنخ	خراسان	امیر نصیر بن احمد سمنانی والی خراسان
رازی	میر عسکری عاقل خان	۷۸، ۷۹	خواف	"	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
رازی	مولانا رازی	.	شیراز	فارس	سام مرز صفوی والی ایران
رازی	زمانای نقاش	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۰ سید قوام الدین حسینی معاصر خاقانی و فلکی شروانی و جمال اصفهانی است، بدفش در مقبره الشعرا سرخاب است ۱۲

۱۱ میر حیدر در خدمت عادل شاه می بود ۱۲

۱۳ رابعه زین العزب بنت کعب صاحب باق هر دوزبان رازی در بود در هر دو لغت شعرا آرد ارباب یاد گرفته است آن زمان سامانیه دریافت و معاصرا ل بابویه و رودکی بود ۱۲

۱۴ میر عسکری عاقل خان در خدمت عالمگیر بادشاه کمال اقتدار داشت قصه پداوت از هنری بفارسی نقل نموده است، دوره مشنوی دیگر هم گفته، اما شعرش چندان نکند، و صلبش از خواف است اما در هند تولد شده، ناصر علی سمرقندی ماده تاریخ فوت او ناظم عادل بود، گفته ۱۲

۱۵ مولانا رازی سام مرز اصفوی در تذکره خود موسوم به نسخه السامی ذکر او کرده است ۱۲

۱۶ زمانای نقاش، در اول حال انور تخلص میکرد ۱۱

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عہد
راغب	میر محمد زمان	۱۱۰۷ھ	سرسند	ہندوستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
رضی	فصاحت خان	.	.	.	(از بہار عجم)
رافعی	ابوسعید بابویہ	.	قزوین	عراق عجم	سلطان منوچہر سخوتی والی سرخدا
رافعی	عزالدین	.	نیشاپور	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
راقم	میرزا سعید الدین	۱۱۱۸ھ	مشہد	"	شاہ سلیمان صفوی الی ایران و شاہ جہاں والی ہند
راہب	میرزا جعفر	۱۱۶۶ھ	اصفہان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران و اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند

۱۔ میر محمد زمان از مردم سرسند بودہ، در آخر عہد عالمگیر بادشاہ در سرسند فوت گردیدہ و تائبیخ از سرخوش خود گرفت بادل کہ را بخبرد ۱۲

۲۔ ابوسعید بابویہ خاقانی مدح دے کردہ است ۱۳
 ۳۔ عزالدین مولدش اسفہان است اما بعضے از بہر وارث گفتہ اند محمد عینی گوید کہ از روستا خراسان
 ۴۔ میرزا سعید الدین خلف خواجہ عنایت است باید رخود بہند آمدہ و آخر در زمان
 شاہ سلیمان صفوی بہ منصب وزارت سرفراز گردیدہ مدوح عظیمائے نیشاپوری و شوکت
 و مقامے مشہدی است ۱۲

۵۔ میرزا جعفر طباطبائی، تولد دے در اصفہان است نوادہ فاضل مرحوم میرزا رفیع
 نائیست، در اقامت شعر بہ تمام زمان است، میرزا امام قلی برادر اوست کہ با آزاد بگرامی در سفر
 لاہور رفیق طریق بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قبا	وطن	ملک	عمر
راج	میر محمد علی	۱۵۱۵	سیالکوٹ	ہندوستان	محمد شاہ والی ہند
رباعی	شیخ رباعی	.	مشہد	خراسان	شاہ طہماسپ یاضی الی ایران
ربیع	ملا ربیع	.	ابہر	عراق عجم	
رجائی	خواجہ سیف الدین محمود	۹۹۶۲	صفہان	"	شاہ طہماسپ یاضی الی ایران
رحیمی	زین العابدین	.	تون	خراسان	
رحیمی	عبدالرحیم خاں	.	آگرہ	ہندوستان	جلال الدین اکبر شاہ والی ہند
رسمی	رسمی قلندر	.	یزد	عراق عجم	
رشدی	ملا رشدی	.	قم	"	شاہ طہماسپ یاضی صفوی الی ایران
رشتکی	محمد محسن بیگ	.	ہمدان	"	"

۱۔ میر محمد علی، از سادات سیالکوٹ بود، مرد قلندر و شرب بوده، و در شهر خود بسری برد،

۲۔ رفت راج بپالم باقی، تیاج فوت دست ۱۲

۳۔ خواجہ سیف الدین محمود، در سخوری بے نظیر بوده ۱۳

۴۔ زین العابدین، از سادات حسینی بود ۱۲

۵۔ عبدالرحیم خاں خانخاناں، در انشای نظم و شرب لغات شلشہ ہندی و ترکی و فارسی

کمال ہمارت داشتہ ۱۲

۶۔ محمد محسن بیگ، در میدان سخوری گوی از دیگران بردہ، و در شاہ طہماسپ یاضی صفوی

در تبریز عسک شہ و ہم در آن جاکشتہ شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
رشید	رشید الدین طوطا	۵۶۸ هـ	بلخ	خراسان	جلال الدین سنجر سلجوقی و الخوارزم
رشید	خواجہ رشید الدین	.	ہمدان	عراق عجم	سلطان محمد خدابندہ الی ایران
رشیدی	استاد ابو محمد	.	سمرقند	خراسان	سلطان ابراہیم بن سعد و الی غزنی
رضا	میر محمد رضا	.	خوانسار	عراق عجم	.
رضا	رضابیگ	.	ہمدان	"	شاہ سلیمان صفوی و الی ایران
رضا	آقا رضا	.	گیلان	طبرستان	.
رضا	میرزا محمد رضا	.	صفهان	عراق عجم	.

۱۰ رشید الدین طوطا، جامع اکثری از فضائل و منہر بود، اندک شعر و فصاحت بلاغت اوست و ادب و اعتراف دارند معاصر ادیب صابر و انوری و حکیم سوزنی بہت ۱۲

۱۱ خواجہ رشید الدین، از وزرائی جلیل القدر است جامع رشیدی از منہفات اوست بغایت فہم و دہشند و نیک اندیش بود در تدار وزارت ارغون خان سلطان محمد خدابندہ بہر بردہ ۱۲

۱۲ استاد ابو محمد معاصر سعد سلمان و عمیق بخاری و ولولوی و کلامی و نجاشی و سپہری و جوہری و سعدی و علی شطرنجی و علی تائیدی و یحیی فرغانی است، متوفی مہر و وفا از دست ۱۲

۱۳ آقا رضا، بہ اکثر مراتب علمیہ مربوط و سلیقہ مستقیم و فطرت عالی داشت در ایام ہستیا افغانہ بر حمت ایرازی دیو بست ۱۲

۱۴ میرزا محمد رضا، خلف اخوندزادہ مجلسی است در فقہ و حدیث و تفسیر بہرہ وافی داشت، بہ شعر و انشا بسیار مانوس بود، انشای مسمی معراج لہنس در کمال متانت از دست در ایام ہستیا

افغانہ در صفہان در گذشت ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
رضا ^{۱۲}	آقا رضا پاشا	۰	صفهان	عراق عجم	.
رضا	میر محمد رضا	۰	قم	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
رضائی	.	۰	صفهان	"	.
رضی ^{۱۳}	میر رضی	۰	ارتیمان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
رضی ^{۱۴}	رضی الدین	۰	نیشاپور	خراسان	سلطان ارسلان سلجوقی والی خوارزم
رضی ^{۱۵}	شیخ رضی الدین علی ^{۱۶}	۴۴۳ھ	اسفراین	"	سلطان محمد خوارزم شاه الی خوارزم
رضی	رضی الدین بابا	۰	قزوین	"	ابا قاسم بن ملا کوخان الی خراسان
رضی ^{۱۷}	قاضی محسن	۴۴۳ھ	صفهان	"	جلال الدین اکبر شاه والی هند

له آقا رضا پاشا، هشت تارزه عباس آباد صفهان ست، با هم تخلص میکرد، میرزا طاهر نصیر آبادی شاعر از وفات کرده، بولایت روم رفته چندی پاشای مصر گردید، آخر العمر در حرم کعبه مجاور شد ۱۲

۱۳ میر رضی، پدر مرزا ابراهیم ادهم ارمینی ست که در عهد شاه جهان بوده، اشعارش در نهایت غنوت و شگفتی واقع شده ۱۲

۱۴ رضی الدین، اغستانی گوید که صیت دانش استادی داد از مشرق تا مغرب سیم ۱۲
 ۱۵ شیخ رضی الدین علی^{۱۶} لالا، از مریدان شیخ نجم الدین کبری ست، گویند از یک صد و شصت و چهار شیخ فرقه گرفته و در هند صحبت بابا رتن جوگی را دریافته، ابن عم حکیم سنائی غزنوی ست، در صفهان فوت کرد و در هانجام دفون شد ۱۲

۱۷ قاضی محسن، در حدت دهرین وقت فهم عجیب روزگار بود و فقره که از نظم و شعر برده خواندند، بے تامل گفت که چند حرف ست ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عهد
رفع ^{۱۰}	رفع الدین	۰	کرمان	خراسان	۰
رفع ^{۱۱}	رفع الدین	۰	اجهر	عراق عجم	سلطان محمود غازان خان الی صفه
رفع ^{۱۲}	میرزا حسن بیگ	سنه ۷۸۰	مشهد	خراسان	شاه جهان والی هند
رفع ^{۱۳}	عبدالمسیح	۰	لنجان	عراق عجم	جلال الدین خج ارزم شاه الی خوارزم
رفع ^{۱۴}	ملا رفع	۰	شهرستان	»	شاه عباس ماضی الی ایران
رفع ^{۱۵}	میرزا رفع	۰	ناین	»	شاه سلیمان صفوی الی ایران
رفع ^{۱۶}	میرحیدر معالی	سنه ۸۲۵	کاشان	»	جلال الدین کبر شاه والی هند
<p>رفع الدین از دارستان بود، گویند طبع دقیق یاس از حقیقت انبیا را گاهی اشتباه ۱۲</p> <p>رفع الدین معاصر کمال صفهانی و اثیر ادمانی است ۱۳</p> <p>میرزا حسن بیگ، صلش از قزوین است، مدتی با قامت مشهد مقدس فخریه است</p> <p>از دخت، لندانه به مشهدی علم گردید ۱۴</p> <p>عبد الغفری، معاصر کمال صفهانی و از اقران دوست، اثیر ادمانی توصیف منخور می باشد</p> <p>او بسیار نموده در صفهان فوت شد، ۱۵</p> <p>ملا رفع، در زمان شاه عباس ماضی منصب احتساب مالک سرفراز بود ۱۶</p> <p>میرحیدر معالی، معاصر هشتم کاشی و جشی یزدی غیرتی فنی قاشی است، در فتنه و معما</p> <p>سرآمد روزگار خود بود، نزد سلاطین ایران، هند محترم بود، در کاشان فوت یافت، میرزا ششم خج خلفا دست ۱۷</p> <p>عهد از توابع صفهان است ۱۲ عهد قریب است از مضافات صفهان، ۱۸</p>					

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
رکن ۱ ^{هـ}	رکن الدین علاء الدوله	۳۳۶ ^{هـ}	سمنان	خراسان	سلطان ابو سعید خانی فارس
رکن ۲ ^{هـ}	رکن الدین مسعود	۰	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
روح ۳ ^{هـ}	میرزا امین	۰	شهرستان	"	"
روحانی ۳ ^{هـ}	حکیم ابوبکر	۳۶۲ ^{هـ}	سمرقند	خراسان	شمس الدین لکنوی والی هند بهرام شاه ابن مسعود والی غزنی
روحی ۴ ^{هـ}	ملاروحی	۰	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
روحی ۵ ^{هـ}	سید جعفر	۱۱۵۴ ^{هـ}	زیرپور	هندستان	شاه عالم والی هند
روحی ۶ ^{هـ}	ملارونقی	۰	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
روحی ۷ ^{هـ}	محمد بن ابونصر	۳۶۶ ^{هـ}	شیراز	فارس	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
<p>۱^{هـ} رکن الدین علاء الدوله، معاصر شیخ نجم الدین کیری، مرشد خواجوی کرمانی است ۱۲</p> <p>۲^{هـ} میرزا امین، مخاطب به میر حله در گوگنده مربی میرزا حکیم بود ۱۲</p> <p>۳^{هـ} حکیم ابوبکر، شاگرد رشیدی سمرقندی است، معاصر ادیب صابرو رشید و طوطا بود ۱۲</p> <p>۴^{هـ} ملاروحی، بسیار خوش طبع و هنر ال بود ۱۲</p> <p>۵^{هـ} سید جعفر، سید پاک نژاد بود، همواره بتوکل انزو امیگز زانید، اکثر مطالب صوفیه را در رباعیات ادای کرد ۱۲</p> <p>۶^{هـ} ملارونقی، بهند آمده باز بایران بازگشت ۱۲</p> <p>محمد بن ابونصر بقی، مولدش نشانده موشش شیراز است از جلاوای عصر بود، در جمیع علوم و فنون کامل بود، تصانیف عالییه در اکثر علوم دارد، در شیراز مدفون شد ۱۲</p>					

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
زمانی	ملا محمد زمان	۱۰۲۱ هـ	یزد	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
زمانا	میرشاهی نقاش	.	اردستان	"	.
زمانا	میر محمد زمان	.	هرات	خراسان	.
زین	حکیم زین الدین محمود	.	صفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
زینتی	سید حسن	.	نطنز	"	شاه سیلمان صفوی والی ایران

باب س

سابق	حاجی فیض بیگ	.	.	.	شاه سیلمان صفوی والی ایران
ساغری	جلال الدین اکبر شاه والی هند
سامری	.	.	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
ساک	محمد ابراهیم بیگ	.	توزین	"	صاحبقرانی شاه جهان والی هند

له ملا محمد زمان گویند دیوان خواجہ عیاض را بتامی جواب گفته و بنظر بادشاه عصر رسانید که دیوان خواجہ
جواب گفته ام، شاه فرمود خدا را چه جواب خواهمی گفت ۱۲

له از خوش طبعان زمانه بود ۱۳

له سید حسن با کمال صلاح در نهایت فقر و تنگدستی ببری، صاحب آتشکده زینتی راضفانی نوشته ۱۱

له سامری دلچید ر تبریزی ست ۱۴

له محمد ابراهیم بیگ از رفقای کلیم بهمانی ست، چند بار در عهد شاه جهان بهند آمده مراجعت کرد
مرتی در صفهان سکونت داشته، در قزوین فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمر
ساکت	ملا ساک	۰	یزد	عراق عجم	عبدالله قطب شاه الی دکن
ساکت	میر محمد علی	۰	کاشان	"	"
ساکت	میرزا امین	۰	تبریز	"	شاهجهان والی هند
سالم	حاجی محمد اسلم	۱۱۹۰	کشمیر	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
سامع	بهرام بیگ	۰	همدان	عراق عجم	"
سامی	لطف علی بیگ	۰	صفهان	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
سجانی	"	۰	شوشتر	فارس	"
سجانی	مولانا کمال الدین	۱۰۲۱	استرآباد	طبرستان	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
سجانی	میرزا بهد علی	۱۱۴۶	لار	فارس	محمد شاه والی هند

۱- ملا ساک، متی در شیراز بود و آخر بدکن آمد و در خدمت عبدالله خان قطب به سر میگرد و جان فوشت

۲- میر محمد علی در شاعری و دستگاه عالی داشت ۱۲

۳- میرزا امین، شاگرد میرزا صائب است ۱۲

۴- حاجی محمد اسلم، از بهمنان کشمیر بود، آخر شرف اسلام شرف شد و به زیارت بیت الله رسید

۵- بخش در شعر فارسی درستی تمام داشت، معاصر میرزا بیدل و محمد بخش فانی است ۱۲

۶- لطف علی بیگ، در ادب و نخب تخلص میکرد و من بعد بسامی تر از گرفت ۱۲

۷- مولانا کمال الدین، چهل سال در نجف سکونت داشت، علاوه بر غزلیات شش هزار رباعیات دارد

۸- میرزا بهد علی، خلف میرزا احمد الدین لاری است از بیم نادر شاه ضابطا و در ایالت لار راترک نموده

هند آمد، در دارالخلافه شاهجهان آباد فوت شد و در مقبره بهرام الملک مدفون گردید ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
سخی	ملا محمد سخی	.	کرمان	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
سید	سید الدین محمد عمو
سراج	سراج الدین	.	سکر	خراسان	ناصرالدین بن محمود سیکنیس الی غزنه
سرخوش	میر محمد فضل	۱۱۲۶ هـ	دهلی	هندستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُروی	عالم بیگ	.	کابل	خراسان	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
سُروی	ملا محمد قاسم	.	کاشان	عراق عجم	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
سُردی	ملا سرودی	.	.	خراسان	.
سُوری	اشرف	.	.	.	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
سُرن	مرفی قلی بیگ	.	صفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران

سید الدین محمد عمو، معاصر شیرالدین خستکی بود ۱۲

سراج الدین از استادان زبردست فن نخوری است ۱۲

سید میر محمد فضل شاگرد میرزا محمد علی ماهر و موسوی خاں فطرت است، صحبت بسیار

از شعرا و اهل کمال دریافته، تذکره او موسوم به کلمات الشعرا است ۱۲

سید ملا محمد قاسم هاشم از صفهان است در آخر عمرش بهندوستان افتاد،
فرهنگش در لغت درس مشهور است ۱۲

سید ملا سرودی، از خوش آهنگان خراسان است، محاصر حلبی بود ۱۳

سید مرفی قلی بیگ در سلک غلامان شاه سلیمان صفوی بود ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمر
سعدی	شیخ مصلح الدین	۴۹۱ هـ	شیراز	فارس	اتابک ابوبکر والی شیراز
سعد	سعد الدین جموی	۴۲۹ هـ	هرات	خراسان	چنگیز خان الی خوارزم خراسان
سعید	حکیم سعید خان	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ثانی والی ایران
سعید	محمد سعید	.	"	"	.
سقانی	درویش تقانی	.	بخارا	خراسان	بهایول شاه والی هند
سلطان	خدایچه سلطان	.	صفهان	عراق عجم	نادر شاه قهرمان ایران
سلطان	سلطان محمد	.	تربت	خراسان	.

۱. شیخ مصلح الدین از اکابر مشایخ و شاگرد شیخ ابوالفرج بن جوزی است، تصانیفش مشهور
 آفاق است از جمله کتاب گفتار کفی تحقیق طلسمی است که بر سر پنجه شل او کشوده نگردد گویند حضرت شیخ
 یکصد و بیست سال عمر یافت، چهل سال در خدمت، درویشاں بسر کرد و چهل سال دیگر سیاحت نمود، اکثر ربع مسکون
 را دیده بوطن مراجعت کرد و چهل سال دیگر با فادّه تربیت خلق مشغول فرمود، در شیراز بر جنت ایزدی پیوست
 و در مکانیکه خود ساخته بود مدفون گردید، خمر غزل شیخ است، لفظ خاص ماده تاریخ فوت او دست ۱۲
 ۲. سعد الدین جموی از اصحاب شیخ نجم الدین کبری است، بدو زبان عربی و فارسی شعر میفرمود،
 در تصوف و اسما و حروف تصانیف عالیه دارد، از آن جمله تجل الارواح است، در بهر آباد مدفون شد ۱۲
 ۳. حکیم سعید خان به اکثر مراتب حکیمه خصوص حکمت نظری مربوط بود، در خدمت شاه
 عباس ثانی در سلاک اطباء و منسک بود، صاحب یوان است، در قم فوت گردید ۱۲
 ۴. خدیجه سلطان، حبیه امیری است از امرای عظیم الشان ایران، بانثای نظم میل میفرمود ۱۲
 ۵. سلطان محمد، در اصفهان تجارت می کرد ۱۳

تخلص	نام	سنه و قافا	وطن	ملک	عهد
سلطان	سلطان سویدق
سلطان	سلطان محمد	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
سلطان	خواجه جمال الدین	۶۷۹ هـ	ساوه	"	سلطان اویس ملایر و الی آذربایجان
سلطان	میرزا محمد قلی شالمو	۱۰۵۷ هـ	طهران	"	صاحبقران ثانی شاه جهان
سلطان	حکیم مجدالدین	۱۱۲۳ هـ	غزنی	خراسان	والی هند سلطان ابراهیم بن مسعود والی غزنی

۱۰ سلطان سویدق، از کبار افاضل عهد خویش بود، در مخوری کمال قدرت داشت
بسیار شیرین زبان و خوش بیان بود ۱۲

۱۱ سلطان محمد، پسر شهاب الدین معالی قلی است ۱۲
۱۳ خواجه جمال الدین، در معرکه سنخوری پهلوان زمان بود، دیوانش از تحائف و زکات
طرز کلاش با طرز خواجه حافظ بسیار ماناست، معاصر حافظ شیرازی و ناصر قلندر بخاری ملحق
و معاصر شیخ صن و مهد علیا دشتاد خاقون است، شیخ علارالدوله سمنانی گفته که مانند شعر سلمان
و انار سمنان در همه عالم ندیده ام، بساط دار قرار داده تیغ اوست ۱۲

۱۴ میرزا محمد قلی شالمو، صاحب دیوان است ۱۲
۱۵ حکیم مجدالدین، هشت از غزنی است در علوم متداوله درجه فیضیت داشت،
مصنفات و منظوماتش چهره شاهد حاشی آئینه است روشن، شاگرد حکیم ختاری
غزنی است ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
سجری ^{۱۰۲۱}	میر محمد هشتم	۱۰۲۱ هـ	کاشان	خراسان	جلال الدین کبروالی هند
سجری ^{۱۰۲۲}	زین الدین	.	.	.	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
سجری ^{۱۰۲۳}	حکیم شمس الدین	.	سمرقند	.	.
سوزی ^{۱۰۲۴}	ملاحسن علی	۱۰۲۴ هـ	ساده	عراق عجم	.
سودائی ^{۱۰۲۵}	بابا سودائی	.	ابورد	خراسان	شاه رخ مرزا والی خراسان
سوزنی ^{۱۰۲۶}	حکیم شمس الدین	۵۹۹ هـ	سمرقند	.	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
سوسنی ^{۱۰۲۷}	مولانا سوسنی

۱۰۲۱ هـ میر محمد هشتم، پسر میر حیدر رحمانی و از امرای کبری است؛ آخر نزد ابراهیم عادل شاه والی بجاپور و قضاة طولانی اش کرده گزرا نیل عادل شاه خلعت بلوس خاص و انگشتری زمر و بیش با صله رحمت فرمود؛ شاه عباس باضی با خلعت فافره و از ارباب پور بایران طلبید؛ اما پیش از وصول فرمان فوت کرد ۱۲

۱۰۲۲ هـ زین الدین، از اعظم شعرا و افاضل قدامت، معاصر انوری است ۱۲
 ۱۰۲۳ هـ حکیم شمس الدین، مولدش قریه کلاش از مضافات سمرقند است؛ در عالم نظم رضوانی است که ابواب جهان بلاغت بر روی خلق کشاده است؛ از قدما ی حکما است؛ چهارده هزار بیت در موجود هنر دارد ۱۲
 ۱۰۲۴ هـ ملاحسن علی، در اول حال بجاگشت تخلص میکرد؛ آخر بعد سفر خراسان سوزی تخلص کرد ۱۲
 در اصفهان وفات یافت ۱۲

۱۰۲۵ هـ بابا سودائی، در شاعری نهایت روانی طبع داشت؛ نخت خاوری تخلص میکرد؛ در
 ۱۰۲۶ هـ میرزا یسخر اقصا مد غزلیه نظم در آورده ۱۲
 ۱۰۲۷ هـ حکیم شمس الدین، سخن از معارف و نصائح میفرمود و درین باب قصاید بسیار قریب چهارده هزار بیت دارد؛ در سمرقند فوت کرد؛ ردی سمرقندی از اش گردان دست ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عبد
سپهلی	میر نظام الدین احمد	۹۰۷	.	خراسان	سلطان حسین مرزادالی خراسانی
سید	سید عبداللہ	.	کاشان	عراق عجم	.
سید	سید علی	.	سبزوار	خراسان	.
سیادت	میر حلال سادات	.	لاہور	ہندستان	صاحبقرانی شایہ جمال الی
سید	میر سید علی	۱۲۰۷	فچپور	"	.
سیری	میرزا حسن	.	جرباقان	عراق عجم	شاہ عباس ماضی الی ایران
سیری	میر سیری	.	مشہد	خراسان	سلطان ابرہیم دالی شیراز
سیری	محمد حسین غفاری	.	قزوین	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاہ الی ہند
سیف	سیف الدین اعرج	۹۵۲	اسفرنگ	خراسان	سلطان محمد ملکش والی خوارزم

۱۔ مولانا سپہلی، از مردم معین خراسان است گاہی سپہلی و گاہی سپہلی تخلص میکرد، شیخ آردی
 این تخلص بی دادہ، دو دیوان در ترکی و فارسی تمام کردہ، دشمنی لیلہ امجنون گفتہ ۱۲
 ۲۔ سید عبداللہ، نوادہ خلیفہ سلطان است ۱۱۲
 ۳۔ میر حلال، معاصر شیخ محمد سعید قرشی است ۱۲
 ۴۔ میر سید علی، معاصر میر معز فطرت است ۱۲
 ۵۔ میرزا حسن، فطرت عالی داشت، معاصر فصیح ہروی است ۱۲
 ۶۔ سیف الدین اعرج، از استادان سخن و دانشوران این فن است، از دست شیخ
 نجم الدین کبری غرقہ خلافت یافت ۱۲

مخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عہد
سیفی	ملاسیفی عروضی	.	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا دلی خراسان
سیفی	.	.	ہرات	"	.
سیفی	شمس الدین	.	مرو	"	.
سیفی	مولانا سیسی	.	نیشاپور	"	میرزا نغیگ الی سمرقند

باب ش

شاکر	آقا ارجاسپ	سنه	طهران	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاہ دلی ہند
شادمان	شادمان لکھنؤ
شاکر	اخوند شاکر	.	طهران	عراق عجم	.

۱۰ ملا سیفی عروضی، در فن عروض قافیہ استاد کامل ست، معاصر ملا جامی ست، بانی معاصرانند

۱۱ مولانا سیسی، در ہنرمندی و اکثر فضائل منفرد زمان بود ۱۲

۱۳ آقا ارجاسپ، عم اعتماد الدولہ جهانگیری از اولاد امیر طبرانی ست، شاعر غزل سرا بود، اول قریب تخلص میکرد، بعد از مراجعت از ہند شاپور تخلص میکرد، صاحب دیوان ست، اشعار خوب را در عہد جهانگیر در ہند فوت شد ۱۴

۱۵ شادمان لکھنؤ، از قوم روسای لکھنؤ بود، لکھ طائفہ ست کہ ماہین لایت پنجاب حسن ابدل سکونت دارد، دریں طائفہ غیر از شادمان شاعرے ہم نرسیدہ ۱۶

۱۷ اخوند شاکر، از کندیہ شاعران سخن شناس بود، در معانی و بیان عروض توانی مہارت تمام داشت، در ملک طلبہ علوم منسلک، با شعر ہم طبع بود، در ہند فوت شد، اشعارش اگرچہ نازک ست، اما لطیف ۱۸

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
شانی	ملاشانی تکلو	۱۰۲۳هـ	مشهد	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
شاک	شاک میرزا
شاه	شاه نصیر الدین	.	کبود جابه	خراسان	سلطان بخش نواز زم شاه والی خراسان
شاه	شاه رکن الدین محمود	۵۹۹هـ	سنجان	"	.
شاهی	آقا ملک	۸۵۴هـ	سبز	"	شاهرخ میرزا والی هرات
شجاع	شاه شجاع الدین	۸۶۳هـ	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شجاع	میر شجاع الدین محمود	.	"	"	.
شجاع	مولانا شجاع	.	کاشان	"	ابراهیم خان حاکم کاشان

۱- ملاشانی معاصر شکی و ملک قتی و دوقتی است، شاه عباس ماضی در صلبه این بیت است
 اگر دشمن کش رسا و گرد و دست، بطایق ابروی مستانه دوست - در قزوین افرابز کشید ۱۲
 ۲- شاک میرزا، در خدمت محمد خان شیبانی بزمیکرد ۱۳
 ۳- شاه نصیر الدین در سن سنجی و تربیت اهل مهنر گانه آفاق بود ۱۲
 ۴- رکن الدین محمود، از حضرت مود و دوستی که مرشد دوست شاه سنجان لقب یافت، اشعار و کثرت با ۱۳
 ۵- آقا ملک در شاعری مهارت تمام داشت، استاد مولوی جایست، جناب مولوی هزار بیت
 از دیوانش انتخاب نموده، متداول است ۱۲

۶- میر شجاع الدین محمود، در فضیلت و دانش مشهور زمان بود ۱۲
 ۷- مولانا شجاع، در میدان بخوری داد شجاعت داده، قبل از که پرتابه بوده ۱۲

تخلص	نام	سنة و قاف	وطن	ملک	عمر
شجاعی	سیف الحکماء	۰	دماوند	خراسان	جلال الدین اکبر شاه الی هند
شرر	میرزا هادی قلندر	۱۱۰۴	شیراز	فارس	۰
شرر	میر کاظم	۰	قم	عراق عجم	۰
شرف	شیخ شرف الدین نجفی	۵۸۶	نمیر	هندستان	فیروز شاه والی هند
شرف	شرف الدین کتاب	۰	غزنی	خراسان	۰
شرف	شرف الدین	۰	طوس	۰	۰
شرف	میرزا اشرف جهان	۹۶۳	قزوین	عراق عجم	شاه طهماسب الی ایران
شرف	بوعلی شاه قلندر	۱۰۰۱	۰	۰	علاء الدین خلجی والی هند

۱۰ میرزا هادی قلندر، معتد الملک حکیم علوی خاں خلف صدق اوست ۱۲

۱۱ میر کاظم، بجدت طبع و صفائی ذهن در اقران خویش ممتاز بود ۱۲

۱۲ شیخ شرف الدین نجفی، از کمالان بود، مکتوباتش مشهور است که بمردان خود نوشته

نیش قصبه بهار است از مضافات بنگاله ۱۲

۱۳ شرف الدین کتاب، فاضل دمیاسب خوشنویس و شاعر بے نظیر بود ۱۲

۱۴ از قدامی شعرا و حکماست ۱۲

۱۵ میرزا اشرف جهان، خلف تافته منی جهان است، در علوم تعلیه اگر دمیغیات الدین منصوص

دشمنی است، در خدمت شاه طهماسب صفوی کمال اعتبار یافته ۱۲

۱۶ بوعلی شاه قلندر، از زمره اولیای کرام است از عراق که مولد اوست بهند آمده و قصبه پانی پت

ساکن گردید و همان جا فوت شد، معاصر حضرت سلطان نظام الدین نظام الاولیا و امیر خسرو و شمس تبریزی

بود، با حضرت شمس تبریز کمال اتحاد و خصوصیت داشت ۱۲

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عمد
شرف	شرف الدین علی	۸۳۳	یزد	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی هرات
شرف	شرف الدین مقبل
شرف	شرف الدین	۹۹۲	باق	عراق عجم	شاه طماس صفوی الی ایران
شرف	شرف الدین مسعود	.	بخارا	خراسان	.
شرف	شرف الدین سفده	.	سفده	عراق عجم	اتابک قزل ارسلان الی شیراز
شرف	شرف الدین فضل الله	.	شیراز	فارس	ناصر الدین اتابک الی شیراز

۱۰ شرف الدین علی رفت شانش از تصانیف عالیاش پدیدست اگر چه تاریخ نگاری و دیوانه
 اما بنا بر مبالغه شاهرخ میرزا والی خراسان تاریخ طغ نامہ کہ در سلاست و جنگی و عذوبت و شستگی الفاظ و قوت
 تحریر و صفاتی تقریر و صدق مقال ناسخ جمیع کتب تاریخ است، ریختن ککباد دست، مدفنش در یزد دست ۱۲
 ۱۱ شرف الدین مقبل، سخانش مقبول طابع و مشتمل بر صنائع و بدائع است ۱۲
 ۱۲ شرف الدین مشهور بشف جہاں از اہل قصہ باقی (از توابع کرمان) است، بصف کمال
 مشہور جہاں بود، وزیر شاه طماس صفوی بوده، در قزوین فوت شد ۱۳

۱۳ شرف الدین مسعود، از اعظم علماء و اکابر فضلا بود، نظامی عروسی گوید کہ اندک آہن الی ناصرت ۱۲
 ۱۴ شرف الدین متوطن سفده (از توابع صہبان) است، از قرآن جمال الدین عبدالرزاق و
 رفیع الدین قنباری است، بغایت دانشمند و فاضل بود، رسالہ اطواق الذہب در برابر اطواق الذہب علامہ
 زرخشری، مشتمل بر چند کلمہ پند و موعظت و شرح حالات اصناف خلایق نوشته، در زمان اتابک شیرگیر ملک الشہ
 بود، میان دو مجیر سلطانی اہاجی رکیک اتفاق افتاد ۱۳

۱۵ شرف الدین فضل الله از دانشمندان و درکار و فضلاء بلندی است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عہد
شریف	مولانا شریف	۹۵۴ھ	تبریز	عراق عجم	شاه طہاسب صفوی الی ایران
شریف	طا شریف	.	سبزوار	خراسان	.
شریف	سید شریف	۸۱۴ھ	جرجان	طبرستان	جلال الدین اکبر والی ہند
شریف	میر شریف	۱۱۰۵ھ	آمل	"	امیر تیمور گورکان الی سمرقند
شریف	ملا شریفی	.	بلخ	خراسان	.
شیرازی	ابو علی	.	سمرقند	"	.
شعلہ	میر سید محمد	۱۱۵۰ھ	اصفہان	عراق عجم	نادر شاہ قزاق ایران
شعیب	ملا شعیب	۱۱۵۰ھ	خوانسار	"	.

۱۔ مولانا شریف از سخنوران عالی قدر بود، شاگرد لسانی شیرازی است، بعضی ابیات نقش لسانی از دیوان برآورده نسخہ ساخت از اسہو اللسان نام گذشت لسانی بخجندہ زبان بقرین کشاد ۱۲

۲۔ سید شریف مشہور بہ علامہ شیرازی، در فضائل و کمالات مشہور آفاق است، تصانیف عالیہ دارد، قبرش در شیراز است، صاحب اختیاری سنہ وفاتش بقصد و نود و ہفت نوشتہ است ۱۲

۳۔ ملا شریفی، از افضل عصر بود، تاجی شاہان بخشاں کردہ ۱۲

۴۔ میر سید محمد، در سخن شناسی مسلم جہور بود، و در ترتیب نظم طبع مستقیم داشت، تتبع احوال قدما نمودہ ہمہ شیوہ گفتگوی نمود، اگرچہ کم فکر بود اما اشعار خوش پسندیدہ دارد، بہ اصفہان پیشو طابت شغول بود، و در تبع حلیات فن طبابت مسلم زمان ۱۲

۵۔ ملا شعیب، شاگرد آقا حسین خوانساری است، در در سہ جلدہ واقع اصفہان ساکن بود ۱۲

شخص	نام	سنة و قضا	وطن	ملک	عهد
شیب	خواجہ شعیب	.	جوشقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
شمالی	حکیم شرف الدین حسن	۱۰۲۴	صفهان	"	"
شیف	میرزا شفیع	.	مازندران	طبرستان	شاه سلیمان صفوی دلی ایران
شیف	ملا شفیع	.	بخارا	خراسان	"
شکوی	ملا شکوی	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی دلی ایران
شیکبی	محمد رضا	۱۰۲۳	صفهان	"	جلال الدین اکبر دلی هند

له خواجہ شعیب از قریبہ از قریب جوشقان است که از توابع صفهان محسوب می شود ملک الشعرا

دو وزیر شاه عباس ماضی بود، مثنوی و اسمق و عذر از دیوانه کار است ۱۲

له حکیم شرف الدین حسن مردی فاضل بود، میرزا و اماراداری استود، دیوان اشعار مثنوی

موسوم به نمکدان حقیقت بطور حدیقه حکیم شرف الدین از دیوانه کار است، در طویر غزل تقلید صفائی شیرازی است ۱۲

له میرزا شفیع، از سادات مازندران است، تاریخ در نهایت بطور از ابتدای آفرینش آدم تا

عهد خود تألیف نموده، مستجمع جمیع کمالات صوری و معنوی بود ۱۲

له ملا شکوی، شاگرد میرزا ابراهیم بهمانی و معاصر وی بهمانی است ۱۲

له محمد رضا، ساتی نامه برای خانخانان در سلک نظم کشید و بصله ده هزار روپیہ کامیاب گردید

در آغاز سال هزار و چهارم از ملازمت خانخانان بر خافت نظیری نیشاپوری و بلخی بیک انیس، و ملا محمد علی

سندی و شریف کاشی و کاتی سبزواری و ملا بقائی و دیگر جماعه اهل سخن عازم بوشهر کن بود ۱۲

تخلص	نام	سنة و قضا	وطن	ملک	شماره
شکونی	میر حیدر	.	جربادقان	عراق عجم	.
شمس	میرزا شمس الدین	.	شهرستان	ر	شاه سلیمان صفوی الی ایران
شمس	شمس الدین	.	بلخ	خراسان	جلال الدین سنجر سلجوقی الی خوارزم
شمس	شمس الدین خالده	.	بغداد	عراق عرب	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
شمس	شمس الدین محمد	.	سین	.	.
شمس	شمس الدین	.	ساده	عراق عجم	.
شمس	قاضی شمس الدین	.	نیشاپور	خراسان	.
شمس	شمس الدین	۴۶۹ هـ	.	.	.

۱۰ میر حیدر، هفتاد و یک سالگی از کلباگان نشوونمایش در سنه ۱۲ بود

۱۱ شمس الدین، در سنه ۱۲ در خدمت صدرالدوله بود

۱۲ شمس الدین خالده، از منسوبان خواجه نظام الملک مداحان سلطان سنجر سلجوقی بود

۱۳ شمس الدین محمد، از متفان بود، در مواظبت و نصایح نظیر نداشت، کتاب مجمع البحرین

از تصنیفات دوست ۱۲

۱۴ شمس الدین، از اجله سخنوران قدیم بود، مصاحب لامعی تجاری و جلی و علی شطرنجی و شاکرد

حکیم سوزنی است ۱۲

۱۵ قاضی شمس الدین، هفتاد و یک سالگی از نیشاپور به قضاوت نماند بود

۱۶ شمس الدین، ملک کرت (کرد) اول کسی است که از ملک کرد بر سر سلطنت نشست

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
شمس ^۱	قاضی شمس الدین	۰	طبرس	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شمس ^۲	قاضی شمس الدین	۷۲۲ هـ	هرات	"	جلال الدین خوارزم شاه والی خوارزم
شمسی ^۳	ملا شمس	۰	پنشان	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوقی ^۴	میر محمد حسن	۰	ساده	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
شوکت ^۵	محمد اسحاق	۷۸۰ هـ	بخارا	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوکی ^۶	ملا ابراهیم	۱۱۱۱ هـ	"	"	"
شوکی ^۷	میرزا ابوالقاسم	۹۷۵ هـ	سمرقند	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
شوکی ^۸	میرزا محمد ابراهیم	۰	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان

۱- قاضی شمس الدین، پیش از طبرس که در قیامت از توابع خراسان بود و در هرات متوطن بود، در فن نظم و شعر قدرت کامل داشت امریه قاضی منصور فرغانی است که در خراسان بعد از شرفیه شهید بود و معاصر علیشیر بود و در هرات
 ۲- قاضی شمس الدین، در هرات نشو و نمایافته، در شعر و فنجدت صدر الدوله نظام الملک وزیر سلطان جلال الدین بود، دیوانش و هزار بیت است ۱۲

۳- ملا شمس، معاصر ملا جامی است ۱۲

۴- میر محمد حسن، بهند آمده مراجهت کرد ۱۲

۵- محمد اسحاق، مدتی در صحبت مرزا ابوالدین اقم تخلص و وزیر خراسان بسر برد، آخر لشکر آبی میان آمد باصفهان رسیده در مقابل علی بن حسین مکان اختیار نمود و در اختلاط خلایق برخوردست و نهایتاً فوت شد ۱۲

۶- ملا ابراهیم، بهند آمد ۱۲

۷- میرزا ابوالقاسم، رخساره هاشم به زیبانش و کمال آراسته بود ۱۳

تخلص	نام	سند و قات	وطن	ملک	عمر
شهاب	شهاب الدین	.	ترشیز	خراسان	شاهرخ میرزا والی هرات
شهاب	شهاب الدین احمد	.	سمرقند	"	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
شهاب	شهاب الدین	.	یزد	عراق عجم	.
شهرت	حکیم الملک محمد حسین	۱۱۲۹ هـ	شیراز	فارس	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
شهودی	میر حسین مال	.	صفهان	عراق عجم	.
شهودی	.	.	سبزوار	خراسان	.
شهیدی	مولانا شهیدی	۹۳۵ هـ	قم	عراق عجم	.

۱- شهاب الدین احمد، خلاوت قداشعارش در عالم سمرقند از ملاحات افکارش جهان مشهور شد.
 مدح قلیچ طعاج خان حاکم سمرقند است ۱۲
 ۲- حکیم الملک محمد حسین، در زمان اوزنگ زیب از شیراز بهند آمد و در عهد شاه عالم پناه
 بختاب حکیم الملک مخاطب گردید، دیوانش بیش از چهار و پنجاه بیت است، شهرت فرد،
 ماده سال دفاتر است ۱۲
 ۳- میر حسین مال، نشو و نماش در صفهان بود، ریاضی میدانست از زلزله مستحضر بود ۱۲
 ۴- شهودی، از افاضل خراسان بود ۱۲
 ۵- مولانا شهیدی، در طرین خدوری مسلم زمان بود، ملک الشعراء سلطان یعقوب قلی
 تبریز است، بهند آمد در گجرات سکونت گردید و بهما نجات شد، در سر گنج گجرات در فون گردید،
 صد سال عمر یافته ۱۲

تخلص	نام	سده و قاف	وطن	ملک	عمر
شیخ سلیم	ملا شیدا	سده ۱۰۲۲	فتحدیکری	هندستان	صاحبقرانی شاهجهان الی هند
شیخ الاسلام	شیخ الاسلام	.	بلخ	خراسان	

باب صاد

صابر	میر صابر	سده ۱۰	اصفهان	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
صاحب	حکیم محمد کاظم	سده ۱۱	.	.	اوزنگ نیب عالمگیر والی هند
صادق	میرز صادق	.	شیراز	فارس	.
صادق	آقا صادق	.	نفرش	عراق عجم	نادر شاه قرمان
صلح	امیر محمد صالح	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
صالحی	ملا صالحی	.	.	.	جلال الدین کبر والی هند

سده ملا شیدا، در زمان جهانگیر در قاف احدیان بادشاه نوکر بود، مولدش قندهار و پدرش از شهدا در هند نشو و نما یافته، بزرگ تصیده قدسی تا آخر عمرش کرده است به بود مشیه اطول شکر تعالی،
ماده سالخ فوات اوست ۱۲

سده میر صابر، استخوان عقی شیرازی در سده ۱۲ به بخت اشرف برود ۱۲
سده حکیم محمد کاظم، در عهد عالمگیر متولد آمد، معاصر صیدی طرانی است، صاحب فایده، ماده سالخ فوات ۱۲
سده میرزا صادق، از سادات دست غیب شیراز است ۱۲
سده آقا صادق، دانشمند خانی از امرای سلطان حسین میرزا والی هرات، از شاگردان حکیم محمد صادق اردستانی است، در شعر صاحب مذاق خوش بود، بطور ثانی شیخهای مشنوی ها گفته، و اقام دیگر شعر گفته و دارد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عمد
صائم	حاجی محمد صادق	۱۱۰۰	صفهان	عراق عجم	اورنگ زیب عالمگیر والی هند
صائب	میرزا محمد علی	۱۰۸۰	"	"	صاحبقران فی شاه جهان والی هند
صبری	امیر روزبهان	.	"	"	شاه طهماسب صفوی والی ایران
صبوحی	ملا صبوحی	۹۳۶	سمرقند	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
صبوری	ملا صبوری	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران

له حاجی محمد صادق، در عهد عالمگیر هند آمد ۱۲

له میرزا محمد علی، ملش از تبریز است آباد اجدادش حکیم شاه عباس از تبریز به صفهان بگشتند
 بهین تربیت حکیم رکنای کاشی، دین صحبت حکیم شافعی صفهانی بهراج کمال ارتقا یافت، در اوایل
 شباب بهندوستان افتاد و بهوجه ظفر خاں ملازمت شاه جهان سیه به منصب هزارگی انعام یافت
 روپیه سرفرازی یافت و در همان سال به صفهان بازگشت، در خدمت شاه عباس ثانی و شاه سلیمان محترم
 می زیست از اهل حال و صاحب اخلاق پسندیده بود، مولف تذکره مجمع لفصحا گوید "صائب طریقی
 شاعری طرز غریب داشت که اکنون پسندیده نیست" کلیات میرزا به صد بیت هزار بیت میرسد
 و اکثر اشعارش منتخب بلند و بیشتر آن مرغوب و پسندست، صائب وفات یافت، ماده سال فوت
 اوست، در صفهان مدفون شد ۱۲ (حمید)

له امیر روزبهان، از اعظم ابالی صفهان است، در علوم طبع و صفاتی ذهن به مثل بود،
 و از همه علوم بهره داشت، در اقل حال فارس تخلص می نمود، صاحب دیوان است، اهل عراق
 دارد و در عهد خود شاهی ثانی می زیستند ۱۲

له ملا صبوحی، پسر قزایک زرگر است، اشعار آبدار از وی بیادگار مانده ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
صهبدری	کمال الدین حسن	۰	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
صبوی	محمد باشم	۰	خوانسار	"	"
صحبشی	ملا صحبتی	۰	روبه	"	سلطان حسین میر والی هرات
صحیفی	مولانا صحیفی	۷۲۲	شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
صدفی	سلطان محمد	۰	استرآباد	طبرستان	شاه طهماسب ماضی الی ایران
صفائی	جلال الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	"
صفی	صفی الدین	۰	ری	"	"
صفی	شیخ صفی الدین	۰	یزد	"	طغان شاه سجوقی والی خوارزم
صفی	صفی قلی بیگ	۰	صفهان	"	شاه سلیمان صفوی الی ایران
صفی	صفی الدین	۰	"	"	شاه عباس ماضی الی ایران

۱ کمال الدین حسن در عهد اکبر شاه بهند آمد و در خدمت شاه اعزاز یافت ۱۲
 ۲ ملا صحبتی، با تاقی و بلالی مصاحب بود ۱۲
 ۳ مولانا صحیفی، در صفهان توطن داشت ۱۲
 ۴ صفی الدین، مستجمع کمالات جامع محسنات بود، پسر قاسم نوربخش است ۱۲
 ۵ شیخ صفی الدین، از ارباب جدو حال بود ۱۲
 ۶ صفی قلی بیگ، از اشراف و اعیان ایران است ۱۲
 ۷ صفی الدین، صاحب باب الالباب گوید "بخیرت دے بریدم و از گشت
 فضا کش خوشه هاجیم ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
صفی ^{۱۰}	شاه صفی الدین	۰	اردبیل	آذربایجان	سلطان ابوسعید خراسانی
صفی	صفی قلی خاں	۰	عراق	عجم	۰
صلای ^{۱۱}	میر جلال الدین حسین	۰	صفهان	۰	شاه عباس ماضی الی ایران
صوفی ^{۱۲}	سلطان صوفی	۰	شیراز	فارس	۰
صیدی ^{۱۳}	میر صیدی	سنه ۱۰۰۰	طهران	عراق عجم	صاحبقران فی شاهچراغ الی هند
صیرنی ^{۱۴}	صلح الدین	۰	ساوه	۰	جلال الدین اکبر شاه الی هند
صیقلی ^{۱۵}	ملا صیقلی	۰	یزد	۰	شاه عباس ماضی والی ایران

۱۰ شاه صفی الدین قطب زمان غوث دوران بود نسبت شاهان صفویه بپدری رسیده
مستجمع کمالات بوده بعد از آنکه برادرش شاه قوام الدین بقصاص خون امیدی کشته شد گوشه نشین^{۱۱}

۱۱ میر جلال الدین حسین در انشاء و شعر کمال قدرت داشت ۱۲

۱۲ سلطان صوفی، هفتش از کرمان است از بام افتاده فوت شد ۱۳

۱۳ میر صیدی شاعر خوش سخن بود دیوانش اگر چه کم است اما شعرها خوب دارد از صفهان به هند^{۱۴}

در پنجم ربیع الاول سنه ۱۰۵۵ هجری بملازمت صاحبقران ثانی سرفراز گشت قصیده ستایش بعضی سائید و هنر
روپیه جائزه انداخت ۱۵

۱۴ مولانا صلاح الدین از شاگردان ملا کشم کاشی از شعرای مسلم زمان خود بود مدتی

در هند سیاحت کرد ۱۵

۱۵ ملا صیقلی در مهنان میوه با مولانا ثانی صحیفی هماجات داشت هفتش از قصبه یزد جبروت^{۱۶}

در صنعت شمشیرگری کمال قدرت داشت ازین رو صیقلی تخلص کرد ۱۶

باب ضاد

تخلص	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عهد
ضمیر	کمال الدین حسین	سنة	صفهان	عراق عجم	شاه طهماسب یاضی الی ایران
ضیاء	ضیاء الدین	.	.	نخشب خراسان	.
ضیاء	ضیاء الدین	.	.	طهران	عراق عجم

باب طاء

طالب	ملا طالب	سنة ۱۰۳۶	آمل	طبرستان	نور الدین جهانگیر شاه الی هند
طالب	بابا طالب	.	.	صفهان	عراق عجم
طالب	میرزا طالب	.	.	گیلان	طبرستان
طلح	میرزا نظام الدین احمد	.	.	دهلی	هندستان

کمال الدین حسین در فن شاعری یگانه و در استادی مسلم بود به تدریس مهارت علم رمل ضمیری تخلص میکرد شش منظوی سیمی به راز و نیاز، بهار و خزان، یکتا و مجنون، و امق و عذرا، حسنة الاخبا و سکنر نامه گفته ۱۲

ملا طالب معاصر قی اوحدی و خاند حکیم رکن السیاح کاشی است اشعارش در کمال غنوت و بلاغت تازگی دروانی و نازکی و وقع شده، عمر او کم و فاکر، اعتماد الدوله جهانگیری در ادب و سلک زمان جهانگیر منتظم ساخته بنایه ملک الشعرائی رسانید ۱۲

بابا طالب محقق و فاضل بود، هندوستان آمده ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عهد
طاهر	محمد طاهر	.	نصیر آباد	عراق عجم	.
طاهر	شاه محمد طاهر	۹۵۵	انجیران	"	ہمایوں شاہ والی ہند
طائف	محمد علی	.	اصفہان	"	.
طیغی	ملا طغی	.	قزوین	"	شاه عباس باضی الی ایران
طیب	میرزا عبدالباقی	۱۱۷۵	اصفہان	"	محمد شاہ والی ہند
طیعی	کمال الدین حسین	.	سیتا خراسان	"	.
طرزی	ملا طرزی افشار	۹۰۲	شیراز	فارس	.
طرینی	میرزا طرینی	.	ساوہ	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۔ شاہ محمد طاهر از سادات انجیران (از توابع قم) ست در میدان متولد شد؛ درابتداء
سن در بلده کاشان با فادہ و اشعار مشغول می بود، ہند آمدہ در ترویج مذہب اشعار عثماری ہستیم
تمام داشت و ہجرت یافت شد ۱۲

۲۔ محمد علی، در خدمت آقا حسین خوانساری بہ تحصیل علوم ہستفان رفت ۱۲

۳۔ ملا طغی، معاصر تقی اودھی ست ۱۲

۴۔ میرزا عبدالباقی، در میدان قابلیت گوی از اقوان ربودہ، مدتی بہ طبابت

نادر شاہ سرفراز بود ۱۲

۵۔ کمال الدین حسین، طبع خوب دیان مرغوب دارد ۱۲

۶۔ ملا طرزی افشار، از شعراء زمان صفویہ ست، تتبع فتائی می کرد و در طرین

اقراع کردہ ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
طغرا ^۱	ملا طغرا	سنه ۱۱۵۰	مشهد	خراسان	صاحبقران فی شاهجهان الی هند
طفیلی ^۲	حکیم طفیلی	.	لاهیجان	طبرستان	.
طفیلی ^۳	ملا طفیلی	.	مشهد	خراسان	شاه طماسپ صغری الی ایران
طفیلی ^۴	میر حسین جلایر	.	.	.	سلطان حسین میرادالی سرت
طلحه ^۵	خواجه طلحه	.	مرو	خراسان	.
طوسی ^۶	ملا طوسی	.	مشهد	.	بابر شاه والی هند
طوفی ^۷	ملا طوفی	.	تبریز	عراق عجم	شاه طماسپ صغری الی ایران
طیان ^۸	حکیم طیان	.	مرغزکرمان	خراسان	.

۱ ملا طغرا، در نظم و شعر دستگاه عالی داشت در خطه کشمیر پایه همت در دامن غلت کشید

و به اینجا در گذشت ۱۲

۲ حکیم طفیلی، از اطباءی حادث بود و در انشاکمال مهارت داشت ۱۲

۳ میر حسین جلایر، از امرای سلطان حسین مرزاست، خوش طبع و شیرین کلام در فن

قصیده مسلم است ۱۲

۴ خواجه طلحه، در شاعری سحر سامری داشته ۱۲

۵ ملا طوسی، از بابر شاه نوازشات بسیار یافت ۱۲

۶ ملا طوفی، از شعرای زمان طماسپ است، اشعارش در کمال غنوت واقع شده، مرقدش

در اردبیل است ۱۲

۷ حکیم طیان، از شعرای شرفنا، اشعارش در کمال فصاحت و بلاغت واقع شده ۱۲

باب ظاء

تخلص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
ظهوری	نورالدین	۱۰۲۵ هـ	مرشیر	خراسان	ابراهیم عادل شاه الی سجاپور
ظہیر	ظہیر الدین	۵۵۹ هـ	فاریاب	خراسان	اتابک قزل ارسلان الی شیراز
ظہیر	ملا ظہیر الدین	.	تفرش	عراق عجم	.
ظہیر	ملا ظہیر	.	نہادند	..	شاه سلیمان صفوی الی ایران

۱۰ نورالدین ملک الشعراء در نظم و شعر کمال قدرت داشت و در اقامت سخوری و روش خود بے مثل و بے نظیر افتاده، قصائد خوب نیز به روشش دارد، در زمان ابراهیم عادل شاه از ایران بکنگد وقتیکه ساتی نامه را پیش برهان نظام شاه در احمد نگر ارسال داشت، بادشاه کریم چند ریخیریل پراپند و جنس صله آن فرستاد، ظهوری در قوه خانه تباکوی کشید، فرستاده هاراقبض الوصول نوشتند، قلم برداشت و برپایه کاغذ بزرگداشت "تسلیم کردم تسلیم کردم" در دکن فوت شد، ساتی نامه، پنجره، مینا بازار، نوس، گلزار ابراهیم، سنه نشر، از تصنیفات مشهور است ۱۲

۱۱ ظہیر الدین صدر الحکماء، در حکمت فلسفه کیمیا روزگار بود، دولت شاه گوید اکابر و فضل متفق که سخن ظہیر نازک تر و باطراوت تر از سخن انوری است، از خواجہ محمد الدین ہگر درین باب فتوای خواستند و حکم کرد که سخن انوری افضل است، صلاح اتابک قزل ارسلان والی شیراز است، آخرا وے ریخیرہ بخدمت برادرزادہ اش اتابک ابوبکر بن نصرة الدین جہاں پہلوان آمد، در تبریز فوت شد، در جوار خاقانی در کوہ سرخاب مدفون گردید ۱۲

۱۲ ملا ظہیر الدین، خلف ملا محمد راد تفرشی است، در شعر و انشاد دست تمام داشت، جامع فنون علمیه بود ۱۲
۱۳ ملا ظہیر، معاصر ملا طاهر و حمید بود ۱۲

تخلص	نام	سنه فوت	وطن	ملک	عم
ظہیر	ظہیر الدین محمود	.	سمرقند	خراسان	.

باب ع

عارف	میرزا محمد علی	۱۱۶۶ھ	تبریز	عراق عجم	محمد شاہ والی ہند
عارف	میرزا ابراہیم	.	اصفہان	"	.
عارف	ملا عارف	.	لاہور	ہندستان	.
عاشق	میر کریم اللہ عاقل خان	۱۱۲۵ھ	دہلی	"	فتح سیر والی ہند
عاشق	آغا محمد	۱۲۰۰ھ	اصفہان	عراق عجم	نادر شاہ قہرمان ایران
عاقل	نواب عاقل خاں	.	رے	"	اورنگ زیب عالمگیر والی ہند
عاقل	میرزا عاقل	۱۲۰۰ھ	دہلی	ہندستان	محمد شاہ والی ہند

ظہیر الدین محمد بن علی، در فضیلت ہنرمندی بے مثل بود، محمد عوفی گوید مدد صاحب دیوان
قیلح طغاج خاں بودہ، ۱۲

۱۱ میرزا محمد علی، از ہمصحبتان مرزا صاحب بود، و در سلک ملازمان نادر شاہ منتظم، نادر شاہ اوران نظم
شاہ نامہ خود نامور ساخت، ہمراہ سے بہند آمد و باز رفت، در آخر کہ نادر شاہ از دنا خوش شد میرزا گر خجہ بہند آمد
بدتے بانواب ابو النصر خاں صفدر جنگ نیشاپوری کہ صوبہ دار اودہ والہ آباد بود بسر برد، بعد چندی باز قصد
ایران کرد لیکن اجل گذاشت در حوالی سندھ فوت شد ۱۲

۱۳ میر کریم اللہ عاقل خاں، خلف نواب شکر اللہ خاں خاک راست ۱۲
۱۴ میرزا عاقل ہنرمند خاں چندی در دکن بانواب اصغیاہ بسر برد، بیا خوش فکر بود، صاحب دیوان ۱۳

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
عالی ^{له}	للا محمد	۱۱۳۴ هـ	صفهان	عراق عجم	.
عالی ^{له}	میرزا محمد نعمت ^{له}	۱۱۲۱ هـ	شیراز	فارس	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
عباسی	سید عباسی	.	صفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
.	شیخ عبد الحمید	.	لاهور	هندستان	صاحبقرانانی شاه جهان والی هند
.	عبدالوهاب	.	صفهان	عراق عجم	.
.	میر عبدالقادر	.	تون	خراسان	.
عبدی	للا عبدی	.	جانبذ	"	سلطان حسین میرزا والی سمرات

له ملا محمد در سخن سنجی و نکته شناسی استاد، طبیعی در تائیس بلاغت خلک بنیاد داشت اشعارش سر اسرار عالی و مضامینش اکثر عالی بود ۱۲

له میرزا محمد مخاطب حکیم دانشمند خاں شیرازی الاصل است پدرش حکیم فتح الدین بهمنده و میرزا محمد در هند متولد شد و با پدر بشیر از رفته کتاب علوم کرد و باز به هند مراجعت کرد و در مره ملازمان خلد مکان منتظم گردید رفته رفته بخطاب نعمت خاں دوار ونگی باورچی خانه، و در آخر عهد بخطاب مقرب خاں و خدمت جواهر خاں امتیاز یافت و بعد فوت خلد مکان در ملازمت شاه عالم بخطاب دانشمند خاں ملووا شد و بتحریر شاه نامه فرمان یافت، اما هنوز با تمام نرسانیده بود که فرانش در رسید، قطعه که بتقریب که خدائی کامران خاں موزول کرده بود، انمودگی از شوخیهای دست، علامه آزاد بگرامی شمس متینی بر آن قطعه نوشته است ۱۲

له شیخ عبد الحمید، شاگرد ابو الفضل اکبر آبادی است در عهد شاه جهان تخریر شاه جهان نامه ناموده شد اما بوجه کبر سن توفیق اتمام نیافت ۱۳

له میر عبدالقادر، وزیر ولایت خراسان بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
۰	شیخ عبدالحق	۰	غجدان	خراسان	سلطان محمد خوارزمشاه الی خوارزم
۰	عبدنسبی	۰	طهران	عراق عجم	ناصرالدین شاه قاجار الی ایران
عبید	خواجه عبید	۵۵۰	زاکان	»	شاه ابواسحق ابنجو الی شیراز
عثمان	محمد عثمان	۰	بخارا	خراسان	۰
عجبی	شمس الدین	۰	جرجان	طبرستان	۰
عجری	حسن بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
عراقی	شیخ فخرالدین ابراهیم	۴۸۸	همدان	»	علاءالدین بلبن الی هند
عرشی	طهاسپ بیگ	۰	اهنجان	»	شاه طهاسپ ماضی الی ایران

این شیخ عبدالحق، از خلفای اربعه شیخ نجم الدین گبر است ۱۲
 له خواجه عبید، فضل عظیم شان بود، رساله در علم معانی و بیان نام شاه ابوسحق حموی تصنیف
 کرده خواست که بگزاند میفرستد، قصه موش و گربه از تصنیفات دست، با خواجه سلیمان و غیره
 صحبتها داشت ۱۲

شمس الدین معاصر حکیم سنائی است در مع سامرجین قصیده مقصوده رباعیت سبب گفته ۱۲
 شیخ فخرالدین ابراهیم معاصر مولانا شمس تبریزی کمال خجندی مرید شیخ بهارالدین ذکریاتائی است
 تصانیف خوب از دیباگاهار مانده، از انجمله لغات است که بطور سوال شیخ محمد غزالی تعلیم آورده دیوان غرض
 مشهور است، در دمشق بقی پوشت و در صاحبه زیر پای شیخ ابن عربی مدفون شد ۱۲
 طهاسپ قلی بیگ در اول حال عهدی تخلص میکرد، از شعرا غزالی زمان

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمد
عرفی ۱۰	سید محمد جمال الدین	۹۹۹	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر شاه اهل هند
غزنی ۱۱	خواجه باقر	.	شیراز	"	شاه سلیمان صفوی اهل ایران
غزنی ۱۲	شیخ عبدالغفری	۱۰۸۹	هرات	خراسان	اوزنگ زیب عالمگیر اهل هند
غزنی ۱۳	خواجه غزنی الدین	.	شروان	آذربایجان	ابوالمظفر منوچهر شروانی شاه اهل شروان
غزنی	ملا محمد مومن	.	فیروز آباد	فارس	.
غزنی	ملا غزنی	.	یزد	عراق عجم	.
عسجدی ۱۴	حکیم عبدالغفری	۱۱۳۰	هرات	خراسان	سلطان محمود غازی اهل غزنی

۱۰ سید محمد جمال الدین، اول که بقیچور رسید پیشتر از همه شیخ فیضی آشنا شد، شیخ نیم باادخوب پیش آمد، آخر در میان شکریا، بافتاد، ادب حکیم ابوالفتح ربط پیدا کرد و بتتریب رفارش حکیم موصوف خانها مرتبط شد، غزنی بچنگی معانی و شنگی الفاظ، و غدوبت کلام، و نازکی ادا، و نازکی مضمون، ابا هم جمع نموده مولف جمع تفصیح جا گوید که دیوان غزنی مکرر بنظر رسیده، سیاق اشعارش پسندیده اهل این یازمیت، سی و شش سال عمر یافت و در لاهور فوت شد ۱۲

۱۱ خواجه باقر، مردی تجارت پیشه بود، از ایران به هندوستان تردد میکرد ۱۲

۱۲ شیخ عبدالغفری، صاحب فضل و کمال داتا دوزنگ زیب عالمگیر است ۱۳

۱۳ خواجه غزنی الدین، معاصر حکیم خاقانی و ابوالعلا و سید ذوالفقار بود ۱۴

۱۴ حکیم عبدالغفری، شاعر غزنی است ۱۵

۱۵ از اول بع شیراز است ۱۶

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
عشر ^{۱۱}	آقا علی	۰	صفهان	عراق عجم	۰
عشرت ^{۱۲}	ملا عشرت	۰	شیراز	فارس	۰
عشق ^{۱۳}	میرزا عبداللہ	۰	۰	۰	شاه سلیمان صفوی والی ایران
عصری ^{۱۴}	ملا عصری	۰	تبریز	عراق عجم	۰
عصار ^{۱۵}	ملا محمد	۵۶۵ھ	۰	۰	سلطان اویس لیکانی والی آذربایجان
عصمت ^{۱۶}	خواجه عصمت اللہ	۵۸۴ھ	بخارا	خراسان	امیر تیمور گورکان والی سمرقند
عطارد ^{۱۷}	شیخ فریدالدین	۵۹۲ھ	نیشاپور	۰	جلال الدین خوارزمشاه الی خراسان

۱۱ آقا علی از اربابی قویہ روشن (از توالع صفهان) است، استفادہ علوم از ملا شوشتری بنوہ کتب شری
بخدمت حکیم شافعی دیدہ، بہتہ آمد و مراجعت کرد، در مشہد وفات یافت و ہجادمون ش ۱۲
۱۲ میرزا عبداللہ خلف میرزا محمد شفیع مستوفی موقوفات مست، در زمان شاه سلیمان
صفوی فوت شد ۱۲

۱۳ ملا عصری، در مر و نشو و نمایافتہ و در اصفہان سکونت داشت ۱۲
۱۴ ملا محمد، مصنف مثنوی ہر و ماہ، و مداح سلطان اویس لیکانی ست ۱۲
۱۵ خواجه عصمت اللہ، در مح سلطان خلیل ابن میران شاہ، اشعار بسیار دارد ۱۲
۱۶ شیخ فریدالدین، یگانہ آفاق و قدوہ عشاق بود، در مراتب سخن کمال قدرت داشت، دیوان
غزل و ثنویات بسیار از وی یادگار ست، از انجملہ جوہر ذات، منطق الطیر، منظر العجائب، مصیبت نامہ
اشتر نامہ، بی سرنامہ، گل و بلبل، قصائد و رباعیات نیز بسیار دارد، مشہور ست کہ اشعار شیخ یکصد ہزار بیت ست
صاحب آتشکہ گوید کہ من پنجاہ ہزار بیت او را بدہم، در ذاقہ چنگیزی شہید شد ۱۲

خلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
عطارزی	حکیم عبدالرحمن	۰	فراه	»	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
عطائی	قاضی عطار الله	۰	سے	عراق عجم	شاه پادشاه پادشاهی والی ایران
عظیم	ملا محمد عظیم	۱۱۱۱	نیشاپور	خراسان	صاحبقران ابی شایبجان والی ہند
علا	شیخ علاء الدین	۰	اجوہن	ہندوستان	۰
علی	حاجی محمد علی	۰	اصفہان	عراق عجم	۰
علی	خواجہ علی شطرنجی	۰	سمرقند	خراسان	جلال الدین منبر سلجوقی والی خوارزم
علی	مولانا علی	۰	۰	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان
علی	علی قلی بیگ کمان	۰	مازندران	طبرستان	نورالدین جهانگیر شاہ والی ہند

۱۱ حکیم عبدالرحمن از احاد سلطان محمود غزنوی است، اشعارش نایاب است ۱۲
 ۱۲ قاضی عطار الله در شاہ پادشاه پادشاهی سلطان مراد خاندکار روم طالع بنظم آورده کہ مادہ تا یونج

الصالح غیر یافتہ ۱۲
 ۱۳ ملا محمد عظیم خلف ملا قیدی و برادرزادہ ملا نظیری نیشاپوری است، در سخوی کمال قدرت
 داشت، سخوی موسوم بہ نور عظیم از دست ۱۲

۱۴ خواجہ علی از یکہ تازان مہر کہ سخوی است، بالامعی بخاری و شمس خاند صاحب بود و ہمہ کاران

حکیم سوزنی بودہ اند ۱۲
 ۱۵ علی قلی بیگ ابن سلطان خلیفہ است، در زمان جهانگیر ہند ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
علی ^{له}	ناصر علی	۱۱۰۸ هـ	سمرقند	هندستان	اورنگ زیب عالمگیر والی ہند
علی ^ت	خواجہ علی غزیزان	۱۱۵۸ هـ	مستین	خراسان	علاء الدین خلجی والی خوارزم
علی ^ث	علی بن الیاس	.	بخارا	.	سلطان محمود غزنوی والی غزنی
علی ^ث	ملا متیم	.	کاشان	عراق عجم	صاحبقرانی شایہجان الی ہند
علوی ^ث	مولوی عبداللہ خان	۱۲۶۲ هـ	مونیخ آباد	ہندستان	ابوظہر بہادر شاہ

سلہ ناصر علی مرید شیخ معصوم خلف الصدق حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ ست در آغا خاں ملازمت میرزا فقیر اللہ مخاطب بسیف خاں بغرت احترام کرانید و بعد فوت سیف خاں بازو القار خاں پسر اسد خاں وزیر عظم خلد کمال صحبتش خوش آمد در مدح او غزلے طرح کردہ و یک نیم فرس نقد گرانایہ صلہ فیت اما از کمال وارستگی ہمہ را بر مردم رنج خود ملوث بدی نشد، بسیار ستغیانہ می زیست، سخن سنج والا فکر است، در آخر عمر از دکن بہ شایہ پان آباد آمد فوت شد و در حوالی مرقد حضرت نظام الملک سلطان اللہ قدس سرہ الغزیز دفون گردید، مثنوی او مشہور و مطبوع است ۱۲

سلہ خواجہ علی لقب غزیزان از اعاظم اولیاست حضرت مولوی معنوی شاہ باحوال و کردہ است ۱۲
سلہ علی بن الیاس باقی ہم صحبت بودہ ۱۲

سلہ ملا متیم مدتی در ہند در خدمت دارا شکوہ میو، توفیق زیارت مرین یافتہ در مکہ مکرمہ فوت شد ۱۲
سلہ مولوی عبداللہ خان مولدش متوقا مکنج ضلع فرخ آباد ست، در صغر سن با پدر بہر بلوغت و کسب علوم و تکمیل فنون از علمای نامدار آن یار نمود، جامع اکثریے از فضائل بود و در انشا و نحو وری قدرت تمام داشت، امام بخش صہبائی و محمد حسین مجوز ناظم اندوز، و مولوی اسین الدین خاں اسین دہلوی از شاگردان و ہند با شیخ ابراہیم ذوق و مومن خاں کمال اتحاد و ارتباط داشت، انشای صغیر لیل و صحت نامہ از مصنفات شریفہ اوست، بقربت قریبہ خاں مولف خاکسار بود، در آخر عمر بوطن مراجعت نمود و ہا آنجا فوت شد ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عهد
عماد ^{۱۰}	فقیه عمادالدین	۸۷۳ هـ	کرمان	خراسان	شاه شجاع والی فارس
عمادی ^{۱۱}	میر عمادالدین	۸۷۳ هـ	رے	عراق عجم	سلطان طغرل سلجوقی والی خوارزم
عمر ^{۱۲}	حکیم عمر خیام	۸۵۰ هـ	نیشاپور	خراسان	جلال الدین سنجر سلجوقی والی خوارزم
عمیق ^{۱۳}	شهاب الدین	۸۵۲ هـ	بخارا	"	"
عمید ^{۱۴}	عمید الدین	۸۶۹ هـ	دیلم	گیلان	سلطان محمد بن فیروز اتقان
عمید ^{۱۵}	خواجہ عمید عطار کتاب	۸۹۱ هـ	رے	عراق عجم	سلطان ابراهیم والی غزنی
عصری ^{۱۶}	حکیم ابوالقاسم حسن	۸۳۱ هـ	بلخ	خراسان	سلطان محمود غزنوی والی غزنی

۱۰ فقیه عمادالدین از دانشمندان کامل بود در تصوف صاحب سلسله است اشعار خوب از وی ضبط کرده اند در شیراز مدفون شد ۱۲

۱۱ میر عمادالدین از پهلوانان معرکه فصاحت است مداح عمادالدوله دیلمی است عمادی را غزنوی نیز گفته اند و بعضی او را پرنجاری گفته با عمادی شهر یاری یکدیگر دانسته اند و الله اعلم ۱۲

۱۲ حکیم عمر خیام نیمه میزدخت ازین و خیام ملقب شد فلون متداوله علیه الکتاب نموده جلال الدین سنجر سلجوقی او را بغایت محترم میداشت ربا عیادت و مشهور مقبول طابع است صاحب جمیع بعضی تخلص او خیام خوانده است ۱۲

۱۳ استاد شهاب الدین جمیع مخدولان ابتدای و اقرار داشته اند سامی شیدی هم تقدی که بعضی معارضه کرده ۱۴ عمید الدین از اعظم فضلا بود اشعارش اکثر منوع است مسعود سعد سیلیمان مرثیه و گفته است ۱۵ حکیم ابوالقاسم حسن ملک الشعراء عماد غزنوی است بر چهار صد شعر که هر یک یک زبان بود سروری نمود و یکی بر ستادی در اعتراف داشتند گویند شبیه برار بیت شعر گفته منتهی و احمق و عذرا از دست در غزنی مدفون است ۱۲

شخص	نام	سنة و قضا	وطن	ملک	عمد
عنوان	محمد رضا چلبی		تبریز	عراق عجم	
عبدی	قاسمی عبدالرزاق			خراسان	جلال الدین اکبر شاه والی هند
عید شمس	قاسمی سیح الدین	۳۸۵۶	ساده	عراق عجم	سلطان یعقوب کمان الی آذربایجان
عیسی	میر عیسی		یزد	"	شاه طهماسب صفوی الی ایران
عین القضاة	ابو الفضائل عبداللہ	۳۸۳۳	ہمدان	"	جلال الدین بخر سبقتی والی خوارزم

باب غ

غافل	محمد تقی		طائنان	شاه عباس ثانی والی ایران
غافل	مکت حمزہ خاں		سیتان خراسان	
غالب	میرزا اسد اللہ خاں	۳۱۲۸۵	دہلی ہندستان	ابو ظفر بہادر شاہ
غور می	میر بہان		کاشان	جلال الدین اکبر والی ہند

۱۲ سنة محمد رضا چلبی مواصرہ از طاہر نصیر آبادی است
 ۱۱ سنة قاسمی عبدالرزاق با قاسمی نور اللہ شوشتری مصاحب ہمدان بود در شعر صاحب دیوان است
 ۱۰ سنة قاسمی سیح الدین از فضلای عالی مرتبہ بود، اشعار بافرہ دارد کہ بے تامل فکر و مقولہ گفتگو
 بر زبانش جاری میشد و ایں کمال مرتبہ صفائی طبع است ۱۳
 ۹ سنة ابو الفضائل عبداللہ از اقران حسین بن نقوی حلاج است بابا طاہر عریان صحبت داشتہ
 جامع جمیع فضائل و علوم بود ۱۲
 ۸ سنة میر بہان در ہند فوت شد ۱۲

غرض	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
غوری	شاه غوری		شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
غریب	شاه غریب میرزا		یرات	خراسان	سلطان حسین میرزا الی خراسان
غزالی	میر اسلام		"	"	میرزا انیس گویا گویا الی سمرقند
غزالی	مولانا غزالی	۹۸۰	مشهد	"	جلال الدین اکبر الی هند
غضائری	ابو یزید محمد	۲۲۶	عراق	عجم	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
غضنفری	مولانا غضنفر		گلپایار	"	سلطان حسین میرزا الی خراسان

۱۰ شاه غریب میرزا، از اولاد سلطان حسین میرزا الی خراسان، در انشای نظم و شعر عیدیل در سده ۱۲
 ۱۱ میر اسلام، در روز و نایب یار و شاگرد حیدر گلچین پزست آینه آمده با مولانا غزالی مشهوری
 بتقریب تخلص مشاجرات کرد، طریقت شیخ تابع بود ۱۲

۱۳ مولانا غزالی ملک الشعراء از مشایخ شعرای زمان بهماسپنوی بود کلیاتش منقذ و نثر است
 و مثنویات متعدد دارد از آن جمله مثنوی شجاعت حیات و اسرار المکتوبات و نقش بیع مست با شیخ فیهی
 صحبت داشت در سبب حال بد کن افتاد اما در آنجا کارشش رفتی نگرفت، بعد مقتول شدن خان زمان طمان
 رو باستانه اکبری آورد و بطلب ملک الشعراء سر فراز گردید، در گجرات فوت شد ۱۲

۱۴ ابو یزید محمد از اعظم شعراء اکابر بلخاست، خدمت سلطان محمود غزنوی آمده گوی شهرت
 از شعرا پای تخت در بود ۱۲

۱۵ مولانا غضنفر، از مشایخ فضلا و معارف بلخاست گلپایار، قریه ایست از قلم غضنفری اکثر
 اوقات در کاشان بسر برد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
غنی ۱۰	غنی بیگ		همدان	عراق عجم	جلال الدین کبروالی هند
غنی ۱۱	میر عبد الغنی		تفرش	"	"
غنی ۱۲	محمد طاهر	۱۰۶۹	کشمیر	هندستان	صاحبقران ثانی شاهجهان الی هند
غنی ۱۳	محمد اکرم	۱۱۱۰	کنجاوه	"	اورنگ زیب عالمگیر الی هند
غواصی ۱۴	مولانا غوصی	۱۱۱۰	یزد	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی الی ایران
غیاث ۱۵	غیاث الدین منصور	۱۱۲۵	شیراز	فارس	سلطان حسین شیرازی الی خراسان
غیرتی ۱۶	ملا غیرتی		"	"	جلال الدین کبروالی هند

۱۰ غنی بیگ بسیار عالی طبع بود و هند آمده مدتها بسر کرده ۱۲

۱۱ میر عبد الغنی، از سادات جلیل القدر تفرش است از اعمال قم ۱۲

۱۲ محمد طاهر، از مردم کشمیر بود، صحبت میرزا صاحب ابوطالب کلیم و حاجی محمد جان قدسی دریافته، درستی زبان روانی الفاظ و لطافت معانی او مقبول همه بود از خطه کشمیر مثل او کسی بر نخواست،

دیوانش قریب ده هزار بیت است ۱۲

۱۳ محمد اکرم، از مردم لاهور بود، ثنوی قصه عزیز و شاه بافره گفته ۱۲

۱۴ مولانا غوصی، قصائد دروح الهیه یکصد هزار بیت گفته ۱۲

۱۵ غیاث الدین منصور حلوانی، پسر میرزا الدین شیرازی است که صاحب شاهی تبرید و عرفیه و متقابل علامه دانی بود، شاگرد نظام دست نجیب است، در اواسط حال از شیراز باصفهان آمد و از نوادگان

۱۶ تنجا صحبت بسیار دیده در آنجا متوطن شد. کتبش از بام افغان و جابجی سپهر ۱۲

۱۷ ملا غیرتی، در شاعری پهلوان بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قافا	وطن	ملک	عبد
غیمور	میرزا حسن غیمور	.	کرمان	خراسان	.
باب قافا					
فاتح	میرزا رضی	.	رشت	گیلان	فتح سیروالی هند
فاخر	ملافاخر	.	بهمنان	فارس	شاه بهمنان صفوی والی ایران
فارغی	شیخ ابوالوحد	۹۴۲ هـ	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات و همایون پادشاه والی هند
فارغی	امیر فارغی	۱۱۰۰ هـ	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
فارغی	.	.	هرات	خراسان	.
فاشع	چلی بیگ	.	تبریزی	عراق عجم	.
<p>۱- میرزا حسن در مقدمات علمیه شعر مهارتش بحد کمال بود، شعرش کمال رتبه چاشنی دارد،</p> <p>مثنوی خوبی در بحر مثنوی مولوی مثنوی گفته، در کرمان فوت شد ۱۲</p> <p>۲- میرزا رضی در ایام انقلاب ایران بهند آمد، دیوانش قریب به چهار هزار بیت میرسد، مشتمل بر حقائق و معارف، درویش صاحب حال مثنوی آگاه بود، در میان قصبه سروج و بلدة آجین از دست طاعون الطریق شربت شهادت چشید ۱۲</p> <p>۳- ملافاخر بصفتان حمید تصف بود، در خدمت زماں خاں حاکم کیلویه سیری کرد ۱۲</p> <p>۴- شیخ ابوالوحد از شعرای جلیل القدر است، متناوب به نبوه و نبذت میاوش و اکثر شاهانده معاصر مولوی است</p> <p>۵- چلی بیگ مشهور به علامه تبریزی، در شیراز تحصیل علوم نمود، از شاگردان فاضل میرزا جان است</p>					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
فاضل	ملا فاضل	۹۰۴	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فانی	میر علی شیر نظام	۹۰۴	هرات	خراسان	صاحبقران فی شاه جهان الی هند
فانی	شیخ محمد حسن	۹۰۸	کشمیر	هندستان	شاه جهان الی هند
فانض	ملا محمد نصیر	۱۱۳۴	اهر	عراق عجم	نورالدین جهانگیر شاه والی هند
فانض	میرزا محمد فانض	۱۱۳۴	نطنز	طبرستان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
فانض	میرزا باقر	۱۱۳۸	مازندران	طبرستان	

۱- ملا فاضل، نواده میر شانه، مرد درویش بود، شعرش از صد هزار بیت تجاوزست ۱۲

۲- میر علی شیر نظام الدین، به زبان شعر مفید و عربی فارسی و ترکی تخلص می در ترکی نوایی، در در فارسی فانی است، از فضائل علوم بهره وانی داشت، وزیر سلطان حسین میرزا بود، در خدمت مولوی جامی است تمام داشت، انوار رحمت ماده تلخیص فوت او است ۱۲

۳- میرزا محسن، شاگرد ملا یعقوب کشمیری و استاد ملا طاهر غنی و حاجی محمد اسلم ساکن کشمیری است، از فضیلت کشمیر بود، دیوانش قریب پنجاه هزار بیت است ۱۲

۴- ملا محمد نصیر، از ارشد تلامذه میرزا صاحب است، تخلص هم از ویافته، در سخوری از استادان گویاست می رود، وقتیکه محمود خان افغان صفهان را محاصره کرد و باطل طبیعی فوت شد ۱۲

۵- میرزا محمد فانض، بلازمت صاحبقران ثانی سرفراز بود، خطوط خوب می نوشت، در گجرات فوت گردید که در قمر کشید رحمت واصل، ماده تلخیص وفات او است ۱۲

۶- میرزا باقر، از کهنه شاعران بود، بقع اطوار میرزا صاحب میکرد، شعرش بهر روز خالی از ستان نبود، غیر از غزل چیزی ننگفت، در بلده بارز و شش مازندران رحلت کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عمد
فائق	محمد امین	۰	اصفهان	عراق عجم	
فائق	سید محمد	سنه ۱۰۰۰	هرات	خراسان	اوزنگ نیک عالمگیر والی هند
فتح	شاه فتح الله	سنه ۹۹۶	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
فتح	ملا فتح الله	سنه ۱۰۲۶	اصفهان	عراق عجم	نور الدین جهانگیر والی هند
فتحی	ملا فتیحی	سنه ۱۰۳۵	اردستان	"	سام میر اصفوی والی ایران
فتوحی	حکیم اشیر الدین	۰	مرو	خراسان	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فتوری	میرزا نوری	۰	هرات	"	"
فخری	شمس الدین	۰	"	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
فخر	فخر الدین محمود	۰	نیشاپور	"	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
فخر	فخر الدین اسعد	۰	جرحان	طبرستان	سلطان طغرل سلجوقی والی خوارزم

۱۰ شاه فتح الله در علم حکمت و دستگاه عالی داشت، تهنه آمده درگذشت ۱۲

۱۱ حکیم اشیر الدین محمد عوفی گوید که مشاعات مناظرات و بی با انوری مشهور است ۱۲

۱۲ میرزا نوری مدتها در هرات شیخ الاسلام بود، در کمال زهد و پرستشکاری عمر گذراند

در هرات فوت شد ۱۲

۱۳ فخر الدین محمود مستجمع جمیع کمالات بود، تصانیف عالیہ در بعضی علوم از وی باقی است

در خدمت بهرام شاه غزنوی کمال حرمت داشت ۱۲

۱۴ فخر الدین اسعد از قدماے شعراست، مثنوی و دیس و ریس از وی یادگار است ۱۲

تخلص	نام	سنة و قافا	وطن	ملک	عهد
فخری	شمس الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه طهماسبی الی ایران
قدائی	شیخ قدائی	۹۷۷	شیراز	فارس	
قدائی	محمد دبیک	۰	طهران	عراق عجم	عبدالله قطبشاه الی دکن
فرح	فرح الله	سنه	شوشتر	فارس	
فرخی	استاد ابوالحسن علی	۱۰۲۹	سیستان	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
فردوسی	حکیم ابوالقاسم	۱۰۱۶	طوس	"	"
فرشته	محمد قاسم بنده شاه	۰	استرآباد	طبرستان	ابراهیم عادل شاه الی دکن

له شیخ قدائی خلفا الصدق شیخ شمس الدین محمد لاجی شایع گلشن راز محمود شبستری است

لهذا اورا شیخ زاده می خوانند، از محققان زمان خود بود ۱۲

۱۲ له فرح الله از افاضل زمان است، مدتها در هند بوده، دیوان و قریب هفت هزار بیت میرسد

۱۳ له استاد ابوالحسن علی، گویند که او شاگرد حکیم عنصری است، بخدایت سلطان محمود غزنوی

آمده ملازم گردید و اعزاز یافت، دولت شاه اورا ترندی، و محمد عوفی سکنی گفته است ۱۲

۱۴ له حکیم ابوالقاسم شیخ نظامی بشاردی و بندگی او اقرار کرده، پیرش

باغبان چهارباغ موسوم به فردوس بود، بعد از آنکه بمقتضای فطرت اصلی بکفایت اشعار مبادت

نمود فردوسی تخلص کرد، در طوس مدفون شده، شاهنامه او که بفرمایش سلطان محمود نوشته

مشهور آفاق است ۱۲

عصر	ملک	وطن	سنة وفات	نام	خاص
شاه عباس ماضی الی ایران	عراق عجم	کاشان	۱۰۲۴	ابو تراب بیگ	فرقتی
نادر شاه قمران ایران	.	.	.	میرزا محمد علی	فروغ
شاه جهان والی هند	هندستان	کشمیر	۱۰۵۰	ملاحسن	فروغی
اتابک سعد بن گئی الی فارس	عراق عجم	اصفهان	.	فریدالدین احو	فرید
سلطان شجر سلجوقی الی خوارزم	خراسان	جابر	.	فریدالدین کاتب	فرید
جلال الدین اکبر والی هند	عراق عجم	تبریز	.	محمود بیگ	فنون
شاه عباس ماضی والی ایران	خراسان	مهرات	۱۰۳۱	میر فصیحی	فصیحی

له ابو تراب بیگ، از اهالی انجuran است، نادر کاشان نشو و نمایافته، اول کامی تخلص میکرد
آخر فرقتی قرار داد، دیوان یک هزار بیت دارد ۱۲

له میرزا محمد علی، تولدش در سنه کنیز و صده چهل و پنجی است، اشعار خوب از آن جمیع خصال سرزده ۱۲
له ملاحسن، چون صاحبقران فی شاه جهان به کشمیر آمد، فرغی و دشمنی زاده طبع خود بعضی سانسید
پسند افتاد، و هزار و پوه صله یافت ۱۳

له فریدالدین احو، از شعری فصیح و بیخ بود، خواجگامی را خدمت کرده است و با جمیع مکره صیت داشت ۱۲
له فریدالدین کاتب، از شعری مان و بنای دوران بود، مکر عونی گوید که در رخسار انجور مت و ریایم ۱۲
له محمود بیگ، مجموعه کمالات مصوری و معنوی بود، در سخنری بیگانه اتفاق، و در علم سیاق و حساب
و تاریخ طاق، بهند آمده ملازم اکبر شاه و جهانگیر شاه بغیرت تمام بود ۱۲

له میرزا فصیحی، از سخنوران فصیح بیان است، میان او و حکیم شامی شاعر است و

مهاجرات بود ۱۲

شخص	نام	سنه و قات	وطن	ملک	عمد
فصیحی	میر فصیحی	.	تبریز	عراق عجم	شاه طهماسب صفوی والی ایران
فصلی	حکیم فصلی	.	هراتقان	ر	امام قلی خان الی شیراز
فصلی	ملا فصلی	۹۸۶ هـ	بغداد	عراق عرب	شاه طهماسب صفوی الی ایران
فطرت	میر میرالدین	۱۱۰۱ هـ	قم	عراق عجم	اوزنگ زیب عالمگیر والی هند
فغانی	بابا فغانی	۹۲۵ هـ	شیراز	فارس	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
فقہور	حکیم محمد حسین	۱۰۳۰ هـ	لاہجان	طبرستان	نورالدین جهانگیر والی هند

ملا فصلی از شعرائ مشهور زمان است، در عربی و فارسی و ترکی صاحب شکاه بود و بهر زبان اشعار آید و در ۱۲۰۲

میر میرالدین مخاطب بپوشی خان، از عظم سادات موسوی قمی است در صفتان تحصیل علوم پرداخت بدایع فضل و کمال رسید، از پیشگاه اوزنگ زیب به خطاب خانی و دیوانی دکن سر فرار کرد و به شیراز فطرت تخلص میکرد بعد از آن موسوی اختیار کرد، و فاش در سرزمین دکن رود و در ۱۲۰۱

ملا بابا فغانی، مجتهد فن بخوری است، پیش از وی احدی بدین روش شعر نگفته، پایه سخنوری را بجای رسانید که اکثر استادان مثل وحشی یزدی، نظیری نیشابوری، ضمیری صفهانی، حسین ثانی، عربی شیرازی، صفائی اصفهانی، حکیم رکنالسیح کاشی و مختتم کاشی و غیره متفرد و شاگرد و خوشه حسن خرم طراوید، صاحب دیوان است قصاید صاف دارد اما بغزل سلیق مایل است ۱۲۰۲ هـ حکیم محمد حسین در اوایل حال در ایران رتبی تخلص میکرد بعد از آنکه به هند آمده ملازمت سلطان پرویز ابن جهانگیر شاه اختیار نمود و فقہور تخلص کرد ۱۲۰۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
فقیر ^{۱۰}	میر شمس الدین	۸۳۱ ^{هـ}	دهلی	هندوستان	محمد شاه والی هند
نکارتی ^{۱۱}	قاضی احمد	.	اسفراین	خراسان	شاه طهماسب قاضی والی ایران
فکری ^{۱۲}	سید محمد	۹۶۳ ^{هـ}	مشهد	"	جلال الدین اکبر والی هند
فکری ^{۱۳}	سید محمد رضا	۱۰۲۰ ^{هـ}	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس قاضی الی ایران
فکرش ^{۱۴}	غیاث الدین منصو	.	.	.	اوزنگ نایب عالمگیر والی هند
فکلی ^{۱۵}	استاد نجم الدین محمد منو	۱۰۵۰ ^{هـ}	شروان	آذربایجان	سلطان نوچهر شورشاه الی شروان
<p>۱۰ میر شمس الدین، ولادتش در شاهجان آباد در سنه هزار و یکصد و پانزده دی داد، از اعیان آن ملکه فاخته دیوانش به هفت هزار بیت میرسد، دو منظوم در سبک نظم کشیده ۱۲</p> <p>۱۱ قاضی احمد، از فضلاء مشهور اسفراین است، در کتب فنی حاضر جوابی گنانه بود ۱۲</p> <p>۱۲ سید محمد، لقب جامه باف و مشهور به میر رباعی از شعرائی مقرر در کار بود، در زمان اکبر شاه بتدویر و در مرغ وی اشعار گفت که گفتا فرد که میر رباعی سفر نو، ماده تین فو ت اوست ۱۲</p> <p>۱۳ سید محمد رضا، ذوق شاعری بسیار داشته، بر کن آمد، در علم سیاق صاحب قوف بود، معاصر شقای اصفهانی است ۱۲</p> <p>۱۴ میر غیاث الدین منصو، بهند آمو دیوانه ترتیب ۱۲</p> <p>۱۵ استاد نجم الدین محمد مومن، با حکیم خاقانی در خدمت ابوالکلام گنجوی تحصیل مراتب نظم نموده مشهور آفاق بود، در شاعری که مولد اوست مدفون شد ۱۲</p>					

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
فتائی	میر کمال الدین حسن	۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میر والی خراسان
قوجی	مقتسیما	۰	نیشاپور	"	شاه جهان والی هند
فوتی	ملاقوتی	۰	یزد	عراق عجم	"
فهمی	ملافهمی	۰	کاشان	"	شاه عباس ماضی والی ایران
فهمی	حکیم محمدالدین	۰	بخارا	خراسان	"
فیاض	عبدالرزاق	۰	لاهیجان	طبرستان	عباس شانی والی ایران

۱۰۴۰ میر کمال الدین حسن در سنخوری یگانه و به بهر مندی افسانه بود ۱۲
 ۱۰۴۱ مقتسیما، پسر ملا قیدری و برادر نظیری نیشاپوری است، در وطن خود
 وفات یافت ۱۲

۱۰۴۲ ملا فهمی، صاحب دیوان است، دمشقی یزدی را بهر یک گفته، با حاکم کاشی دیگر معاشرین
 مهاجرات و مشاعرات بسیار نمود ۱۲

۱۰۴۳ عبدالرزاق، از افاضل عصر و احاطه دهر است، مشهور به قتی است، شاگرد مولانا
 صدرالدین ابوسعید شیرازی و همسنگ ملا محسن کاشی است، جامع علوم عقلیه و نقلیه بود،
 کتاب گوهر مراد و شرحی در فارسی بر نهضت شیخ ابن عربی از دوست، دیوانش نیز از آن
 دوازده هزار بیت است ۱۲

مدرس	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
فیضی	ابوالفیض	سنة ۱۰۸۰	اگره	هندستان	جلال الدین اکبر والی ہند

باقی

قآنی	سنة ۱۲۷۰	.	.	.	ناصر الدین شاہ قاپواری بریل
قاسم	سنة ۹۸۷	اردستان	عراق	عجم	.
قاسم	سنة ۱۰۶۰	مشهد	خراسان	.	شیخ جان الی ہند

ابوالفیض پیر شیخ مبارک و از اولاد شیخ احمد گوری است، صاحب تصانیف عید ابود
از ان جملہ تفسیر سوطی الامام کہ بہ صنعت اہمال تمامی قرآن مجید را تفسیر کردہ کہ بر وزارت علم ابرہان
ساطع تواند بود، صاحب تذکرہ مجمع لغتہا نوشتہ کہ "سموع افتادہ کہ شیخ فیضی نیزہ قرآن مجید را
بے نقط تفسیر کردہ، کشتہ بے جاں کشیدہ، عجب از مولف تذکرہ کہ چہ قدر راہ تصدیق نمائند
و خون انصاف برگردن گرفتہ و عجب تر آنکہ جنس تفسیر را کہ از عجائب روزگار است یکس نظر ندیدہ و
خبر نگرفتہ کہ تمام قرآن مجید را تفسیر کردہ است یا نیمہ آن را، شیخ فیضی دیوان قصائد و غزل و مثنوی
دارد، خاصہ مثنوی نلدین، گلدرستہ ریاحین فصاحت است ۱۲

ابو محمد قاسم، معاصر تقی اوحیدی است ۱۱

ابو محمد قاسم دیوانہ، در اوائل عمر مدتها در اصفہان تحصیل علوم مشغول بود
از ان جا بہندوستان آمد با فائزہ دیوانہ مشہور شد، دیونش متداول است، شاگرد
میرزا صاحب بود ۱۲

تخلص	نام	سند و قضا	وطن	ملک	عبد
قاسم	سید معین الدین	۵۸۳۷	تبریز	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی هرات
قاسم	نواب قاسم خان	۵۸۴۷	جوئن	خراسان	جهانگیر والی هند
قاسم	میرزا قاسم	.	گونا باد	"	شاه اسماعیل صفوی الی ایران
قاسم	ملک قاسم	.	قره دین	عراق عجم	.
قاسم	مولانا قاسم	.	ولیم	"	.
قاسم	قاسم خان	.	.	.	جهانگیر شاه والی هند
قاسم	شیخ ابوالقاسم	.	گازرون	فارس	.

۱- سید معین الدین قاسم انور، مرید شیخ صدر الدین خلف شیخ صفی الدین اربوسی است از شیخ خود قاسم انور لقب یافته، بر صحبت سید نعمت الله کرمانی رسیده، چهار بار پیاده حج کرده مدتی در هرات سکونت داشت، از اصحاب شاهرخ مرزا توهم نموده بهمرقتد رفت از مرزا انصاریک تلفظها دید، در جام متوقف گردید و بهانجا فوت شد ۱۲

۲- میرزا قاسم جامع کلمات صوری و معنوی بود، در ریاضت تمام کشیده مرآت سرداران این علم گردید، تتبع خدمت شیخ نظامی کرده است، تا بنامه اش که فتوحات شاه اسماعیل نظم نموده است بهتر از سایر تشویحات است ۱۲

۳- مولانا قاسم، طبابت مهارت خوب داشت بهند آمده و همدران بسر برد، و علم از تالیفات و تالیفات خود قاسم خان، همان جهانگیر شاه است، محمد طاهر نصیر آبادی احوال او ذکر کرده خود مفصل نوشته است ۱۲

۴- شیخ ابوالقاسم، از شیخ زادگان گازرون است که در ان میرزا جان شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
قاضی	شمس الدین عابدی	۱۱۳۹	قزوین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی هرات
قاضی	قاضی سنجان	۱۱۳۹	سنجان	خراسان	میرزا والی خراسان
قانع	آقا سیب	۱۱۳۹	کاشان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی الی ایران
قبول	میرزا عبدالغنی بیگ	۱۱۳۹	کشمیر	هندستان	فرخ سیر والی هند
قدری	ملا قدری	۹۸۹	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر والی هند
قدسی	میر حسین کر بلانی	۱۱۵۶	هرات	خراسان	"
قدسی	حاجی محمد جهان	۱۱۵۶	مشهد	"	شاه جهان والی هند
قدسی	حکیم مصطفیٰ	۱۱۵۶	گیلان	طبرستان	شاه عباس فی صفوی الی ایران

له قاضی سنجان از اولاد شاه سنجان است، مثنوی منظر الابصار از منظومات دست که در تبق خزن اسرار بنام میر علی شیر گفته ۱۲

له میرزا عبدالغنی بیگ در فن شعر از میرزا دارا رب جویا تربیت یافته است در زمان محمد فرخ میر بادشاه بدلی آمده معروفه امرای عظام شد و در او اهل جلوس شاه عالم پناه در گذشت ۱۲
له ملا قدری باغی و قیدی و غیرتی و طحی و مطح بو، قبل از عرفی با اتفاق قیدی بهند نزدیک به موت شد
له میر حسین کر بلانی، گویند در سبزه دار توطن نمود، مدت در هرات بسر کرد و با محمد فعال حکم انجا کمال ارتباط داشت ۱۲

له حاجی محمد جهان از فضیای زمان است بهند و شان آمد و از مقربان درگاه شاه جهان شد بنصب ملک الشعرائی سرفراز شد شاهنامه که بنام صاحبقران فی نوشته شده تا تمام ماند ۱۲

له حکیم مصطفیٰ، معاصر قی او حدی است، بهند آمد ۱۲

شخص	نام	سند	وطن	ملک	عهد
قرنی	حکیم نورالدین محمد	.	گیلان	طبرستان	شاه عباس باضی الی ایران جلال الدین کبیر شاه الی هند
قرنی	ملاقربی	.	دماوند	خراسان	شاه جهان والی هند
قرنی	ملاقربی	.	گیلان	طبرستان	.
قزلباش	ملا محمد قاسم	.	مشهد	خراسان	شاه سلیمان صفوی الی ایران
قزلباش	قاسم بیگ افشار	.	.	.	شاه طهماسب صفوی الی ایران
قطران	حکیم قطران	۳۶۵	تبریز	عراق عجم	سلطان سنجر سلجوقی والی خوارزم
قطب	ملا قطب الدین	.	شیراز	فارس	اتابک ابوبکر والی شیراز

شاه حکیم نورالدین محمد، برادر حکیم ابو الفتح گیلانی است، در جودت طبع، تیزی فهم، علوم سمی و کائنات انسانی صاحب کمال بود ۱۲

۱۱ ملا قرنی، در شاعری کمال قدرت نهایت مهارت داشت، مدتها در بغداد بسر نموده به کمال
۱۲ در کمال در کشمیر گذرانید، همانجا فوت شد، معاصر قی احمدی است ۱۲

۱۱ ملا قاسم بیگ افشار، شاعر و خوشی با فنی است ۱۲
۱۱ حکیم قطران، پیادان، سرمدی بخندری است، همدردی او را تبریزی در نرسنه دولت و غیره
ویرا ترمذی در نرسنه اند و اشعارش ابهام رود که خوانده اند، اگر چه در روش طریقه و متعهد
اما معبود همین ایشان، در زمان تفاوت بعید است، گویند حکیم انوری در فن شعر تقلید اوست،
و یارانش بزاریت میرسد ۱۳

۱۱ ملا قطب الدین، از شعرای زمان بوده، معاصر سعدی شیرازی است ۱۲

ملخص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عہد
قمری ^{۱۰}	سراج الدین	۸۶۸۰ سنه	قزوین	عراق عجم	سلطان ابوسعید خاں فی فارس
قوامی ^{۱۱}	میر قوام الدین	۸۹۵۰ سنه	اصفہان	—	شاہ طہماسپ پاشا فی ایران
قیری ^{۱۲}	شیخ قیری	۰	بغداد	عراق عرب	—
قیدی ^{۱۳}	ملاقیدی	۸۹۹۰ سنه	شیراز	فارس	جلال الدین اکبر شاہ فی ہند
قیدی ^{۱۴}	ملاقیدی	۰	کرمان	خراسان	شاہ سلیمان صفوی فی ایران
قیصری ^{۱۵}	ملاقیصری	۱۰۲۲ سنه	ہمدان	عراق عجم	صاحبقران ثانی شاہ جمال فی ہند
قیلان	قیلان بیگ	۰	بخشاں	خراسان	نور الدین جہانگیر شاہ و الی ہند

۱۰ سراج الدین مولف تذکرہ صبا و نوازش کہ گاہی سراج شہم تخلص میکرد در اصل مولف شش خلاف کردہ اند بعضی اور انوار زری و بعضی جہانی و بعضی آملی و دیگران قزوینی دانستہ اند ۹۱

۱۱ میر قوام الدین بسیار عظیم القدر و بلند مرتبہ بود، در زمان ولت شاہ اسماعیل صفوی شغل صدر الدین^{۱۱} شہ شیخ قیری، از قیرداکلامش اسحہ غیر ہشام جاں میرسد، از شائع کرام سلسلہ طبع صوفیہ بود^{۱۲} ۱۲ ملاقیدی، شاعر فاضل و مجموعہ کلمات ہنرمندی است، با عربی صحبتہا داشت بہجت اکبر شاہ رسید، در ہند فوت شد ۱۳

۱۳ ملاقیدی، در دیش خصال و پسندیدہ افعال بود، در اصفہان در مدرسہ ملا عبد اللہ سکونت داشت ۱۴

۱۴ ملاقیصری، بسیار خوش صحبت و خوش مزاج بود و تہند آمدہ در گجرات فوت ہما چنا در فون گردید ۱۵

باب ۴

تخلص	نام	سند و وقت	وطن	مکان	عمر
کاتب	یوسف شاه	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
کاتب	محمد بن عثمان	.	بلخ	"	سلطان محمود غازی والی غنی
کاتبی	محمد بن عبداللہ	۸۳۹ھ	نیشاپور	"	امیر تیمور گورگان الی سمرقند
کاشف	.	.	بخارا	"	.
کاشف	آقا اسماعیل بگ	.	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
کاشفی	محمد بن اعظم	۸۵۰ھ	سبزوار	خراسان	سلطان حسین میرزا والی خراسان

یوسف شاه، از خطاطان شهر هرات است؛ با امیر علی شیر معاصر بود ۱۲
 محمد بن عثمان، معاصر حکیم عنصری نجفی و شاگرد ابوالفضل سگری است ۱۲
 محمد بن عبداللہ، در دراجی امیر تیمور صاحبقران شاه رخ مرزا داد و بخوری داده،
 در دانش در طاعون استرآباد واقع شد، قصه ناطق و منظور را در مثنوی موسوم به مجمع البحرین که
 ذوی بحرین و ذوق فیتین است نظم کرده ۱۲

آقا اسماعیل بگ، مثنوی در بحر تحفه العراقین دارد ۱۲
 محمد حسین بن اعظم، صوفی کامل و درویش خداپرست بود، در علوم عربیه و
 فنون علمیه کمال قدرت و مهارت داشت، اخلاق کریمه، اخلاق محسنی، انوار سیملی،
 لب لباب (خلاصه مثنوی مولانا روم)، تفسیر حسینی، و مخزن الانشا از تصنیفات شریفه

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عند
کاشفی	ملا کاشفی	۰	بختان	خراسان	صاحبقرانی شاهجهانی الی هند
کاشی	آقا حسن	۹۹۹ هـ	آمل	طبرستان	شاه طهماسب صفوی دالی ایران
کاظم	سید کاظمی	۰	تبریز	عراق عجم	سلطان حسین میرزاوالی خراسان
کافی	ملا طاهر الدین	۰	همدان	—	جلال الدین ملکشاه سلجوقی الی ایران
کافی	میرزا کافی	۰	اردباد	آذربایجان	شاه عباس ماضی الی ایران
کاکا	ملا کاکا	۹۸۹ هـ	قزوین	عراق عجم	شاه طهماسب ماضی صفوی الی ایران
کال	قوام الدین عمید	۰	شیراز	فارس	۰

۱۰ ملا کاشفی، در ۳۳۰ هـ وارد هندوستان شده ۱۲

۱۱ سید کاظمی، هفتاد و نهمین مرتبه از تبریز است چون همیشه اوقات در کاشان گذرانید به کاشی مشهور شد ۱۲

۱۲ ملا طاهر الدین محمد عوفی توصیف جلالت شان بسیار کرده، در عهد ملک شاه آواز شاعری او عالم را فرا گرفت ۱۲

۱۳ ملا کاکا، معلوم نیست که لفظ کاکا اسم یا تخلص یا لقب باشد، از شعرای زبان طهماسبی و اشعارش مقبول انام بود ۱۲

۱۴ قوام الدین عمید، داغستانی گوید که تقی اوجدی نوشته که وی پسر استاد علی طبرستان است که در شیراز بود، هند آمد و مدت ملازمت کرد، از علوم بے بهره بود، اما ذهن سلیم و طبع مستقیم داشت، تقی اوجدی او را دیده است ۱۲

تخلص	نام	سنه و قاف	وطن	ملک	عبد
کامل شاه	ملک سعید	.	خلخال	اذربجان	.
کافی	ملاکامی	.	سبزوار	خراسان	سلطان حسین میرادالی هرات
کافی	کمال الدین شاه حسین	.	همدان	عراق عجم	"
کافی	ملاکامی	.	لایجان	طبرستان	.
کرمی	بهارالدین	.	یزد	عراق عجم	.
کرمی	بهارالدین علیاکبریم	.	سمرقند	خراسان	ملک شمس الدین کرمانی هرات
کسانی	حکیم محمدالدین ابونحن	.	مرو	"	سلطان محمود غزنوی الی غزنی
کسری	محمد قاسم	.	کاشان	عراق عجم	.
کسونی	ملاکسونی	.	یزد	"	.

۱۵ ملک سعید از اعظم خلخال است در شیراز سکونت داشت اوقات خود را بطلب تعلیم و کتب تصوف مصروف میداشت سبب جمع جمیع علوم بود ۱۲
 ۱۶ ملاکامی، روزی چند در خدمت مولانا جامی علیه الرحمة مشغول تحصیل کمالات بود ۱۲
 ۱۷ بهارالدین بیشتر در کاشان بسر میبرد ۱۲
 ۱۸ حکیم محمدالدین معاصر رودکی بود، حکیم ناصر خسرو زمان او را دریافته است گویند که عمرش از حد طبیعی در گذشته بود، محمود غزنوی را دریافته و مرجع و مرجع کرده است ۱۲
 ۱۹ محمد قاسم از اولاد ابلی شیرازی است ۱۲

تخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عهد
کفری ^{۱۱}	میر حسین	۱۰۱۰	ترت	خراسان	جلال الدین کبیر شاه والی هند
کفشگر ^{۱۲}	ملا کفشگر	.	گازرون	فارس	.
کلامی	مصلح الدین	.	لار	"	.
کلامی ^{۱۳}	ملا کلامی	.	اصفهان	عراق عجم	سلطان ابیهیم ابن سئوشاه الی عز
کلا ^{۱۴}	امیر خواجه کلا	.	کرمان	خراسان	ظیر الدین بابر شاه الی هند
کلیبی ^{۱۵}	کلیبی بیگ و القدر	.	.	.	نور الدین جهانگیر شاه الی هند
کلیم ^{۱۶}	ابوطالب	۱۰۶۱	همدان	عراق عجم	"

۱۱ میر حسین از خوشش لای مان بود، بعوفطرت صفائی ذهن نظیر داشت، در
هندوستان مدتها گذرانید، با ملا نوعی خوشانی مصاحب بود ۱۲

۱۲ ملا کفشگر، در شاهراه سنخوری آهینس قدم بود ۱۳

۱۳ ملا کلامی، برادر سلامی ست، تقی اوصدی ویرا دیده ست از شعرائی مان دبود ۱۴

۱۴ امیر خواجه کلا، از مادر الهه ست، از بیم طماعت که ریخته به سنده رفت ۱۵

در عهد بابر شاه حاکم قندهار بود ۱۶

۱۵ کلیبی بیگ و القدر، در عهد جهانگیر با اتفاق برادر خود بهند آمد و بهانجا فوت شد ۱۲

۱۶ ابوطالب، در عهد جهانگیری سیرتند فرامید و به شاه نواز خاں ابن میرزا ستم صفوی

مربوط گشت و در خدمت صاحبقران ثانی مغزو بوده ملک الشعر اگر دید، در کشمیر قالب می کرد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
کمال ۱۰	کمال الدین سمنیل	۷۶۳۵	اصفهان	عراق عجم	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ۱۱	کمال الدین مسعود	۷۶۹۳	بخند	خراسان	امیر تیمور صاحبقران الی عمرقند
کمال ۱۲	کمال الدین زیاد	.	اصفهان	عراق عجم	.
کمال ۱۳	کمال الدین	.	زنجان	خراسان	جلال الدین خوارزمشاه الی خوارزم
کمال ۱۴	کمال الدین عبدالرزاق	۷۸۸۵	هرات	"	سلطان حسین میرزا والی خراسان
کمال ۱۵	استاد کمال الدین	.	بخارا	"	سلطان شجر سلجوقی والی خوارزم

۱۰ کمال الدین سمنیل، لقب خلاق المعانی، استاد مسلم الثبوت فن غزلیت گشت سخن است، از خاک مردم خیر اصفهان برخاست، مرید قدوة المشایخ شیخ شهاب الدین سهروردی بود، در بارگاه جلال الدین خوارزمشاه بمنصب لای ملک الشعراء سرافرازی داشت ۱۲

۱۱ کمال الدین مسعود، از اکابر بخند است، اشعارش در کمال رتبه و عذوبت است، معاصر خواجه حافظ است، وفاتش در یزد نلمور رسید ۱۲

۱۲ کمال الدین زیاد، صاحب مضامین بلند و اشعار دلپذیر است، محمد عوفی در ستایش وی کلمی نگرده ۱۳
۱۳ کمال الدین، معاصر نصیر الدین طوسی است، و مداح خواجه شمس الدین صاحب یوان، در مدح خواجه نصیر الدین شعر با گفته است ۱۲

۱۴ کمال الدین عبدالرزاق، بوفور کمال از جانیان ممتاز بود، در انشای شعر دست تمام داشت ۱۴
۱۵ استاد کمال الدین عمیدی، از فصیحای زمان است در فنوری مرتبه عالی دانست، معاصر میر معزی، و حکیم انوری است ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
کمال له	ملک کمال کوته پانی
کمالی له	.	۱۰۲۰ هـ	سبزوار	خراسان	شاه عباس ماضی والی ایران
کمالی	مولانا کمال	.	نیشاپور	"	امیر تیمور والی سمرقند
کوشری له	میر عقیل	.	همدان	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
کوکب له	میرزا احمدی	.	مازندران	طبرستان	نادر شاه والی ایران
کوکبی له	قباد بیگ	.	ماورالنهر	خراسان	جهاگیر شاه والی هند
کیفی له	ملا کیفی	.	سیستان	"	"

باب گ

گرای	میر عبدالرحمن	۱۲۲۰ هـ	خواف	خراسان	.
------	---------------	---------	------	--------	---

له ملک کمال کوته پانی، در فن سخوری و بلاغت گستری ید بطولی داشت در خدمت

فخر الملک می بود ۱۲

له کمالی مشهور به فصیح سبزداری ست، از شعرای صاحب قدرت زمان شاه عباس ست

شاهنامه بهمت آن بادشاه در غایت تحفگی و خوبی گفته است ۱۲

له میر عقیل، صاحب مثنوی فرهاد و شیرین است ۱۲

له میرزا احمدی از مستعدان در نگار و صاحب کمال است، اشعارش از مثنوی تا مازنی و باغی و قطعه

له قباد بیگ، در زمان جهاگیر پند آمده در گو گفته می بود ۱۲

له ملا کیفی جوان می بود از سیستان سبزوآباد باسلام شرف گردید و در آخر پند آمد اشعار خوب دارد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
گلکنی	مولانا گلکنی	۱۰۰۰	قم	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی خراسان
گلشن	شیخ سعد الله	۱۱۱۱	دهلی	هندستان	میر شاه والی هند
گیانی	آقا بابا گیلانی	۱۰۰۰	همدان	عراق عجم	.

بابل

لا مبع	میرزا نور	۱۰۰۰	همدان	عراق عجم	.
لامعی	حکیم لامعی	۱۰۰۰	هرجان	طبرستان	سلطان خیر سلجوقی والی خوارزم
لبیبی	ملایبسی	۱۰۰۰	ادامزد	خراسان	امیر نصیر ابن احمد سامانی والی سنجان
لذقی	ممدی علی	۱۰۰۰	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند

له مولانا گلکنی، صاحب اشعار بلند و افکار ارجمند است؛ همیشه زاده شهیدی قمی و ازندگاه خاص سلطان حسین مرزا بود ۱۲

له شیخ سعد الله، اشعار بسیار گفته است؛ کلیاتش قریب بصد هزار بیت است ۱۲

له میرزا نور، خلعت قاضی نصیر الدین همدانی است؛ در حدود صدی دوازدهم بوده است؛ با امرای عصر مصاحبت داشت ۱۲

له حکیم لامعی، از اعظم شعراء کابر بلغاست؛ بابر همدانی و ابوالمعالی و خزرگ کانی، عمیق بخارا و سوزنی سمرقندی معاصر بود؛ شاعر د امام حجة الاسلام غزالی است ۱۲

له ملایبسی، معاصر رودکی بخاری است؛ وطنش محقق نشد که ارد مرزی است یا مروزی ۱۲

له ممدی علی، در آگره می بود، نسبت استادی به شیخ فیضی داشت ۱۲

تخلص	نام	سند و قضا	وطن	ملک	عهد
لسانی ^{۱۰}	ملا عبد الغفریز	۹۳۱ هـ	شیراز	فارس	شاه محمد سپاسی الی ایران
لسانی ^{۱۱}	ملا سانی	.	کاشان	عراق عجم	.
لطف ^{۱۲}	مولانا لطف الله	۸۱۰ هـ	نیشاپور	خراسان	امیر تیمور گورکان الی سمرقند
لطفی ^{۱۳}	ملا لطفی منجم	.	تبریز	عراق عجم	"
لطیفی ^{۱۴}	ملا لطیفی	.	مشهد	خراسان	.
لولوی ^{۱۵}	حکیم لولوی	.	"	"	سلطان ابراهیم ابن مسعود والی غزنی

۱۰ ملا عبد الغفریز، مداح امیر نجم وزیر شاه اسماعیل صفوی بود، شریف تبریزی از شاگردان است.
دیوان قریب بدوازده هزار بیت دارد ۱۲

۱۱ قبل از لسانی شیرازی بوده است ۱۲

۱۲ مولانا لطف الله ساکی است آگاه، با سی نعمت الله کرمانی ارادت داشت و در شیخ
آذری ملاقات نموده، در مشهد فوت شد ۱۲

۱۳ ملا لطفی منجم، رصد بنده طرلاب معانی بوده است ۱۲

۱۴ ملا لطیفی، از شعرای لطیف مشهد بود ۱۲

۱۵ حکیم لولوی، لالی نکلش بگی آبدار، و نتائج طبعش غیرت گوهر شهوار است. معاصر

مسعود سعد سلمان، محقق بخاری، مسعودی شیرازی است ۱۲

باب م

تخلص	نام	شرفیات	وطن	ملک	عهد
مانی	شیخ ابوجیان	۰	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی ماضی الی ایران
ماهر	علی قلی خان	۰	دامغان	خراسان	
ماهر	میرزا محمد علی	۱۰۸۹	اکبر آباد	هندستان	شاه جهان الی هند
مبدع	ملا مبدع	۰	شیراز	فارس	
مستین	مرزا عبدالرضا	۱۱۴۵	اصفهان	عراق عجم	محمد شاه والی هند
مجدد	مجدالدین همگر	۱۱۸۳	شیراز	فارس	ابا قاجان والی شیراز

۱۲
 شیخ ابوجیان از حدودری امرایا امیر نجم ثانی وزیر شاه سلیمان شکر شد و در سر قاپ خاں گزیده
 شد علی قلی خان، اشعار خوب از وی سرزده ۱۲
 ۱۳
 میرزا محمد علی با قادی و کلیم و دیگر شعرای عهد جهانگیر و شاه جهان عالمگیر صحبت داشت
 دیوان و تشویق او خالی از کیفیت نیست ۱۲
 ۱۴
 میرزا عبدالرضا، از دیار خود سرزند کشید و بابر بن الملک سعادت خان نیشاپوری ناظم ستوبه
 اوده روزگار گشته گذرانید، صاحب دیوان ست ۱۲
 ۱۵
 مجدالدین همگر، معاصر سعدی شیرازی ست، قطعه در حاکم ترجیح آوری و تلیف نوشته است
 مداح خواجه شمس الدین صاحب دیوان قدیم خواجه بهار الدین صاحب دیوان حاکم شیراز بود
 اول با آناک سعید بن ابوبکر مصاحبت بهرسانید و بختاب ملک الشعرائی بن آواز گردید ۱۲

ع	ملک	وطن	سند و قات	نام	خلص
.	عراق عجم	نساء	.	قاضی مجدالدین	مجدله
محمد شاه والی هند	فارس	شوشتر	.	میرزا محمد	مجدله
.	عراق عجم	یزد	.	میرزا محمد	مجرم
سلطان حسین میرزا والی خراسان	خراسان	مشهد	.	ملا مجنون	مجنون
سلطان سنجری سقوتی والی خوارزم	آذربایجان	بیلقان	سنة ۷۷۷	خواجه مجیرالدین	مجیر
شاه طهماسب فاضل الی ایران	فارس	لار	.	ملا محبی	محبی
جلال الدین اکبر والی هند	عراق عجم	کاشان	سنة ۷۷۷	ملا محتشم	محتشم

۱۲ قاضی مجالدین از افضل زمان قاضی قصبه نساء بود

۱۳ میرزا محمد، بنده آمده مدتی گذرانید

۱۴ ملا مجنون، پسر کمال الدین رفیعی معاصر ملا جامی است

۱۵ خواجه مجیرالدین، شاگرد خاقانی و معاصر شرف الدین سفرده، و ظهیر قاریابی و قوی
و نظامی گنجوی است، امیر خسرو مجیر را بر خاقانی ترجیح داده است ۱۲

۱۶ ملا محبی از تلامذه علامه دوانی است، در سلک شعرای سلطان یعقوب انظام داشت

در او اهل حال بشیر از آمد و نظم و شعر مشهور آن یار گردید، کمال فصیلت داشت، قصیده ابرقارض
را شرح کرده، منظوم سسی به فتوح الحرمین بنام سلطان مظفر ابن محمود شاه گفته، آخر در وطن خود

فوت شد ۱۲

۱۷ ملا محتشم مداح طهماسب صفوی است، در اکثر فنون نظم کمال مهارت داشت

سیماء در قصیده و غزل، مرتبه اش که بجهت سید الشهدا گفته مشهور است ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عمر
محسن	میر محمد حسن	۰	سے	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی ہند
محمود	میر ابو تراب	۰	۰	۰	شاہ عباس ماضی الی ایران
محمود	ملا محمود	۰	شیراز	فارس	۰
محزون	محمد حسین خطاط	۰	اصفہان	عراق عجم	۰
محمی	میر غیاث الدین	۱۰۲۰ھ	ہمدان	۰	جلال الدین اکبر والی ہند
محمد	محمد جان بیگ افشار	۰	داغستان	تراسان	شاہ عباس صفوی الی ایران
محمود	محمد وراق	۰	ہرات	۰	پہرہ شاہ ابن سلطان سنود الی عراق
محمد	محمد حسین	۱۰۲۲ھ	یزد	عراق عجم	۰

۱۔ محمد محسن در تہاد ہند بودہ، تنہوی شیریں خراز دست، در بنارس داعی اجل را بیکٹ اند ۱۲
۲۔ میر ابو تراب، پسر قاضی سعود رازی است، بفہم دہریش مشہور بود ۱۲
۳۔ محمد حسین خطاط خلف ملا غیاث الدین شیخ الاسلام تبریز است، بو فوفصل و کمال مشہور بود
۴۔ میر غیاث الدین از شعرای زمان است، اکثر اشعارش رباعی است، بہند آمدہ مراجعت
نہود، تخلص دیگران ہم محوی بود لیکن محوی ہمدانی از ہمہ ممتاز است، در آردیل ہم بودہ است ۱۲
۵۔ محمود وراق، با محمد بن طاہر دوا الیمین و سلاطین طاہریہ و صفاویہ معاصر بود ۱۲
۶۔ محمد حسین، برادر مومن مرزا شہید و معاصر عتی شیرازی است، سہ آمد ملائذ
میرزا جان شیرازی است، ہمہ جارائش خلاف رای استاد کردہ آخر ترک تحصیل علوم کرد،
در شیراز با مولانا عتی بر سر شعر فی مباحثات کرد بعد ازاں اورا مذاق شاعری ہم رسید
و اشعار خوب گفت، اکثر آن رباعی است، رباعیات مولانا محمد حسین مادہ تاریخ
وفات اوست ۱۲

شخص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عمر
محمد ^{له}	ملا محمود	۰	گیلان	طبرستان	جلال الدین کبر شاه الی هند
محمد ^{له}	حاجی محمد علی	۰	اصفهان	عراق عجم	۰
محمد ^{له}	شیخ سعد الدین	۷۲۰	شیراز	۰	سلطان ابوسعید خانی خراس
محمد	حکیم محمد رضا	۰	مشهد	خراسان	۰
محمد	میرزا محمد	۰	دولت آباد	هندستان	۰
محمد	محمد صالح زرکش	۰	شیراز	فارس	شاه سیلیمان صفوی الی ایران
محمد ^{له}	نجم الدین محمود	۰	۰	۰	شاه شجاع والی شیراز
محمد	ملا محمد	۰	خوانسار	عراق عجم	۰

له ملا محمود، در زمان کبر شاه زمین هند را بخدمت ساحت نمود ۱۲
 له حاجی محمد علی، از گیلان باصفهان آمد و از ملا محمد باقر فراسانی کتاب علوم نموده در شاعری علم
 اقرار گردید، میرزا صاحب میفرمود اگر چه شعر کم دارد اما آنچه دارد منتخب است ۱۲
 له شیخ سعد الدین، از شایر فضل و شایخ زمان خود است، مبعوض خاص عام و شهرت بر پیش مقام
 بود، ششوی گلشن ارزش کتابیت شود انگیز نسخه الیت در ذخیره میرحسینی سادات هردی هفده بیت
 مشتمل بر هفده سوال بایران فرستاد، شیخ محمود هر سوال را با بیت جواب برگاشت و بعد چند
 بران ابیات و مطالب افزوده بطی داد و ششوی گلشن را از نامش نهاد، فضل بر آن شرح گاشتند،
 افضل آن شرح شیخ محمد حاجی نوربخشی است، دیوان مختصر دارد، با کمال اصفهانی قرابت داشت،
 شبستر جایت هفت فرسخ از تبریز ۱۲

له نجم الدین محمود ابن ملک الطاهر رکن الدین محمد المشهور به صاحب لوح است ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عبد
محمد ^{له}	محمد ابن بلیع	۰	نار	خراسان	جلال الدین نج از شاه الی خوارزم
محمد ^{له}	ملا محمد صفوی	۱۰۳۵ سنه	مازندران	طبرستان	جهانگیر شاه والی هند
فتحی ^{له}	ملا عثمان	۱۰۵۲ سنه	رشت	خراسان	سلطان ابراهیم صفوی الی غزنی
مخفی ^{له}	ملا مخفی	۰	۰	طبرستان	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
مخلص ^{له}	اندرام	۱۰۹۳ سنه	دهلی	هندستان	محمد شاه والی هند
مخلص ^{له}	میرزا محمد	۰	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران

له محمد ابن بلیع، از اجداد دهر بود، در عهد عادل الدین گئی دیوان نشابوی سپهر بود، او را ترسی مست شهسو^{۱۲}
 له ملا محمد صفوی، مرثیه حکیم مجرب، صاحب تذکره ست بابو حیان و ملا حسن علی یزدی بهند آمده
 در کشمیر وطن گردید و نجوایش جهانگیر بدلی رخت، در سرهند فوات یافت، صاحب تذکره آشکره نقاش
 را تخلص دانسته و او را اصفهانی خوانده غلط کرده مجر دانه کی مشد بحق محمد صفوی، مصرع تیارنج
 فوت اوست ۱۲

له ملا محمد عثمان ابن محمد، بعد از سلطان ابراهیم در کاب بهرام شاه بهند آمده و باز عود نموده و از
 سلطان ارسلان سلجوقی نواز شهاب یافت ۱۲

له اندرام، وکیل وزیر الملک اب قمر الدین خاں بهادر ست از جامعه هند دریں جزو زنان
 کسی نجویش محارگی او نیست ۱۲

له میرزا احمد، معاصر خیر اصفهانی ست، قصائد در مع اعتقاد الدوله حمیر مومن خاں گفته بدرگاه اوزن
 خاں مذکور او را به اصفهان طلبید رعایتها میزدول داشت مدتی در اصفهان ماند و همانجا در گذشت،
 دیوانش سینه رایت می رسد ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
سید موش	سید مبارک خان	۰	حویزه	۰	جلال الدین اکبر والی هند
مرفی	مرفی قلی بیگ	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی والی ایران
مرشد	علامه مرشد	۱۰۳۰ هـ	یزد	۰	جلال الدین اکبر والی هند
مرشدی	محمد مرشد	۱۰۲۰ هـ	زواره	۰	شاه عباس ماضی صفوی والی ایران
مروی	خواجہ حسین	۹۶۹ هـ	سمنان	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
مستفی	محمد امین	۰	کشمیر	ہندوستان	۰
مسرور	آقارضی	۰	قزوین	عراق عجم	۰
مسعود	مسعود ابن سعد سلمان	۵۲۰ هـ	جرجان	طبرستان	سلطان ابراہیم والی غزنی

۱۰ سید مبارک خان قامت قابلیش بہ تشریف کمالات صوری معنوی آراستہ بود، د عقلیات شاگرد مولانا عصام و در شریعت تلخیص ابن حجر بود، بہند آدرہ در سلک اہل ہمایونی داکبری

منسلک گردید ۱۲

۱۰ مرفی قلی بیگ صاحب تذکرہ آنگدہ در خلف حسن خان ملونو مشتمہ ۱۲

۱۰ محمد مرشد، برادر سپہری ست، درست طبیعت صاحب فہم بود ۱۲

۱۰ خواجہ حسین، در زمان ہمایوں شاہ بہند آمد، صاحب قصیدہ تولد شاہنوازہ

سلیم است ۱۲

۱۰ مسعود بن سعد سلمان معاصر ابوالفرج رونی ست، آقوری و ادیب، و صابر د

جمال الدین عبدالرزاق مداح اویند ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عبد
میسیح	حکیم رکن الدین	۵۶۰ هـ	کاشان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
مشاق	نصیر الدین	.	اصفهان	"	"
مشرقی	میرزا ملک	.	مشهد	خراسان	شاه عباس ماضی الی ایران
مشرقی	ملا مشرقی	.	تبریز	عراق عجم	"
مشغفی	ملا مشغفی	۹۹۵ هـ	بخارا	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
مشغفی	ملا مشغفی	.	لاد	فارس	"
مشهور	زمانا	.	شیراز	"	"
مشهور	مظفر حسین میرزا	.	تبریز	عراق عجم	شاه صفی صدوی الی ایران
مظفر	ملا مظفر	.	یزد	"	"

۱۰ حکیم رکن الدین، مشهور به حکیم رکن، شمسوار عرصه تنفوری، و یک تاز میدان هنر پروری بود، استاد میرزا صاحب ست، صاحب شعر العجم سال و فاشش یک هزار و شصت و شش نوشته ۱۲

۱۱ نصیر الدین، شاگرد آقا حسین خوانساری ست ۱۲
 ۱۳ میرزا ملک، از نستان شاه عباس بود، صاحب تصانیف ست ۱۲
 ۱۴ ملا مشغفی، در زمان عبداللہ خان و از یک ملک الشعراء ترکستان بود،

به هند آمد ۱۲

۱۵ زمانا، از شیریں زبانان مشهور زمان، و جادو دان معروف دوران بود ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عهد
منظر ۱	حکیم سیف الدین	۱۰۳۵ هـ	کاشان	عراق عجم	شاه عباس باغی الی ایران
منظر ۲	مولانا منظر الدین	۱۰۸۰ هـ	کشمیر	هندستان	جلال الدین اکبر والی هند
منظر ۳	مولانا منظر جانجالی	۱۱۹۵ هـ	دہلی	هندستان	محمد شاه والی هند
منظر	منظر الدین	.	قوشچ	خراسان	.
معنی ۴	علی قلی	.	بلخ	"	.
معجزی ۵	لما معجزی	.	یزد	عراق عجم	.
معزی ۶	امیر عبداللہ محمد	۱۲۲۲ هـ	نیشاپور	خراسان	مغزلین ملک شاهی بختی والی خوارزم

۱- حکیم سیف الدین از اباب سلوک طریقت بود ۱۲
 ۲- منظر الدین از خویشان ملا حیدر علی اٹھری است، با تحشیم کاشی و دوشی و شیدانی ہندی معا بود
 ۳- مولانا منظر جانجالی خورشید اوج عرفان است، در فارسی استفادہ میز ابیدل
 دارد، پدر آنجناب در عہدہ مالگیر از منصب نیاداری چشم ہمت پوشید، جناب فرزند منظر
 اتم سخنوری است ۱۲

۴- علی قلی، با حکیم شغائی مشاعر و مباحثات داشت ۱۲

۵- لما معجزی، معاصر قلی اوحدی بود ۱۲

۶- امیر عبداللہ محمد بن عبدالملک، از فصحاء زمان خود است، در عہد سلطان سنجر
 میر الامرا و ملک الشعرا بود، قوت حفظش در مرتبہ بود کہ قصیدہ را بیک شنیدن حفظ میکرد،
 فاش در مرو اتفاق افتاد ۱۲

تخلص	نام	سند و قفا	وطن	ملک	عبد
معروف	ملا معروف	۰	اصفهان	عراق عجم	۰
معصوم	میرزا معصوم	۰	تبریز	"	شاه سیلمان صفوی والی ایران
معصوم	میر معصوم	۱۰۵۲ هـ	کاشان	"	شاه جهان والی هند
معصوم	ملا معصوم	۰	شوشتر	فارس	۰
معلوم	محمد حسین بیگ	۰	تبریز	عراق عجم	شاه سیلمان صفوی والی ایران
معین	خواجه معین الدین	۹۳۳ هـ	چشت	خراسان	شهاب الدین غوری والی هند
معین	معین الملک حسین	۰	۰	۰	جلال الدین خوارزمی و والی خوارزم
معین	معین الدین	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ثانی صفوی والی ایران
مغربی	ملا شیریں	۱۰۵۹ هـ	نائن	"	امیر تیمور والی سمرقند

۱- میرزا معصوم، در زمان شاه سیلمان دوسه بار هند آمدن مراجعت نمود ۱۲
 ۲- میرزا معصوم، برادر کاشانی و ولد میر حمید رحمانی است ۱۲
 ۳- حضرت خواجه معین الدین چشتی سلطان الاولیاء و برهان الاصفیاء رحمۃ الله علیه
 چون خورشید نیمروز داخل شد از آن دشمن ترست که محتاج ذکر باشد خواجه قطب الدین و سلطان شهاب الدین
 غوری، و مولانا ضیاء الدین بلخی از مریدان اویند ۱۲
 ۴- معین الملک حسین ابن علی، از کتاب مقرب و مقرب سلطان بخر بود ۱۲
 ۵- ملا محمد شیریں مولدش قره نائن است، معاصر کمال جندی و مرید شیخ شمسعلی سمنانی بود
 کلامش از مشرب فقر لفظی خاص دارد، صاحب دیوان است، در زمان شاه فرخ ابن امیر تیمور گورگانی
 در تبریز وفات یافت و به انجامه فون شد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
مفردله	محمد علی	.	اصفهان	عراق عجم	.
مفیدله	لامفید	۱۰۸۵هـ	بلخ	خراسان	اوزنگ نایب عالمگیر والی هند
مفلسی	لامفلسی	.	مشهد	"	.
مقبول	میر مقبول	.	قم	عراق عجم	سلطان حسین میرزا والی سمرات
مقصود	لاما مقصود	.	کاشان	"	شاه عباس ماضی صفوی الی ایران
مقصودی	لاما مقصودی	.	ساده	"	.
مقیم	میرزا مقیم	۱۱۳۱هـ	بخارا	خراسان	فرخ سیر والی هند
مقیمیه	حسن بیگ	۱۱۰۰هـ	تبریز	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند

له محمد علی از خوش خیالان است از فرط حجاب شعر خود را به کس نمیخواند ۱۲

له لاما مقفید، در زبان عالمگیر تنبذ آمد، در تلمان در گذشت، لاما مقفید بخی مُرد به تخرجه لفظ آه

ماده سال رحلت او است ۱۲

له لاما مفلسی از غنیمت زماں اولیای دوران بوده ۱۲

له میر مقبول از شعرای زمان سلطان حسین مرزا است بسیار خوش فکر بود در کاشان حلت کرد ۱۲

له لاما مقصود و فرده فروش، معاصر محمد شمس کاشی است چندی در خدمت صدر الدین خلف

میر غیاث الدین منصو مشغول بود، بجشم خصومت آنها زنهاد، آخر در یزد شهید شد ۱۲

له حسن بیگ، از بزرگان سلسله ترکان است، مدت ها در هند بود و به تاجا

در گذشت ۱۲

تخلص	نام	سنہ و قافا	وطن	ملک	عہد
مکتبی	ملا مکتبی	.	شیراز	فارس	
ملا	خواجہ ملا	.	گادزون	"	
ملک	ملک	۱۰۲۶ھ	قم	عراق عجم	ابراہیم عادل شاہ الی بیجاپور
ملک	ملک محمد	۱۰۳۰ھ	تون	خراسان	جلال الدین اکبر والی ہند
ملک	ملا ملک	.	ہرجان	طبرستان	
ملک	ملک طیفور	.	انجدران	عراق عجم	شاہ عباس صفوی والی ایران
مہم	میرزا مہم	۱۰۲۶ھ	تبریز	"	شاہ عباس صفوی والی ایران
متناز	افضل بیگ	.	اگرستان	خراسان	شاہ عباس ماضی والی ایران

۱۔ ملا مکتبی، در فضیلت و ہنرمندی یگانہ زمان بود، از کتب ایران شیراز ست مشہوری
یابی و مجوں بہ تتبع نظامی گفتہ است ۱۲

۲۔ خواجہ ملا، در فضیلت و ہنرمندی بے مثل بود ۱۲

۳۔ ملک، ہند آمد و از سلاطین دکن خصوصاً ابراہیم عادل شاہ رعایت و عنایت فراوان یافت
ملا طہوری خویش دوست، دوسہ مثنوی خوبی گفتہ است ۱۲

۴۔ ملک طیفور ہمہ تخلص ملک قہرست، بریک بیت او مردمان گفتند کہ اس بیت
از ملک قہرست و ملک در آن وقت بفرمیت ہند برآمدہ بود ملک طیفور از پے او رواں شد
و در حدود آوارہ دریافت و بر اثبات بیت خود از و وثیقہ گرفتہ باز گشت۔ برادر ہتر
ملا داعی انجدرانی ست، و شاگرد شیخ عبدالآل و مولانا فتح اللہ، اول حال کسری
تخلص می کرد ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عمر
منجینک	حکیم ابو الحسن علی	۰	ترند	آذربایجان	سلطان محمود الی غزنوی
منشور	حاجی محمد شریف	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه سلیمان صفوی الی ایران
منشوری	ابو سعید احمد	۰	سمرقند	خراسان	سلطان محمود الی غزنوی
منشی	اسکندر	۰	اصفهان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران
منصور	منصور بن علی	۰	۰	۰	مجدد الدوله دہلی
منطقی	ابو محمد نور بخشی	۰	سے	عراق عجم	۰
منعم	منعم حکاک	۰	شیراز	فارس	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
منوچہری	حکیم احمد بن یعقوب	۸۳۳ھ	دامغان	خراسان	سلطان محمود غزنوی الی غزنوی
منیر	ابو البرکات	۸۵۲ھ	لاہور	ہندوستان	اوزنگ نیب عالمگیر والی ہند
<p>۱۰ حکیم ابو الحسن علی، معاصر ابو العالی نجاس، و ابو الفاضل زاری ست، و منجینک قریب است شرقی ترند</p> <p>۱۱ اسکندر، مصنف تاریخ عالم آرای عباسی است</p> <p>۱۲ منصور بن علی، مداح سلاطین، یالہ است، مشارک دبیع الزمان ہمالی، معاصر صاحب بن عباد بود</p> <p>۱۳ منعم حکاک، در عہد شہجہاں بہند آمد، و در اوائل جلوس عالمگیر فوت شد، مشہور خوبی</p> <p>در تعریف اکبر آباد گفتہ است ۱۴</p> <p>۱۵ حکیم احمد بن یعقوب، مشہور بنبشت کلمہ است، از حکما و فضلا و شعرا زمان سلطان محمود غزنوی است، بعضی اورا از پنج دستہ اند، منوچہری تخلص خاقان منوچہر شروان شاہ، و</p> <p>یکی دیگرے نیز لودہ است ۱۶</p> <p>۱۷ ابو البرکات، در نظم و شہر قدرت داشت ۱۸</p>					

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
موجی	علی جان بیگ	۰	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
مولی	آقا عبدالمولی	۱۱۶۰ هـ	"	"	"
مولوی	مولانا جلال الدین محمد	۹۶۲ هـ	قونیة	روم	علاءالدین کیتبادوالی خوارزم
مولوی	حاجی احمد	۰	سیتان	خراسان	شاه عباس باضی الی ایران
مومن	میر محمد مومن	۰	استرآباد	طبرستان	"
مومن	آقامیرزامون	۰	اصفهان	عراق عجم	جهانگیرشاه والی هند
مهری	خاتون مهری	۰	بهرات	خراسان	"
مشتی	خاتون مستی	۰	گنجه	آذربایجان	سلطان سنجری سلجوقی والی خوارزم

۱۰ آقا عبدالمولی، بامیرزا تویس و میر سجاد، مصحبت بود ۱۲
 ۱۱ مولانا جلال الدین، پیر خنجر اند معانی است از عارفان محقق بوده، صلش از پنج ست اما
 در قونیة روم سکونت داشت دیوان و مثنوی او و مرثیان جل انسخه شفاست، مولانا گاهی تخلص خود
 خنجر و گاهی خاموش و گاهی مولوی میفرمود، نور الله مرقدہ، ماده تاریخ رحلت او ست ۱۲
 ۱۳ حاجی احمد، بادی داشت بیاضی مشاعرات و مہاجات داشت ۱۲
 ۱۴ میر محمد مومن، معلم سلطان حیدر مرزا صفوی ست در آخر تنہد آمد ۱۲
 ۱۵ آقامیرزامون، بنہد آمد و در خدمت جهانگیر نوکر شد ۱۲
 ۱۶ خاتون مهری، فیضہ زمان و شاعرہ دوران خود بود ۱۲
 ۱۷ خاتون مستی، منظور نظر سلطان سنجری سلجوقی بود و صاحب کتب کردہ و داستانی گوید کہ در یک رباعی او
 کہ باہزار دیوان شعر برابری میکند را قلم حروف تاشش ماہ در خود کرده بود ۱۲

مخلص	نام	سنة و قبا	وطن	ملک	عمد
میرکله	مولانا میرک	.	سنهوار	خراسان	.
میرکله	ملا میرک جان	۱۰۱۶هـ	بلخ	"	شاه عباس ماضی الی ایران
میرم	خواجه ضیاء الدین	.	قزین	عراق عجم	سلطان حسین میرزا الی هرات
میلکله	میرزا محمد قلی	۹۸۳هـ	هرات	خراسان	جلال الدین کبروالی هند
میرم	میرزا میر	.	کرمان	"	ارغون خان الی فارس
میر	خواجه میر کلان	.	ماوراءالنهر	"	.

باب ن

ناجی	ملانا ناجی	.	تبریز	عراق عجم	.
نادری	نادری شیر	.	سمرقند	خراسان	جلال الدین کبروالی هند
نادم	شهنشوار بیگ	۱۱۱۰هـ	گیلان	طبرستان	جهانگیر والی هند

۱۰ مولانا میرک شیخ الاسلام سنه دار بود ۱۲

۱۱ ملا میرک جان در خدمت شاه عباس ماضی کمال عزت داشت ۱۲

۱۲ میرزا محمد قلی ، با ملا ولی مطارحات می نمود ۱۲

۱۳ میرزا میر ، از شعرای زمان بود ، با سلمان ذناصر بخاری و مظفر سرروی معاصر بود ۱۲

۱۴ نادری شیر ، بعد بمایل شاه بهند آمده مداحی و سیه میکرد ۱۲

۱۵ شهنشوار بیگ ، شاگرد نظیری نیشاپوری ست ، اگر چه کم شعر ست لیکن اکثر اشعارش بلند و برجسته واقع شده در او اهل حال بهند آمده بود ، در حال هارون ولایت اصفهان فوت و مدفون شد ۱۲

تخلص	نام	سند و مقام	وطن	ملک	عهد
ناصر ۱۰	ناصر سلجوقی	.	نسا	خراسان	سلطان محمد سلجوقی والی خوارزم
ناصر ۱۱	خواجہ ناصر قلند غریبی	.	بخارا	"	جهانگیر والی ہند
ناصر ۱۲	ابوالحسن ابن خسرو	۳۳۳ھ	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
ناصر ۱۳	قاضی بنیر ناصر	.	بخارا	"	سلطان عبدالغفری خاں الی بخارا
ناصر ۱۴	ناصر ابن شوچہ
ناصر ۱۵	ناصر الدین	.	نرخس	"	.
ناصر ۱۶	ملا ناطقی	.	استرآباد	طبرستان	جلال الدین اکبر شاہ الی ہند
ناصر ۱۷	ملا ناظم	۳۱۱ھ	ہرات	خراسان	شاہ سلیمان صفوی الی ایران

۱۰ ناصر سلجوقی، در ملک شعرای محمد بن محمود سلجوقی انتظام داشت ۱۲

۱۱ ابوالحسن بن خسرو علوی، جامع جمیع علوم فاضل و باطنی بود، در ابتدای حال از شیخ ابوالحسن خرقانی استفادہ نموده، گویند کہ با حکیم فارابی مباحث کردہ و با شیخ الرئیس خصوصیت داشت ۱۲

۱۲ ناصر الدین پسر قطب الدین نرخی ست، مجموعہ کمالات بودہ، محمد عوفی او را دیدہ است ۱۲

۱۳ ملا ناطقی از شعرای عالی طبیعت بود، اشعار خوب از وزنہا است، در عدد اکبر شاہ ہند آمد

در بنارس فوت و بہا بنجامد فون گردید ۱۲

۱۴ ملا ناظم، مجموعہ کمالات بود، در خدمت عباس علی خان بکری شاہ سلیمان صفوی بسر برد،

مثنوی یوسف فرید خان بفرمان خان مذکور گفتہ داد سخن سنوری دادہ، در مدت چہارہ سال

بہ تمام رسانید ۱۲

عبد	ملک	وطن	سند و قبا	نام	خلص
.	عراق عجم	تبریز	.	خواجه محمد صادق	ناظم
جلال الدین کبر شاه دالی هند	خراسان	ترمذ	۱۰۵ هـ	میر معصوم خاں	نامی
.	هندستان	کشیر	.	میرزا نامی	نامی
.	.	.	.	عبد القادر	نامی
شاه طما سب باضی صفوی الی ایران	عراق عجم	تبریز	.	ملا نزاری	نزاری
سلطان حسین صفوی الی ایران	"	اصفهان	.	میر عبدالعالی	نجات
شاه عباس باضی الی ایران	طبرستان	گیلان	.	میرزا نجاتی	نجاتی
سلطان محمد خوارز شاه الی خوارزم	عراق عجم	خوارزم	۹۱۸ هـ	شیخ نجم الدین کبری	نجم

بہ خواجه محمد صادق تقی اودھی نوشتہ کہ در سنہ یک ہزار و سی و ہفت ہجری صحبت فرماید، شنوی گفتہ موسوم بہ فیروز شہباز ۱۲

۱۱ میر معصوم خاں از امرای اکبری است با یکم شہابی و فکری و تقی اودھی صحبت داشته و اشعار بسیار گفتہ و تبیع ختمہ نظامی کردہ ۱۲

۱۳ میر عبدالعالی، موطن او اصفہان است، منشی ممتاز بود و در سلک منشیان سلیمان صفوی انتظام داشت، کلیاتش بدہ ہزار بودہ باشد، مرزا طاهر وحید برآں دیباچہ نوشتہ است ۱۲

۱۴ میرزا نجاتی، صاحب شنوی ناز و نیاز است ۱۲

۱۵ شیخ نجم الدین کبری، از مشائخ کہ سنہ نظر ایشان بود شیخ نجم الدین بغدادی و شیخ سعد الدین حموی، و بابا کمال جندی، و شیخ رضی الدین علی لالا، و شیخ سیف الدین باغزی و فیہر جم است، گاہی شعر می فرمود، آخر در سنہ چکیز خان شہید شد ۱۲

تخلص	نام	سنه و قبا	وطن	ملک	عمد
نجم ۱	شیخ نجم الدین	۹۵۴	عراق عجم	سلطان مجنوزم شاه الی خوارزم	
نجم ۲	ملا نجم الدین	.	سمنان	خراسان	.
نجم ۳	ملا نجم	۹۸۸	کشمیر	هندستان	جلال الدین کبرشاه والی هند
نجیب ۱	شیخ نور الدین	.	کاشان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی الی ایران
نجیب ۲	نجیب الدین	.	جربادقان	"	.
نجیب ۳	ملا نجیب	.	استرآباد	طبرستان	شاه اسماعیل صفوی والی ایران
نجیب ۴	ملا نجیب	.	مر	خراسان	.
نخلی ۱	ملا نخلی	.	بخارا	"	امام قلی خان والی بلخ
ندیم ۱	میرزادکی	۱۱۵۲	اصفهان	عراق عجم	سلطان حسین صفوی والی ایران

۱- شیخ نجم الدین معروف به دایه، از مردیان شیخ نجم الدین کبری است، معاصر مولیسانا
جلال ردی بود ۱۲

۲- ملا نجم الدین، از شعرای زمان افاضل دوران بود ۱۲

۳- شیخ نور الدین، در انشاء نظم و شعر عالی از قدرت و لطیفی نبود، در زمان سلطان حسین صفوی
به ملک الشعرائی متنازع گردید ۱۲

۴- نجیب الدین، از شعرای مشهور زمان است، مداح سلاطین سلجوقی بوده، بعد از کمال اسماعیل
در عراق بعمره ظهور آید ۱۲

۵- ملا نخلی، در خدمت امام قلی خان بصری برود ۱۲

۶- میرزادکی، مثنوی موسوم به بدرنجفت در ملک نظم کشیده ۱۲

غرض	نام	سنة و قات	وطن	ملک	عهد
نزاری ^۱	چکیم نزاری	۸۳۴	قائن	قستان	.
نزاری	ملا نزاری	.	گیلان	طبرستان	.
نسبتی ^۲	ملا نسبتی	۱۱۰۸	تھانیسر	هندستان	اودنگ نیب عالمگیر والی هند
نسبتی ^۳	ملا نسبتی	.	مشهد	خراسان	شاه طهماسب فاضلی والی ایران
نسیمی ^۴	ملا نسیمی	.	هرات	"	شاه رخ میزراوالی سمرقند
نشانی ^۵	علی احمد	۱۰۲۰	دهلی	هندستان	نورالدین جهانگیر والی هند
نشا ^۶	آقا عبدالوهاب	۱۱۹۰	تبریز	عراق عجم	نادرشاه والی ایران
نصر ^۷	حمیدالدین نصر	.	.	.	سلطان مسعود بن ابراهیم

۱- چکیم نزاری از حکمای عالی طبیعت بود، گویند در قستان شیخ سعدی بخاند او وارد شدند و شیخ را که پادشاه
 ۲- ملا نسبتی، دیوانش قریب به شش هزار بیت است، اشعار بافره دارد ۱۲
 ۳- ملا نسبتی، مدته در آذربایجان ساکن بود و آخر در اردبیل مدفون شد ۱۲
 ۴- ملا نسیمی صاحب دیوان است، معاصر ملاکاتبی نیشاپوری بود ۱۲
 ۵- علی احمد مهرکن از فرقه اولیا و زمهره اصفیا بود، با شیخ فیضی مباحثات مشاعرات بسیار داشت
 و مکرر کنایات بوی فرموده اند، از کلام مولانا کمال قدرت طبع میتوان یافت، بسیاری طالبان حق از حدش
 بمنزل مقصود رسیده بابت یافته اند ۱۲

۶- حمیدالدین نصر فرقه فارس میدان خنوری مبارز معرکه بلاغت گسری بود، نشان زمان از
 کلام بلاغت نظامش استفاده نموده اند، بلفظ فارسی قناری تالیفات ابیات خوب دارد، ترجمه

کلیله و دمنه از دست، مداحی سلطان مسعود بن ابراهیم کرده ۱۲

تخلص	نام	سند و قضا	وطن	ملک	عهد
نصیری	بابا نصیری	۹۲۲ هـ	گیلان	طبرستان	سلطان یعقوب گمانی استمرقند
نصیر	ابو نصر نصیر الدین	۱۰۴۹ هـ	همدان	عراق عجم	جلال الدین اکبر شاه والی هند
نصیر	نصیر الدین پیر	۱۰۵۴ هـ	دهلی	هندستان	سلطان فیروز شاه باربک
نصیر	خواجہ نصیر الدین	۱۰۶۲ هـ	طوس	خراسان	هلاکو خان والی خراسان
نظقی	ملا نظقی	.	نیشاپور	.	.
نظقی	نظقی ابن غازی بیگ	.	تبریز	عراق عجم	.
نظام	نظام الدین ابوالفضل	۱۰۶۱ هـ	استرکباد	طبرستان	سلطان حسین میراد والی هرات

۱۴ ابو نصر نصیر الدین بدخشان اصل و همدانی مولد است ۱۲

۱۵ خواجہ نصیر الدین ابن امام فخر الدین محمد رازی است در طوس با جادوی لاول ۱۰۵۹ هـ
متولد شد و بهماچاکب کمالات کرد، در حکمت شاگرد بهمن یار و ادشاک و شیخ بوعلی سینا است،
شرعی بر اشارات شیخ بوعلی و در نجوم شرعی بر صد کلمه عظیموس و در عقاید متن تجرید و در سلوک
اوصاف الاشراف از تصانیف او است، در کمالین مدفون شد ۱۲

۱۶ ملا نظقی، با حاجی محمد جان قدسی معاصر بود ۱۲

۱۷ نظقی ابن غازی بیگ از سخنوران زمان بوده ۱۲

۱۸ نظام الدین ابوالفضل، معاصر شیر حسین بهمانی نیشاپوری است ۱۲

مخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
نظام ۱	میر نظام دغیب	۰	شیراز	فارس	شاه عباس ماضی الی ایران
نظام ۲	ملا نظام	۰	تبریز	عراق عجم	.
نظام ۳	نظام الدین ابرج	۰	.	.	.
نظام ۴	حکیم نظام الدین علی	سنه ۱۰۰۰	کاشان	خراسان	شاه طهماسب ماضی الی ایران
نظام ۵	فتحی نظام الدین علی	۰	قزوین	عراق عجم	ارغون خان الی فارس
نظامی ۶	ابو محمد الیاس	سنه ۹۰۲	گنجه	آذربایجان	سلطان نصرت الدین جهان پهلوان الی شیراز
نظمی ۷	محمد میرک نظمی	۰	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا الی هرات
نظیر ۸	ملا نظیر	۰	مشهد	»	ابراهیم عادل شاه والی بهار پور

۱- میر نظام دست غیب در اندک وقتی بمال شاعری مشهور گردید از سخنوران مشهور است و یوانش بسبب بزرایت میرسد در جوانی فوت شد و در پهلوی خواجه حافظ مد فون شد ۱۲

۲- حکیم نظام الدین علی پدر حکیم رکنای کاشی است ۱۲
۳- قاضی نظام الدین عثمان بعضی ادرامعاصر اباجا تو خاں هستند و برخی ملازم حضور ارغون خان گفته بهر حال مملکت نظم را منظم داشت ۱۲

۴- ابو محمد الیاس اگرچه در گنجه می بود اما مولدش در شهر قم است چنانکه در اقبال نامه میگوید چو در گنجه در بحر گنجه گم بودی از کستان شهر قم - هزار بیت از قصاید و غزلیات و قطعات و رباعیات سوای خمسه دارد ۱۲
۵- ملا نظیر از شعرا مقرر زماں بوده ۱۲

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
نظیری	میرزا محمد حسین	۱۰۲۱	نیشاپور	خراسان	جلال الدین اکبر والی هند
نیمی	سید فضل الله	.	تبریز	عراق عجم	شاهرخ میرزا والی سمرقند
نعمت الله	شاه نعمت الله	۸۳۳	کرمان	خراسان	شاهرخ میرزا والی خراسان
نفسی	ملا نفیس	.	کاشان	عراق عجم	.
نقی	شیخ علی نقی کره	۱۰۳۱	کره	.	.

۱۰۲۱ میرزا محمد حسین شاعر غزل سرائی شیرین بان بود از خراسان بلاق آمده باشعرا آنجا شاعران
نمود از آن جا به روستان آمده در خدمت اکبر و همگی ترقیات نمود، غزلیات بسیارست
و اشعارش امتیاز دارد، در احمد آباد گجرات مدفون شد ۱۲

۱۰۳۱ سید فضل الله از متحققان عارفان است، در سائر فنون شریفه بیکانه جهان بود
تصانیف عالیست دارد ۱۲

۱۰۳۳ شاه نعمت الله نور الدین صاحب مرتبه بلند و مقامات ارجمندست، مقدمات علوم
نزد شیخ رکن الدین شیرازی، و علم بلاغت نزد شیخ شمس الدین کی تحصیل کرده، و علم کلام و الهیات
در خدمت سید جلال خوارزمی، و اصول نزد قاضی محمد الدین خوانده، از فضلاء آن عهد رسید
و اعطاء مشهور به شاه داعی الی الله، و شیخ ابوالحسنی بهرامی و سبحان الطحطاوی شیرازی، و شیخ کمال الدین خجندی
و شاه قاسم زوز و فواحه صائیان الدین علی ترک و مولانا شرف الدین علی یزدی، و جماعت کثیر از مریدان
سید بوده اند، پس از یک صد و پنجاه در موضع مایان وفات یافت ۱۲

۱۰۳۵ علی نقی از عارفان شریف غزلی کره (از توابع اصفهان) بود، بیشتر اوقات در کاشان
نویسده، اشعارش امتیاز دارد ۱۲

تخلص	نام	شده وقت	وطن	ملک	عمد
نور شمس	محمد حسین	۰	داموند	خراسان	سلطان حسین صفوی والی ایران
نوری	قاضی نورالله	۱۰۹۰	شومستر	فارس	جلال الدین کبر شاه والی هند
نوری	قاضی نورالدین	۱۰۸۰	اصفهان	عراق عجم	شاه اسماعیل ثانی صفوی والی ایران
نوعی	محمد رضا	۱۰۹۰	جنوشان	خراسان	جلال الدین کبر والی هند
نویدی	علی بیگ	۰	شیراز	فارس	شاه سلیمان صفوی والی ایران
نیکو	زین الدین مسعود	۰	خیابند	خراسان	بهرام ابن مسعود شاه والی غزنی
نیازی	ملانیازی	۰	بلخ	۰	جلال الدین کبر شاه والی هند

۱۰ محمد حسین در اصفهان شاعری خوشنویسی بسر می برد، جندی صحبت نیز اصائب دریافت

معاصر میرنجات اصفهانی است ۱۲

۱۱ قاضی نورالدین از افاضل زمان بود، در فن شاعری کمال قدرت داشت ۱۲

۱۲ محمد رضا از شعرای زمان است، مثنوی سوز و گداز و ساقی نامه از دست شاکر و حشم کاشی

است، در برهان پور فوت شد ۱۲

۱۳ علی بیگ از اکابر زادگان شیراز است، در علم میاق کمال مهارت داشت و در ملک نظم

رایت شهرت افراخت، در جواب خمسه نظامی مثنویات خوب دارد ۱۲

۱۴ زین الدین مسعود، پسر علی اصطلح اصفهانی است، اکثر تجارت می گزرانید، مثنوی در بار

خرن اسرار نظامی گفته است ۱۲

۱۵ ملانیازی، پسر ملا ناسید علی بخاری است، از شعرای مقرر زمان بود ۱۲

باب و

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عہد
داشت	میرزا حسین بیگ	.	.	.	اورنگ زیب عالمگیر والی ہند
داحد	ملا محمد علی	.	قم	عراق عجم	.
دارستہ	امام قلی بیگ چکنی	۱۱۵۰ھ	سے	"	شاہجہاں بادشاہ والی ہند
وارثی	ملا دارثی	.	اردیل	آذربایجان	.
داصل	محمد امین	.	لاہجیان	طبرستان	.
داصف	میرزا امین	.	یزد	عراق عجم	شاہ عباس ماضی والی ایران
داصف	مولانا سید حسین شاہ	۱۲۸۵ھ	بخارا	خراسان	ابو ظفر بہادر شاہ والی ہند

۱۔ ملا محمد علی، ضلش از قم ست، اما در اصفہان بسری برد، مثنوی در کمال خوبی گفته، در سبک خوش نویسیان سرکار شاہ سلیمان انتظام داشت ۱۲

۲۔ امام قلی بیگ چکنی، تہذہ آمدہ، در عہد شاہ عباس صفوی باز بایران رفتہ و ہمانجا فوت شد ۱۱
 ۳۔ مولانا سید حسین شاہ، ضلش از بخارا ست، فاتحہ فرغ علوم در خدمت قدوة العہد مفتی عنایت احمد کاکوردی خواند، سالہا در علیگڑہ و کانپور ہنگامہ درس تدریس گرم داشت، پس بہ بھوپال رفتہ چندی تعلیم و تربیت رئیس بھوپال پرداخت، و ہمانجا بگرے عالم باقی گردید، خاکسار مولف مبادی علوم عربیہ پیشین او خواندہ ہست، کتاب خلعت الہنود در جواب اندر سن

از یادگار ست ۱۲

مخلص	نام	سند و قضا	وطن	ملک	عمر
۱۰ واضح	میرزا مبارک ارادت خان	۱۱۱۲ هـ	دہلی	ہندوستان	اوزنگ سب عالمگیر والی ہند
۱۱ واضح	آقا زمان	.	اصفہان	عراق عجم	شاہ طہماسپ صفوی الی ایران
۱۲ داغظ	میرزا محمد رفیع	۱۱۱۳ هـ	قزوین	عراق عجم	شاہ عباس ثانی دالی ایران
۱۳ واقف	شیخ نورالعین	۱۱۱۹ هـ	لاہور	ہندستان	محمد شاہ والی ہند
۱۴ واقف	ملاد واقف	.	خلخال	آذربایجان	شاہ سلیمان صفوی والی ایران
۱۵ واقفی	خواجہ علی	.	مشہد	خراسان	.
۱۶ والہ	میرزا یوسف	.	قزوین	عراق عجم	"
۱۷ والہ	ملاد والہ	.	ہرات	خراسان	.
۱۸ والہ	جمال الدین	.	شیراز	فارس	.

۱۰ میرزا مبارک ارادت خان شاگرد محمد زمان رانج بہت ۱۲
 ۱۱ میرزا محمد رفیع، فن شعر و انشا را بہ آئینہ کہ باید فہمہ دیگر کلمات ساختہ بود، کتاب
 ابواب الجہاں ترجمہ احادیث اہل بیت از دست در مراتب نظم دیوانہ قریب بہ ہفت ہزار بیت
 ترتیب دادہ ۱۲

۱۳ ملاد واقف، از ارباب فضل عرفاں بود، در زمان شاہ سلیمان صفوی بہ رسم رفت و بہا بجاوت شد
 ۱۴ خواجہ علی، برادر زادہ خواجہ محمد جان قدسی بہت، بعلوم رسمیتہ خصوص تفسیر مرلوبا بود،
 نشوونمای او در ہرات بود بدکن آمدہ بہ مراتب ایالت رسید ۱۵
 ۱۶ میرزا یوسف، برادر میرزا طاہر وحید بہت، مجموعہ کلمات و محسنات بود ۱۲

تخلص	نام	سنه وفات	وطن	ملک	عهد
واله	علی قلی خان	۱۱۰۰	داغستان	خراسان	محمد شاه بادشاه والی هند
والی	امیر والی	.	قم	عراق عجم	شاه عباس ماضی والی ایران
واهب	میرزا حسن	.	اصفهان	"	"
وجدان	میر معصوم علی خانبابا	۱۱۰۶	سربند	هندوستان	محمد شاه والی هند
وحدت	حکیم عبداللہ	.	گیلان	طبرستان	"
وحشی	ملا وحشی	۱۱۰۹	باقی	عراق عجم	شاه لهما صفعی والی ایران
وحید	میرزا محمد طاهر	۱۱۰۵	قزوین	"	شاه سلیمان صفوی والی ایران
وصاف	شرف الدین	۱۱۰۹	شیراز	فارس	سلطان محمد خدا بندہ والی ایران

۱۰۰۰ علی قلی خان در عنوان جوانی از اصفهان بہند آمد و ہما نجا فوت شد، شعر بسیار گفته صاحب یوان و تذکرہ موسوم بہ ریاض الشراست ۱۲

۱۰۰۰ امیر والی از استادان فصیح بیان و شیوای شیریں زبان ست اشعار زیگس افکار زیگس

بسیار دارد، در ۱۱۰۶ در عرصہ حیات بود ۱۲

۱۰۰۰ میرزا حسن در شاعری و تاریخ گوئی مہارت قدرت تمام داشت ۱۲

۱۰۰۰ ملا وحشی، از باقی کہ قصاید است از مضافات یزد، چون اکثر اوقات در یزد بسر می برد بہ یزدی شهرت یافت، از شعر شیریں زبان است، مہ مشہوری دارد یکی در بحر خمر اسرار سہمی بہ خلد بریں، دیگری در بحر خسرو شیریں موسوم بہ ناطق و منظور، و یکی دیگر نیز در بحر خسرو شیریں کہ نام تمام ست مسمی بہ فراد و شیریں ۱۲ ۵۵ در پشاه سلیمان صفوی بودہ و انگی یوان نوہ ہزار بیت دارد

۱۰۰۰ صاحب تاریخ و صاف ست و دانشای نظم و نثر مسلم زبان و لکھانہ دوران بودہ ۱۲

تخلص	نام	سنه و قفا	وطن	ملک	عبد
وصالی	میر عطار الدین	۹۹۸ هـ	.	خراسان	.
وفائی	ملا وفائی کور	.	اصفهان	عراق عجم	جلال الدین اکبر والی هند
وفائی	ملا وفائی	.	برات	خراسان	.
وقوعی	ملا وقوعی	.	تبریز	عراق عجم	.
وقوعی	ملاح محمد شریف	۱۰۲۸ هـ	نیشاپور	خراسان	.
وقاری	ملاح محمد امین	.	یزد	عراق عجم	.
ولی	ملاح محمد	۹۹۹ هـ	دشت بیاض	قستان	شاه طماصپی والی ایران
وہمی	ملاح حسن	.	قم	عراق عجم	.
وہمی	طماصپی قلی بیگ	.	ترشیر	خراسان	جہانگیر شاہ والی ہند

۱۱۔ میر عطار الدین از کمالان اہل ست صاحب تجیع بند شہو بہ ماتیمان ۱۲

۱۲۔ ملا وفائی کور از انراک ست چوں در چشمے اندکی عیب بود بہ کور شہتہار یافت ۱۲

۱۳۔ ملا وفائی از شگردان مولانا فیضی ست در شہ ۱۳ اگرہ بود ۱۲

۱۴۔ ملا وقوعی صاحب تذکرہ ریاض الشہر گوید کہ دے از شہر ای مشہور ست ۱۲

۱۵۔ ملاح محمد شریف از ارباب کمال ست طمانکتہ را خوب می نوشت در خدمت اکبر شاہ بہری برد ۱۲

۱۶۔ ملاح محمد امین از ارباب کمالات دہر بندی بود ۱۲

۱۷۔ ملاح محمد ابن فیض از شہر اے معروف و سخنوران مشہور ست در غزل سرای طبعش بیشین ۱۲

۱۸۔ اشارش نکلین ست ۱۲

۱۹۔ طماصپی قلی بیگ در عہد جہانگیر شاہ ہند آمدہ بخدات سرفراز گردید ۱۲

بابها

تخلص	نام	سنة و قفا	وطن	ملک	عمد
هاتفی	ملا عبد الله	۹۲۵هـ	جام	خراسان	سلطان حسین میرزادالی هرات
هادی	میرزا هادی	.	شهرستان	عراق عجم	شاهجهان والی هند
هادی	میرزا هادی	.	لار	فارس	.
هارون	خواجه هارون	.	جوئن	خراسان	سلطان باقاخان والی خراسان
هاشمی	امیر هاشمی	۹۹۹هـ	قندهار	"	جلال الدین کبر والی هند
هلاکی	علاء هلاکی	۱۲۰۰هـ	همدان	عراق عجم	سلطان حسین میرزا صفوی الی ایران
هلالی	نورالدین	۹۳۶هـ	استرآباد	طبرستان	سلطان حسین میرزادالی هرات

۱- ملا عبد الله همیشه زاده مولانا عبد الرحمن جامی ست چهار کتاب باوزان نهمه نظامی نظم کرده است
 ۲- میرزا هادی پسر میرزا رفیع الدین شهرستانی است در اوایل حال محتسب ملک بود، در زمان شاه
 سلیمان بنده آمده به مناصب بلند سر فراز گردید ۱۲

۳- خواجه هارون پسر شمس الدین صاحب دیوان ست دانشمند و فضل بود، با سعادت
 اخلاص است، وزیر باقاخان بوده ۱۳

۴- ملا هلاکی، به اکثر فنون شغری مربوط بود، اشعار آید بسیار دارد ۱۴

۵- نورالدین معاصر ملا جامی ملازگزی است گاهی در عراق دگامی در خراسان می بود، مشغول

لیلی مجنون و صفات العاشقین، دشاه در پیش از دیباچه گارست دیوان قصائد و غزلش مشهور است،

سیف اندکشت، ماده تاریخ فوت او ست ۱۵

تخلص	نام	سنة وفات	وطن	ملک	عبد
همایون	میر محمد	۹۱۳هـ	تبریز	عراق عجم	آتابک ابوبکر والی شیراز
همایون	امیر بیرون	۹۲۰هـ	اسفراهن	خراسان	سلطان حسین میر لوالی خراسان

باب ۱۱

یاری	ملایاری	۹۵۲هـ	یزد	عراق عجم	
سیحی	قاضی سیحی	۱۰۵۲هـ	لاهیجان	طبرستان	صاحبقرانی شاهجهان الی هند
سیحی	امیر سیحی	۹۰۱هـ	قزوین	عراق عجم	جلال الدین کبر والی هند
سیحی	میر سیحی	۱۰۶۳هـ	کاشان	فارس	شاهجهان والی هند
یقینی	قاضی عبداللہ	.	لاهیجان	طبرستان	"

۱۱ میر محمد، معاصر و صاحب سعدی شیرازی است؛ و شاگرد محقق طوسی ۱۲

۱۱ امیر بیرون، از ندای خاص مجلس سلطان یعقوب ترکمان بود ۱۲

۱۱ قاضی سیحی، از افضل زمان بود، مدت مدید در کاشان سکونت داشت پس بآمد آمد،

شاهجهان در حق وی تفضلات فرمود، باز بکاشان رفت؛ و همانجا وفات یافت ۱۲

۱۱ امیر سیحی، از امامیه فضلی نامدار است، مورخ بے بدل بود، کتاب لب التواریخ از دست ۱۲

۱۱ میر سیحی مشهور به کاشی شیرازی الاصل است، در کاشان طرح توطن انداخت؛ و در

شاهجهان بآمد آمد ۱۲

۱۱ قاضی عبداللہ، عم قاضی سیحی لاهیجی است، و فضیلت کمال یگانه آفاق بود، در

لاهیجان شهید شد ۱۲

تخلص	نام	سنة و قافا	وطن	ملک	عبد
یغما	.	.	قم	عراق عجم	.
یقینی	ملایقینی	.	هرات	خراسان	سلطان حسین میرزا والی هرات
بینی	مولانا بینی	.	سمنان	"	شاه طاهر صفوی والی ایران
بینی	محمد بن عثمان	.	غزنی	"	سلطان محمود والی غزنی
یوسف	محمد یوسف	.	گادرون	فارس	.
یوسف	محمد یوسف	.	جرباقان	عراق عجم	شاه عباس ماضی الی ایران

۱۲ ملایقینی، امیر علی شیر گوید که در ترکی و فارسی شعر می گفت، هفتش در ده دوبرادر است

۱۲ ملایقینی، از تازه خیالان نادره گویند عصر بود

۱۲ محمد بن عثمان، در عهد سلطان محمود غزنوی هفت هفتش از کراں بکراں رسید تا یغما

که مشتمل بر احوال محمود دست، با تصانیف دیگر از دست ۱۲

۱۲ محمد یوسف، گاهی یوسف، گاهی یوسفی تخلص میکرد، قبل از اکبر بود ۱۲

التماس ضروری

براہ کرم قبل از مطالعہ مندرجہ ذیل مقامات پر مصرعہ ذیل اصلاحات فرمائی جائیں۔

صفحہ	۴	سطر	۹	میں بجائے فرابی	خرابی
"	"	"	۱۸	" " " بہنہ	منہ
"	۶	"	۱۵	" " " خوانی	خوانی
"	۸	"	"	" " " بمعرض	بمعرض
"	۱۱	"	۱۱	" " " ارضی	رضی
"	۱۳	"	۶	خانہ میں سچے شیراز	.
"	"	"	"	" " " فارس	شیراز
"	"	"	"	" " " ۵	فارس
"	"	"	۸	" " " مشہد	.
"	"	"	"	" " " خراسان	مشہد
"	"	"	"	" " " ۵	خراسان
"	۲۲	"	۱۵	میں بجائے ارو	ازو
"	۲۹	"	۱۶	" " " حاجی	جامی
"	۴۸	"	۱۳	" " " تبارزہ	تبارزہ
"	۵۲	"	۱۲	" " " عزیز	عزیز
"	۵۴	"	۱۵	" " " حوادث	خواف
"	۵۶	"	۱۳	" " " نجیبی	نجیبی
"	۵۸	"	۱۰	" " " تبارزہ	تبارزہ

صفحہ	۶۱	سطر	۱۸	میں بجائے عبدالحکیم	عبدالحکیم
"	۶۶	"	۴	" " " " ملایر	جلایر
"	۷۲	"	۱۵	" " " " قرآن	اقرآن
"	۷۴	"	۱۲	" " " " بطور	.
"	"	"	۱۶	" " " " بلقی	بلقی
"	"	"	۱۷	" " " " کاتی	کامی
"	۷۷	"	۹	" " " " سمرقند	سمر
"	۷۹	"	۱۶	" " " " علوم	علو
"	۸۴	"	۱۳	" " " " کلام درفن	کلام و درفن
"	۸۵	"	۱۱	" " " " تسلیم کردہ	تسلیم کردہ
"	۹۲	"	۱۰	" " " " بدری	بدرے
"	۹۷	"	۱۲	" " " " مشنوی خوبی	مشنوی خوبے
"	۱۰۱	"	۱۸	" " " " بخارا	بخارا
"	۱۰۶	"	۱۷	" " " " ہمدان	ہمدان
"	۱۱۶	"	۸	" " " " اور مرو	مرو
"	"	"	۱۵	" " " " ابوالمعالی	ابوالمعالی
"	۱۱۹	"	۱۲	" " " " سفردہ	شفردہ
"	۱۲۳	"	۱۷	" " " " ابوالفرج	ابوالفرج
"	۱۲۴	"	۱۵	" " " " نیشاں	نیشاں
"	۱۲۵	"	۱۱	" " " " میرزا بیدل	از میرزا بیدل
"	"	"	۱۲	" " " " مرزا مظہر	مرزا مظہر

حواز العرب

علم دوست اصحاب و طلباء کے لیے ایک نعمت

یہ کتاب بھی جناب مولف صاحبت کرہ ہذا کی تالیف ہے جس میں عربی کے تمام متعارف محاورات کو مستند ترین کتب لغات سے اخذ کر کے اس ترکیب کے ساتھ جمع کیا ہے کہ پہلے خانہ میں عربی محاورات مع مصادر و اشارہ ابواب ثلاثی در باغی، دوسرے میں حروف و صلا تیسرے میں عربی محاورہ کا فارسی ترجمہ اور چوتھے میں سلیس و با محاورہ اردو ترجمہ درج ہے اس التزام کے ساتھ تمام کتاب تقریباً پچاس ہزار محاورات پر مشتمل ہے کسی محاورہ کے کتب لغات سے تلاش کرنے میں جو زحمت ہوتی ہے وہ طالبان علم سے پوشیدہ نہیں ہے۔ ایسی صورت میں یہ کتاب حقیقت ایک نعمت غیر مرقبہ شمار ہونے کے لائق ہے۔ کتاب کی خوبی کا ایک ثبوت یہ بھی ہے کہ اس کا تہذیب عالی جناب مولانا مولوی محمد حبیب الرحمن خاں صاحب شروانی جیسے جلیل جو ہر شناس بزرگ قوم نے اپنے نام نامی کے ساتھ منظور فرمایا ہے۔ اور بعض نامور مسلمان اہل قلم نے اس کو بہت عمدہ "اور بڑے کام کی" اور ایک فاضل یورپین مشتق نے "نہایت مفید" بتایا ہے۔ قیمت ایک وپیدہ عدد علاوہ محصول ایک تاجران کتب کو معقول کمیشن دیا جائیگا جو خط و کتابت سے ملے ہو سکتا ہے۔

ملنے کا یہ

مینجر صاحب انٹی ٹیوٹ پریس علی گڑھ

بفضل خدا

انسٹیٹیوٹ پریس میں (جو سرسید علیہ الرحمۃ کا قائم کردہ اور محمد ن کالج کی ملک ہونے کی وجہ سے حقیقی معنوں میں ایک قومی پریس ہے) لوہے اور پتھر دونوں قسم کے چھاپوں میں اردو، انگریزی کا ہر قسم کا کام بہت صحت اور کفایت سے ہوتا ہے اور وقت پر دیا جاتا ہے۔ مطبع کو اس کے قدیم و اہل نظر سرپرستوں کی جانب سے جو اطمینان بخش اسناد حاصل ہوئی ہیں ان کی نقل عند الطلب روانہ کی جاسکتی ہے۔ اہل ذوق و ضرورت کم از کم ایک بار ضرور امتحان فرمائیں۔ نسخہ زبانی یا بذریعہ خط و کتابت طلب ہو سکتا ہے۔

علی گڑھ انسٹیٹیوٹ گزٹ نامی ایک اخبار بھی اس دفتر سے نکلتا ہے جو کالج کا سرکاری اخبار ہے اور جو سرسید علیہ الرحمۃ نے کالج کی بنیاد سے ہی قبل جاری کرنا شروع کیا تھا اور جس میں کالج کی خبروں کے علاوہ دلچسپ اور مفید مضامین شائع ہوتے ہیں جنکو ایک نہایت نامور فاضل بزرگ نے ”معتد بہ ادبی خوبی والا“ تسلیم کیا اور ان پر ”ماشا اللہ و جزا اللہ خیر“ فرمایا ہے۔ قیمت سالانہ ۴ روپے ہفتماہی ۲ روپے آئے۔ اشتہارات کا نرخ زبانی یا خط و کتابت سے طلب ہو سکتا ہے۔

مفید و دلچسپ کتابوں کا بھی ایک خاصہ ذخیرہ اس پریس میں فراہم رہتا ہے جو قابل دید ہے۔ فہرست طلب کرنے پر روانہ کی جاسکتی ہے۔ ہر قسم کی خط و کتابت اور درخواستوں کے لیے پتہ منیجر صاحب انسٹیٹیوٹ پریس علی گڑھ

CALL No. { ۸۹۱۵۵۱۹ } ACC. No. ۱۳۱۱
 AUTHOR { غلامت }
 TITLE { مخزنہ الحبرہ
 مخزنہ السحر }
 ۱۳۱۱

۸۹۱۵۲۱۹
 ۱۳۱۱

Date	No.	Date	No.

MAULANA AZAD LIBRARY ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES :-

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1/- per volume per day shall be charged for text-books and 10 P. per vol. per day for general books kept over-due.

